

ओं नमः परमात्मने श्री महागणपतये नमः
श्री गुरुभ्यो नमः
हरिः ओं

कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

द्वितीय काण्डे, द्वितीयः प्रश्नः

Version Notes:

This is now the current Version 1.0 dated October 31, 2021

1. This replaces the earlier version 1.0 dated August 31, 2020.
2. We have listened to the Karma Paaraayanam telecast by TTD channel. The corrections found have been updated . The corrections found and reported till October 15, 2021 are also updated.
3. Required convention, style and presentation improvements or standardisations has been done wherever applicable.
4. Notify your corrections / suggestions etc to our email id vedavms@gmail.com

Earlier Versions

1st Version Number	0.0 dated July 09, 2018
2nd Version Number	1.0 dated 31st Aug 2021

Table of Contents

2. कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः	4
2.2 द्वितीय काण्डे द्वितीयः प्रश्नः – इष्टिविधानं.....	4

=====

ओं नमः परमात्मने श्री महागणपतये नमः

श्री गुरुभ्यो नमः हरिः ओं

2.कृष्ण यजुर्वेदीय तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठः

2.2 द्वितीय काण्डे द्वितीयः प्रश्नः – इष्टिविधानं

T.S. 2.2.1.1 - Kramam

प्र॒जाप॑तिः प्र॒जाः । प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा – प॒तिः । प्र॒जा अ॑सृजत ।
प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । अ॒सृज॑त ताः । ताः सृ॒ष्टाः । सृ॒ष्टा इन्द्रा॑ग्नी ।
इन्द्रा॑ग्नी अप । इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र – अ॒ग्नी । अपा॑गूहताम् ।
अ॒गूह॑ता सः । सो ऽचा॑यत् । अ॒चा॒यत् प्र॒जाप॑तिः ।
प्र॒जाप॑तिरिन्द्रा॑ग्नी । प्र॒जाप॑तिरि॒ति प्र॒जा – प॒तिः । इन्द्रा॑ग्नी वै ।
इन्द्रा॑ग्नी इतीन्द्र – अ॒ग्नी । वै मे॑ । मे प्र॒जाः । प्र॒जा अप॑ ।
प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । अपा॑घुक्षताम् । अ॒घुक्ष॑तामि॒ति । इति॑ सः ।
स ए॒तम् । ए॒तमैन्द्रा॑ग्नम् । ऐन्द्रा॑ग्न मेकादशकपालम् ।
ऐन्द्रा॑ग्नमित्यैन्द्र – अ॒ग्नम् । एका॑दशकपालमपश्यत् ।
एका॑दशकपालमित्येकादश – क॒पालम् । अप॑श्यत् तम् । तम् निः ।
नि॒रव॑पत् । अ॒वप॑त् तौ । ताव॑स्मै । अ॒स्मै प्र॒जाः । प्र॒जाः प्र॒ ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । प्रा॒सा॒ध॒य॒ताम् । अ॒सा॒ध॒य॒ता मि॒न्द्रा॒ग्नी ।
इ॒न्द्रा॒ग्नी वै । इ॒न्द्रा॒ग्नी इती॑न्द्र–अ॒ग्नी । वा ए॒तस्य॑ । ए॒तस्य॑ प्र॒जाम् ।
प्र॒जाम॑प । प्र॒जामि॑ति प्र – जाम् । अप॑ गू॒ह॒तः । गू॒ह॒तो यः ।
यो ऽल॑म् । अ॒ल॒म् प्र॒जायै॑ । प्र॒जायै॑ सन् । प्र॒जाया इति॑ प्र – जायै॑ ।
सन् प्र॒जाम् । प्र॒जाम् न । प्र॒जामि॑ति प्र – जाम् । न वि॒न्दते॑ ।
वि॒न्दत॑ ऐ॒न्द्रा॒ग्नम् । ऐ॒न्द्रा॒ग्न मे॒काद॑शकपालम् ।
ऐ॒न्द्रा॒ग्नमि॒त्यैन्द्र॑ – अ॒ग्नम् । ए॒काद॑शकपालम् निः ।
ए॒काद॑शकपालमि॒त्येकाद॑श – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेत्
प्र॒जाका॑मः । प्र॒जाका॑म इ॒न्द्रा॒ग्नी । प्र॒जाका॑म इति॑ प्र॒जा – का॒मः ।
इ॒न्द्रा॒ग्नी ए॒व । इ॒न्द्रा॒ग्नी इती॑न्द्र–अ॒ग्नी । 1 (50/67)

T.S. 2.2.1.2 - Kramam

ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒ग॒धे॒येन॑ । भा॒ग॒धे॒येनो॑प । भा॒ग॒धे॒येने॑ति
भा॒ग – धे॒येन॑ । उप॑ धावति । धा॒व॒ति तौ॑ । ता वे॒व । ए॒वास्मै॑ ।
अ॒स्मै प्र॒जाम् । प्र॒जाम् प्र॑ । प्र॒जामि॑ति प्र – जाम् । प्र सा॑धयतः ।
सा॒ध॒य॒तो वि॒न्दते॑ । वि॒न्दते॑ प्र॒जाम् । प्र॒जामै॑न्द्रा॒ग्नम् ।
प्र॒जामि॑ति प्र – जाम् । ऐ॒न्द्रा॒ग्नमे॒काद॑शकपालम् ।

ऐ॒न्द्रा॒ग्नमि॒त्यै॒न्द्र॑ – अ॒ग्नम् । ए॒काद॑शकपालम् निः ।
 ए॒काद॑शकपालमि॒त्येका॑दश – क॒पालम् । निर् व॑पेत् ।
 व॒पेथ् स्प॑र्द्ध॒मानः॑ । स्प॑र्द्ध॒मानः॑ क्षे॒त्रे॑ । क्षे॒त्रे॑ वा । वा स॒जा॒तेषु॑ ।
 स॒जा॒तेषु॑ वा । स॒जा॒तेष्वि॒ति स॒जा॒तेषु॑ । वे॒न्द्रा॒ग्नी । इ॒न्द्रा॒ग्नी ए॒व ।
 इ॒न्द्रा॒ग्नी इ॒तीन्द्र॑ – अ॒ग्नी । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑येन ।
 भा॒गधे॑येनोप । भा॒गधे॑येनेति भा॒ग – धे॑येन । उप॑ धावति ।
 धा॒वति॑ ता॒भ्याम्॑ । ता॒भ्यामे॒व । ए॒वेन्द्रि॑यम् । इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यम्॑ । वी॒र्यम्॑
 भ्रातृ॑व्यस्य । भ्रातृ॑व्यस्य वृ॒ङ्क्ते॑ । वृ॒ङ्क्ते॑ वि । वि पा॒प्मना॑ । पा॒प्मना॑
 भ्रातृ॑व्येण । भ्रातृ॑व्येण ज॒यते॑ । ज॒यते॑ ऽप । अप॒ वै । वा ए॒तस्मा॑त् ।
 ए॒तस्मा॑दिन्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यम्॑ । वी॒र्यम्॑ क्रा॒मति॑ । क्रा॒मति॑ यः ।
 यः स॒ङ्ग्राम॑म् । स॒ङ्ग्राम॑मुप॒प्रया॑ति । स॒ङ्ग्राम॑मि॒ति सं – ग्राम॑म् ।
 उप॒प्रया॑त्यै॒न्द्रा॒ग्नम् । उप॒प्रया॑तीत्युप – प्र॒याति॑ ।
 ऐ॒न्द्रा॒ग्न मे॒काद॑शकपालम् । ऐ॒न्द्रा॒ग्नमि॒त्यै॒न्द्र॑ – अ॒ग्नम् ।
 ए॒काद॑शकपालम् निः । ए॒काद॑शकपालमि॒त्येका॑दश – क॒पालम् ।
 निर् व॑पेत् । 2 (50/62)

T.S. 2.2.1.3 - Kramam

व॒पे॒थ् स॒ङ्ग्राम॑म् । स॒ङ्ग्राम॑ मु॒प॒प्रया॑स्यन् । स॒ङ्ग्राम॑मि॒ति
सं – ग्राम॑म् । उ॒प॒प्रया॑स्यन्निन्द्रा॒ग्नी । उ॒प॒प्रया॑स्यन्नि॒त्युप॑-प्रया॒स्यन् ।
इन्द्रा॒ग्नी ए॒व । इन्द्रा॒ग्नी इतीन्द्र॑ – अ॒ग्नी । ए॒व स्वेन॑ । स्वेन॑
भा॒ग॒धेये॑न । भा॒ग॒धेये॑नो॒प । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑-धेये॑न । उ॒प॒ धाव॑ति ।
धा॒व॒ति तौ । ता वे॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्निन्द्रि॑यम् । इन्द्रि॑यं
वी॒र्य॑म् । वी॒र्य॑म् ध॒त्तः । ध॒त्तः स॒ह । स॒हेन्द्रि॑येण । इन्द्रि॑येण वी॒र्ये॑ण ।
वी॒र्ये॑णो॒प । उ॒प॒ प्र । प्र या॑ति । या॒ति ज॑यति । ज॑यति तम् ।
त॒त् स॒ङ्ग्राम॑म् । स॒ङ्ग्रामं॑ वि । स॒ङ्ग्राम॑मि॒ति सं – ग्राम॑म् ।
वि वै । वा ए॒षः । ए॒ष इन्द्रि॑येण । इन्द्रि॑येण वी॒र्ये॑ण । वी॒र्ये॑णर्द्ध्यते ।
ऋ॒द्ध्यते॑ यः । यः स॒ङ्ग्राम॑म् । स॒ङ्ग्राम॑म् ज॑यति । स॒ङ्ग्राम॑मि॒ति
सं – ग्राम॑म् । ज॑यत्यैन्द्रा॒ग्नम् । ऐन्द्रा॒ग्नमेका॑दशकपालम् ।
ऐन्द्रा॒ग्नमित्यैन्द्र॑ – अ॒ग्नम् । ए॒काद॑शकपालम् निः ।
ए॒काद॑शकपालमि॒त्येका॑दश – क॒पालम् । निर् व॑पेत् ।
व॒पे॒थ् स॒ङ्ग्राम॑म् । स॒ङ्ग्राम॑म् जि॒त्वा । स॒ङ्ग्राम॑मि॒ति सं – ग्राम॑म् ।
जि॒त्वेन्द्रा॒ग्नी । इन्द्रा॒ग्नी ए॒व । इन्द्रा॒ग्नी इतीन्द्र॑ – अ॒ग्नी ।

ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒ग॒धे॒येन॑ । भा॒ग॒धे॒येनो॑प । भा॒ग॒धे॒येने॑ति
 भा॒ग – धे॒येन॑ । उ॒प धा॑वति । धा॒वति॑ तौ । ता॒वे॒व । ए॒वास्मि॑न् ।
 अ॒स्मिन्नि॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यं॑ । वी॒र्यम्॑ ध॒त्तः । 3 (50/61)

T.S. 2.2.1.4 - Kramam

ध॒त्तो न॑ । ने॒न्द्रि॒येण॑ । इ॒न्द्रि॒येण॑ वी॒र्ये॑ण । वी॒र्ये॑ण वि । व्यृ॑द्ध्यते ।
 ऋ॒द्ध्यते॑ऽप । अ॒प वै । वा ए॒तस्मा॑त् । ए॒तस्मा॑दि॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यं
 वी॒र्यम्॑ । वी॒र्यम्॑ क्रा॒मति॑ । क्रा॒मति॑ यः । य ए॒ति । ए॒ति ज॒नता॑म् ।
 ज॒नता॑मै॒न्द्रा॒ग्नम् । ऐ॒न्द्रा॒ग्नमे॑कादशकपालम् ।
 ऐ॒न्द्रा॒ग्नमित्यै॑न्द्र – अ॒ग्नम् । ए॒काद॑शकपालम् निः ।
 ए॒काद॑शकपालमित्ये॒काद॑श – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेज्ज॒नता॑म् ।
 ज॒नता॑मे॒ष्यन् । ए॒ष्यन्नि॒न्द्रा॒ग्नी । इ॒न्द्रा॒ग्नी ए॒व । इ॒न्द्रा॒ग्नी
 इ॒तीन्द्र॑ – अ॒ग्नी । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒ग॒धे॒येन॑ । भा॒ग॒धे॒येनो॑प ।
 भा॒ग॒धे॒येने॑ति भा॒ग – धे॒येन॑ । उ॒प धा॑वति । धा॒वति॑ तौ । ता॒वे॒व ।
 ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्नि॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यं वी॒र्यम्॑ । वी॒र्यं॑ ध॒त्तः ।
 ध॒त्तः स॒ह । स॒हेन्द्रि॒येण॑ । इ॒न्द्रि॒येण॑ वी॒र्ये॑ण । वी॒र्ये॑ण ज॒नता॑म् ।
 ज॒नता॑मे॒ति । ए॒ति पौ॒ष्णम् । पौ॒ष्णम् च॒रुम् । च॒रुम॑नु । अ॒नु निः॑ ।

निर् व॒पेत् । व॒पेत् पू॒षा । पू॒षा वै । वा इन्द्रि॒यस्य॑ ।
 इन्द्रि॒यस्य॑ वी॒र्यस्य॑ । वी॒र्यस्यानु॑प्रदा॒ता । अनु॑प्रदा॒ता पू॒षण॑म् ।
 अनु॑प्रदा॒तेत्यनु॑ – प्रदा॒ता । पू॒षण॑मे॒व ( ) । ए॒व स्वेन॑ । 4 (50/55)

T.S. 2.2.1.5 - Kramam

स्वेन॑ भा॒गधे॒येन॑ । भा॒गधे॒येनो॑प । भा॒गधे॒येनेति॑ भा॒ग – धे॒येन॑ ।
 उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मा इन्द्रि॒यम् ।
 इन्द्रि॒यं वी॒र्यम्॑ । वी॒र्यम॑नु । अनु॑ प्र । प्र य॑च्छति । य॒च्छति॑
 क्षै॒त्रप॑त्यम् । क्षै॒त्रप॑त्यम् च॒रुम् । क्षै॒त्रप॑त्यमि॒ति क्षै॒त्र – प॑त्यम् ।
 च॒रुम् निः॑ । निर् व॒पेत् । व॒पेज्ज॒नता॑म् । ज॒नता॑मा॒गत्य॑ । आ॒ग॒त्ये॒यम् ।
 आ॒ग॒त्येत्या॑ – ग॒त्य । इ॒यं वै॑ । वै क्षे॒त्रस्य॑ । क्षे॒त्रस्य॑ प॒तिः ।
 प॒तिर॒स्याम् । अ॒स्यामे॒व । ए॒व प्र॒ति । प्र॒ति ति॑ष्ठति । ति॒ष्ठत्यै॒न्द्रा॒ग्नम् ।
 ऐ॒न्द्रा॒ग्नमे॒काद॑शक॒पालम्॑ । ऐ॒न्द्रा॒ग्नमित्यै॒न्द्र – अ॒ग्नम् ।
 ए॒काद॑शक॒पालमु॑परि॒ष्ठात् । ए॒काद॑शक॒पालमि॒त्येका॑दश – क॒पालम् ।
 उप॑रि॒ष्ठान्निः॑ । निर् व॒पेत् । व॒पेद॒स्याम् । अ॒स्यामे॒व ।
 ए॒व प्र॒तिष्ठा॑य । प्र॒तिष्ठा॑यै॒न्द्रि॒यम् । प्र॒तिष्ठा॑येति॒ प्रति॑ – स्था॒य ।

इन्द्रि॒यं वी॒र्यम् । वी॒र्यमु॒परि॑ष्ठात् । उ॒परि॑ष्ठादा॒त्मन् । आ॒त्मन् ध॑त्ते ।
ध॒त्त इति॑ ध॒त्ते ॥ 5 (39/45)

(प्र॒जाका॑म इन्द्रा॒ग्नी – उप॑प्रयात्यैन्द्रा॒ग्नमेका॑दशकपालं॒ नि – वी॒र्यं
– पू॒षण॑मे॒ वै – कान्न॑चत्वारि॒ंशच्च॑) (A1)

T.S. 2.2.2.1 - Kramam

अ॒ग्नये॑ पथि॒कृते॑ । पथि॒कृते॑ पु॒रोडा॑शम् । पथि॒कृत॑ इति॑ पथि॒-कृते॑ ।
पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑-क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः ।
यो दर्॑.शपूर्णमा॒सया॑जी । दर्॑.शपूर्णमा॒सया॑जी सन्न॑ ।
दर्॑.शपूर्णमा॒सया॑जीति॑ दर्॑.शपूर्णमा॒स – या॑जी । सन्न॑मावा॒स्याम् ।
अ॒मावा॒स्यां वा॑ । अ॒मावा॒स्यामि॒त्यमा॑ – वा॒स्याम् । वा॒ पौर्ण॑मासीम् ।
पा॒र्णमा॒सीं वा॑ । पा॒र्णमा॒सीमि॒ति पौ॑र्ण – मा॒सीम् । वा॒ऽति॒पाद॑येत् ।
अ॒तिपा॑दयेत् पथः । अ॒तिपा॑दयेदित्य॒ति – पा॑दयेत् । पथो॒ वै ।
वा ए॒षः । ए॒षोऽधि॑ । अ॒द्ध्यप॑थेन । अ॒पथे॑नैति । ए॒ति यः ।
यो दर्॑.शपूर्णमा॒सया॑जी । दर्॑.शपूर्णमा॒सया॑जी सन्न॑ ।
दर्॑.शपूर्णमा॒सया॑जीति॑ दर्॑.शपूर्णमा॒स – या॑जी । सन्न॑मावा॒स्याम् ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

अ॒मा॒वा॒स्यां॑ वा॒ । अ॒मा॒वा॒स्यामि॑त्य॒मा – वा॒स्याम् । वा॒ पौ॒र्ण॒मा॒सीम् ।
पौ॒र्ण॒मा॒सीं॑ वा॒ । पौ॒र्ण॒मा॒सीमि॑ति पौ॒र्ण – मा॒सीम् । वा॒ऽति॒पा॒दय॑ति ।
अ॒ति॒पा॒दय॑त्य॒ग्निम् । अ॒ति॒पा॒दय॑तीत्य॒ति – पा॒दय॑ति । अ॒ग्निमे॒व ।
ए॒व प॒थि॒कृत॑म् । प॒थि॒कृत॑ स्वे॒न । प॒थि॒कृत॑मि॒ति प॒थि – कृत॑म् ।
स्वे॒न भा॒गधे॑ये॒न । भा॒गधे॑ये॒नोप॑ । भा॒गधे॑ये॒नेति॑ भा॒ग – धे॑ये॒न ।
उ॒प धा॑वति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम॑प॒थात् ।
अ॒प॒थात् प॒न्था॑म् । प॒न्था॑मपि॒ । अ॒पि न॑यति । न॒यत्य॑न॒ड्वान् ।
अ॒न॒ड्वान् दक्षि॑णा । दक्षि॑णा व॒ही । व॒ही हि॑ । ह्येषः॑ । ए॒ष स॒मृद्ध्यै॑ ।
स॒मृद्ध्य॑ अ॒ग्नये॑ । स॒मृद्ध्य॑ इति॒ सं – ऋ॒द्ध्यै॑ । अ॒ग्नये॑ व्र॒तप॑तये ।
व्र॒तप॑तये पु॒रोडा॑शम् । व्र॒तप॑तय॒ इति॑ व्र॒त – प॑तये । 6 (50/64)

T.S. 2.2.2.2 - Kramam

पु॒रोडा॑श॒म॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्य॒ष्टा – क॒पाल॑म् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः॑ ।
य आ॑हि॒ताग्निः॑ । आ॑हि॒ताग्निः॑ सन्न॒ । आ॑हि॒ताग्नि॑रि॒त्याहि॑त–अ॒ग्निः ।
सन्न॑व्र॒त्यम् । अ॒व्रत्य॑मि॒व । इ॒व च॑रेत् । च॑रे॒दग्नि॑म् । अ॒ग्निमे॒व ।
ए॒व व्र॒तप॑तिम् । व्र॒तप॑ति॒ स्वे॒न । व्र॒तप॑तिमि॒ति व्र॒त – प॑तिम् ।

स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒येन॑ । भा॒ग॒धे॒येनो॑प । भा॒ग॒धे॒येने॑ति भा॒ग – धे॒येन॑ ।
उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नं व्र॑तम् । व्र॒तमा॑ ।
आ ल॑म्भयति । ल॒म्भय॑ति व्र॒त्यः । व्र॒त्यो भ॑वति । भ॒वत्य॑ग्नये॑ ।
अ॒ग्नये॑ रक्षो॒घ्ने । रक्षो॒घ्ने पु॑रोडाशम् । रक्षो॒घ्न इति॑ रक्षः – घ्ने ।
पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यम् ।
यञ् रक्षाञ्॑सि । रक्षाञ्॑सि स॒चेर॑न् । स॒चेर॑न् अ॒ग्निमे॒व ।
ए॒व रक्षो॑हणम् । रक्षो॑हणञ् स्वेन॑ । रक्षो॑हणमि॒ति रक्षः॑ – ह॒नम् ।
स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒येन॑ । भा॒ग॒धे॒येनो॑प । भा॒ग॒धे॒येने॑ति भा॒ग – धे॒येन॑ ।
उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मा॑त् । अ॒स्माद् रक्षाञ्॑सि ।
रक्षाञ्॑स्यप॑ । अप॑ ह॒न्ति । ह॒न्ति नि॑शि॒तायाम्॑ । नि॒शि॒तायाम्॑ निः ।
नि॒शि॒तायामि॑ति नि – शि॒तायाम्॑ । निर् व॑पेत् ।
व॒पेन्नि॑शि॒तायाम्॑ । 7 (50/59)

T.S. 2.2.2.3 - Kramam

नि॒शि॒तायाञ्॑ हि । नि॒शि॒तायामि॑ति नि – शि॒तायाम्॑ । हि रक्षाञ्॑सि ।
रक्षाञ्॑सि प्रे॒रते॑ । प्रे॒रते॑ स॒म्प्रेर्णा॑नि । प्रे॒रत॑ इति॑ प्र – ई॒रते॑ ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

सम्प्रे॑र्णान्ये॒व । सम्प्रे॑र्णानीति॒ सं-प्रे॑र्णानि । ए॒वैनानि॑ । ए॒नानि॑ ह॒न्ति ।
ह॒न्ति परि॑श्रिते । परि॑श्रिते याजयेत् । परि॑श्रित इति॒ परि – श्रि॒ते ।
याजये॑द् रक्ष॒साम् । रक्ष॒सामन॑न्वव॒चाराय॑ । अन॑न्वव॒चाराय॑ रक्षो॒घ्नी ।
अन॑न्वव॒चाराये॑त्यननु – अ॒व॒चा॒राय॑ । रक्षो॒घ्नी या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ ।
रक्षो॒घ्नी इति॑ रक्षः – घ्नी । या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ भवतः । या॒ज्यनु॒वाक्ये॑
इति॑ या॒ज्या – अनु॒वाक्ये॑ । भवतो॑ रक्ष॒साम् । रक्ष॒सा॒ स्तृत्यै॑ ।
स्तृत्या॑ अ॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ रु॒द्रव॑ते । रु॒द्रव॑ते पु॒रोडा॑शम् । रु॒द्रव॑त
इति॑ रु॒द्र – व॒ते । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद॒भिच॑रन् ।
अ॒भिच॑रन्नेषा । अ॒भिच॑रन्नि॒त्यभि – च॑रन् । ए॒षा वै । वा अ॑स्य ।
अ॒स्य घो॑रा । घो॒रा त॒नूः । त॒नूर् यत् । यद् रु॒द्रः । रु॒द्रस्त॑स्मै । त॒स्मा
ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒न मा । आ वृ॑श्चति । वृ॒श्चति॑ ता॒जक् । ता॒जगा॑र्तिम् ।
आ॒र्तिमा॑ । आ॒च्छति॑ । ऋ॒च्छत्य॑ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ सु॒रभि॑मते॑ । सु॒रभि॑मते॑
पु॒रोडा॑शम् । सु॒रभि॑मत इति॑ सु॒रभि – म॑ते॑ । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् ।
अ॒ष्टाक॑पालम् निः । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा – क॒पालम् । निर् व॑पेत् ।

व॒पेद् यस्य॑ । यस्य॑ गा॒वः । गा॒वो वा॑ । वा॒ पुरु॑षाः ।

पुरु॑षा वा । 8 (50/62)

T.S. 2.2.2.4 - Kramam

वा॒ प्र॒मी॒ये॒रन् । प्र॒मी॒ये॒रन् यः॑ । प्र॒मी॒ये॒रन्नि॒ति प्र॑ – मी॒ये॒रन् । यो वा॑ ॥
 वा॒ बि॒भी॒यात् । बि॒भी॒या॒दे॒षा । ए॒षा वै॑ । वा॒ अ॒स्य॑ । अ॒स्य॑ भे॒ष॒ज्या॑ ॥
 भे॒ष॒ज्या॑ त॒नूः । त॒नूर् यत् । य॒थ् सु॒र॒भि॒मती॑ ॥ सु॒र॒भि॒मती॑ तया॑ ॥
 सु॒र॒भि॒मती॑ति॑ सु॒र॒भि – मती॑ ॥ तयै॒व । ए॒वा॒स्मै॑ ॥ अ॒स्मै॑ भे॒ष॒जम् ।
 भे॒ष॒जम् क॑रोति । क॒रोति॑ सु॒र॒भि॒मते॑ ॥ सु॒र॒भि॒मते॑ भ॒वति॑ । सु॒र॒भि॒मत॑
 इति॑ सु॒र॒भि – मते॑ ॥ भ॒वति॑ पू॒ती॒गन्ध॑स्य । पू॒ती॒गन्ध॑स्याप॒हत्यै॑ ॥
 पू॒ती॒गन्ध॑स्येति॑ पू॒ति – गन्ध॑स्य । अप॒हत्या॑ अ॒ग्नये॑ ॥ अप॒हत्या॑
 इत्य॑प – ह॒त्यै॑ ॥ अ॒ग्नये॑ क्षा॒मव॑ते । क्षा॒मव॑ते पु॒रो॒डा॒शम् ॥ क्षा॒मव॑त
 इति॑ क्षा॒म – व॒ते । पु॒रो॒डा॒शम॑ष्टाक॒पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
 अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्य॒ष्टा – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेथ् स॒ङ्ग्रामे॑ ॥
 स॒ङ्ग्रामे॑ सम्॒य॑त्ते । स॒ङ्ग्राम॑ इति॑ सं – ग्रामे॑ ॥ सम्॒य॑त्ते भा॒ग॒धेये॑न ।
 सम्॒य॑त्त इति॑ सं-य॒त्ते । भा॒ग॒धेये॑नै॒व । भा॒ग॒धेये॑नेति॑ भा॒ग – धेये॑न ।
 ए॒वैन॑म् ॥ ए॒न॒ञ् श॒मयि॑त्वा । श॒मयि॑त्वा प॒रान् । प॒रान॑भि । अ॒भि निः॑ ॥

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

निर् दि॒शति । दि॒शति॒ यम् । यमवरेषाम् । अवरेषां वि॒द्ध्यन्ति॑ ।
वि॒द्ध्यन्ति॑ जी॒वति॑ । जी॒वति॑ सः । स यम् । यम् परेषाम् । परेषाम् प्र ।
प्र सः । स मी॒यते॑ । मी॒यते॑ ज॒यति॑ । ज॒यति॑ तम् । तञ् सङ्ग्रामम् ।
सङ्ग्राममभि । सङ्ग्राममिति सं – ग्रामम् । 9 (50/61)

T.S. 2.2.2.5 - Kramam

अ॒भि वै । वा ए॒षः । ए॒ष ए॒तान् । ए॒तानु॑च्यति । उ॒च्यति॑ ये॒षाम् ॥
ये॒षाम् ॥ पूर्वा॒पराः । पूर्वा॒परा अ॒न्वञ्चः॑ । पूर्वा॒परा इति॑ पूर्व-अ॒पराः ।
अ॒न्वञ्चः॑ प्र॒मीय॑न्ते । प्र॒मीय॑न्ते पु॒रुषा॑हु॒तिः ।
प्र॒मीय॑न्त इति॑ प्र – मी॒यन्ते॑ । पु॒रुषा॑हु॒तिर् हि । पु॒रुषा॑हु॒तिरिति॑
पु॒रुष – आ॒हुतिः॑ । ह्य॒स्य । अ॒स्य प्रि॒यत॑मा । प्रि॒यत॑मा अ॒ग्नये॑ ॥
प्रि॒यत॑मेति॑ प्रि॒य – त॒मा । अ॒ग्नये॑ क्षाम॒वते॑ । क्षाम॒वते॑ पु॒रोडा॑शम् ॥
क्षाम॒वत॑ इति॑ क्षाम – व॒ते । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम्
निः । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑-क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् भा॒गधे॑येन ।
भा॒गधे॑येनै॒व । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग-धे॑येन । ए॒वैन॑म् । ए॒नञ् श॑मयति ।
श॑मयति न । नै॒षाम् । ए॒षाम् पु॒रा । पु॒रा अ॒युषः॑ । आ॒युषो॑ अ॒परः॑ ।
अ॒परः॑ प्र । प्र मी॒यते॑ । मी॒यते॑ऽभि । अ॒भि वै । वा ए॒षः । ए॒ष ए॒तस्य॑ ।

ए॒तस्य॑ गृ॒हान् । गृ॒हानु॑च्यति । उ॒च्यति॑ यस्य॑ । यस्य॑ गृ॒हान् ।
 गृ॒हान् द॑हति । द॒हत्य॑ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ क्षाम॑वते । क्षाम॑वते पु॒रोडा॑शम् ॥
 क्षाम॑वत इति॑ क्षाम॑ - व॒ते । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम्
 निः । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ - क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् भा॒गधे॑येन ।
 भा॒गधे॑येनै॒व । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग - धे॑येन । ए॒वैन॑म् । ए॒नञ् श॑मयति ।
 श॑मयति न ( ) । नास्य॑ । अ॒स्याप॑रम् । अ॒प॒रम् गृ॒हान् ।
 गृ॒हान् द॑हति । द॒हती॑ति द॒हति ॥ 10 (54/64)

(व्र॒तप॑तये - नि॒शि॒तायां॑ निर्व॑पेत् - पु॒रुषाः॑ - सं॒ग्रामं॑ - न -
 च॒त्वारि॑ च) (A2)

T.S. 2.2.3.1 - Kramam

अ॒ग्नये॑ का॒मय॑ । का॒माय॑ पु॒रोडा॑शम् । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् ।
 अ॒ष्टाक॑पालम् निः । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ - क॒पालम् । निर् व॑पेत् ।
 व॒पेद् यम् । यम् का॒मः । का॒मो न॑ । नो॒प॒नमे॑त् । उ॒प॒नमे॑द॒ग्निम् ।
 उ॒प॒नमे॑दित्यु॒प - नमे॑त् । अ॒ग्निमे॒व । ए॒व का॒मम् । का॒मञ् स्वे॑न ।
 स्वे॑न भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग - धे॑येन ।
 उ॒प धा॑वति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् का॒मेन॑ ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

कामे॑न॒ सम् । सम॑र्द्धयति । अ॒र्द्ध॒यत्यु॑प । उपै॑नम् । ए॒नम् कामः॑ ।
कामो॑ नमति । न॒मत्य॑ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ यवि॑ष्ठाय । यवि॑ष्ठाय पु॒रोडा॑शम् ॥
पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेथ् स्प॑र्द्धमानः ।
स्प॑र्द्धमानः क्षे॒त्रे ॥ क्षे॒त्रे वा । वा स॒जाते॑षु । स॒जाते॑षु वा ।
स॒जाते॑ष्विति स – जा॒तेषु॑ । वा ऽग्नि॑म् । अ॒ग्निमे॒व । ए॒व यवि॑ष्ठम् ।
यवि॑ष्ठ॒ स्वेन॑ । स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प ।
भा॒गधे॑येनेति भा॒ग – धे॑येन । उप॑ धावति । धा॒वति॑ तेन॑ । तेनै॒व ।
ए॒वेन्द्रि॑यम् । इ॒न्द्रि॒यं वी॑र्यम् । वी॒र्यम् भ्रा॑तृव्यस्य ।
भ्रा॑तृव्यस्य युवते । 11 (50/56)

T.S. 2.2.3.2 - Kramam

यु॒वते॑ वि । वि पा॒प्मना॑ ॥ पा॒प्मना॑ भ्रा॑तृव्येण । भ्रा॑तृव्येण जयते ।
ज॒यते॑ ऽग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ यवि॑ष्ठाय । यवि॑ष्ठाय पु॒रोडा॑शम् ॥
पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद॑भिच॒र्यमा॑णः ।
अ॒भिच॒र्यमा॑णो ऽग्नि॑म् । अ॒भिच॒र्यमा॑ण इ॒त्यभि॑ – च॒र्यमा॑णः ।

अ॒ग्निमे॒व । ए॒व य॒विष्ठ॑म् । य॒विष्ठ॑ स्वे॒न । स्वे॒न भा॒ग॒धेये॑न ।
 भा॒ग॒धेये॑नो॒प । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑ – धेये॑न । उ॒प धा॑वति । धा॒वति॒
 सः । स ए॒व । ए॒वास्मा॑त् । अ॒स्माद् र॒क्षा॑सि । र॒क्षा॑सि य॒वय॑ति ।
 य॒वय॑ति न । नै॒नम् । ए॒नम॑भि॒चर॑न् । अ॒भि॒चर॑न्थ् स्तृ॒णु॑ते ।
 अ॒भि॒चर॑न्नित्य॒भि – च॑रन् । स्तृ॒णु॑ते अ॒ग्नये॑ । अ॒ग्नय॑ आ॒युष्म॑ते ।
 आ॒युष्म॑ते पु॒रोडा॑शम् । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
 अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः । यः का॒मये॑त ।
 का॒मये॑त सर्व॑म् । सर्व॑मा॒युः । आ॒युरि॑याम् । इ॒यामि॑ति । इ॒त्यग्नि॑म् ।
 अ॒ग्निमे॒व । ए॒वायु॑ष्मन्तम् । आ॒युष्म॑न्त॒ स्वे॒न । स्वे॒न भा॒ग॒धेये॑न ।
 भा॒ग॒धेये॑नो॒प । भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भाग॑ – धेये॑न । उ॒प धा॑वति ।
 धा॒वति॒ सः । स ए॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्ना॑युः । 12 (50/56)

T.S. 2.2.3.3 - Kramam

आ॒युर् द॑धाति । द॒धाति॒ सर्व॑म् । सर्व॑मा॒युः । आ॒युरे॑ति । ए॒त्यग्ने॑ ।
 अ॒ग्नये॑ जा॒तवे॑दसे । जा॒तवे॑दसे पु॒रोडा॑शम् । जा॒तवे॑दस इति॒
 जा॒त – वे॑दसे । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
 अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् भू॑तिकामः ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

भू॒ति॒का॒मो ऽग्नि॑म् । भू॒ति॒का॒म इति॑ भू॒ति – का॒मः । अ॒ग्नि॒मे॒व ।
ए॒व जा॒तवे॑द॒सम् । जा॒तवे॑द॒सः॑ स्वे॒न । जा॒तवे॑द॒समि॑ति
जा॒त – वे॒द॒सम् । स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति
भा॒ग – धे॒ये॒न । उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम्
भू॒ति॒म् । भू॒ति॒म् ग॒मय॑ति । ग॒मय॑ति भ॒वति॑ । भ॒वत्ये॒व । ए॒वा॒ग्नये॑ ।
अ॒ग्नये॑ रु॒क्म॑ते । रु॒क्म॑ते पु॒रोडा॑शम् । पु॒रोडा॑श॒मष्टा॑क॒पाल॑म् ।
अ॒ष्टाक॑पालम् निः । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॑ष्टा – क॒पाल॑म् । निर् व॑पेत् ।
व॒पेद् रु॒क्मा॑मः । रु॒क्मा॑मोऽग्नि॑म् । रु॒क्मा॑म इति॑ रुक्-का॒मः ।
अ॒ग्नि॒मे॒व । ए॒व रु॒क्म॑न्तम् । रु॒क्म॑न्तः॑ स्वे॒न । स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न ।
भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति भा॒ग-धे॒ये॒न । उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः ।
स ए॒व । ए॒वा॒स्मिन् । अ॒स्मिन् रु॒चम् । रु॒चम् द॑धाति । द॒धाति॑ रो॒चते॑ ।
रो॒चत॑ ए॒व । ए॒वा॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ ते॒ज॒स्वते॑ । ते॒ज॒स्वते॑ पु॒रोडा॑शम् ( ) ।
पु॒रोडा॑श॒मष्टा॑क॒पाल॑म् । 13 (50/58)

T.S. 2.2.3.4 - Kramam

अ॒ष्टाक॑पालम् निः । अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॒ष्टा - क॒पालम् । निर् व॑पेत् ।
व॒पेत् तेज॑स्कामः । तेज॑स्कामोऽग्निम् । तेज॑स्काम इति
तेजः - का॒मः । अ॒ग्निमे॒व । ए॒व तेज॑स्वन्तम् । तेज॑स्वन्त७ स्वेन ।
स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनोप । भा॒गधे॑येनेति भा॒ग - धे॑येन ।
उप॑ धावति । धा॒वति सः । स ए॒व । ए॒वास्मिन् । अ॒स्मिन् तेजः ।
तेजो॑ दधाति । दधाति तेज॑स्वी । तेज॑स्व्येव । ए॒व भ॑वति ।
भव॑त्य॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ सा॒हन्त्या॑य । सा॒हन्त्या॑य पु॒रोडा॑शम् ।
पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
अ॒ष्टाक॑पाल॒मित्य॒ष्टा - क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेथ् सी॑क्षमाणः ।
सी॑क्षमाणोऽग्निम् । अ॒ग्निमे॒व । ए॒व सा॒हन्त्यम् । सा॒हन्त्य७ स्वेन॑ ।
स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनोप । भा॒गधे॑येनेति भा॒ग - धे॑येन ।
उप॑ धावति । धा॒वति तेन॑ । तेनै॒व । ए॒व स॒हते॑ । स॒हते॑ यम् ।
य॑ सी॒क्षते॑ । सी॒क्षत॑ इति सी॒क्षते॑ ॥ 14 (38/43)

(भ्रातृ॑व्यस्या - स्मिन् - तेज॑स्वते पु॒रोडा॑श - म॒ष्टात्रि॑श्च)
(A3)

T.S. 2.2.4.1 Kramam

अ॒ग्नये॑ ऽन्न॒वते॑ । अ॒न्न॒वते॑ पु॒रोडा॑शम् । अ॒न्न॒वत् इत्य॑न्न – व॒ते ।
 पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
 अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्य॒ष्टा-क॑पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः । यः का॒मये॑त ।
 का॒मये॑तान्न॒वान् । अ॒न्न॒वान्थ् स्या॑म् । अ॒न्न॒वानि॒त्य॒न्न – वा॒न् ।
 स्या॑मि॒ति । इत्य॑ग्निम् । अ॒ग्निमे॒व । ए॒वान्न॑वन्तम् । अ॒न्न॒वन्त॒॑ऽस्वेन॑ ।
 अ॒न्न॒वन्त॑मि॒त्य॒न्न – व॒न्तम् । स्वे॒न भा॒ग॒धेये॑न । भा॒ग॒धेये॑नो॒प ।
 भा॒ग॒धेये॑नेति॒ भा॒ग – धेये॑न । उ॒प धा॑वति । धा॒वति॒ सः । स ए॒व ।
 ए॒वैन॑म् । ए॒नम॑न्न॒वन्त॑म् । अ॒न्न॒वन्त॑म् करोति ।
 अ॒न्न॒वन्त॑मि॒त्य॒न्न – व॒न्तम् । करो॑त्य॒न्न॒वान् । अ॒न्न॒वाने॒व ।
 अ॒न्न॒वानि॒त्य॒न्न – वा॒न् । ए॒व भ॑वति । भ॒वत्य॑ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ ऽन्ना॒दाय॑ ।
 अ॒न्ना॒दाय॑ पु॒रोडा॑शम् । अ॒न्ना॒दाये॑त्य॒न्न – अ॒दाय॑ ।
 पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
 अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्य॒ष्टा-क॑पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः । यः का॒मये॑त ।
 का॒मये॑तान्ना॒दः । अ॒न्ना॒दः स्या॑म् । अ॒न्ना॒द इत्य॑न्न-अ॒दः ।

स्या॒मिति॑ । इत्य॒ग्निम् । अ॒ग्निमे॒व । ए॒वान्ना॒दम् । अ॒न्नाद॒॑ स्वेन॑ ।
 अ॒न्नाद॑मि॒त्यन्न॑ – अ॒दम् । स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प ।
 भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग – धे॑येन । उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व ।
 ए॒वैन॑म् । ए॒नम॑न्ना॒दम् । अ॒न्नाद॑म् करोति । अ॒न्नाद॑मि॒त्यन्न॑ – अ॒दम् ।
 करो॑त्यन्ना॒दः । अ॒न्नाद॑ ए॒व । अ॒न्नाद॑ इत्य॒न्न – अ॒दः । 15 (50/64)

T.S. 2.2.4.2 - Kramam

ए॒व भ॑वति । भ॒वत्य॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ ऽन्न॒पत॑ये । अ॒न्नप॑तये पु॒रोडा॑शम् ।
 अ॒न्नप॑तय इत्य॒न्न – प॑तये । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम्
 निः । अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः ।
 यः का॒मये॑त । का॒मये॑तान्न॒पतिः॑ । अ॒न्नप॑तिः स्याम् ।
 अ॒न्नप॑तिरि॒त्यन्न॑ – प॒तिः । स्या॒मिति॑ । इत्य॒ग्निम् । अ॒ग्निमे॒व ।
 ए॒वान्न॑पतिम् । अ॒न्नप॑ति॒ स्वेन॑ । अ॒न्नप॑तिमि॒त्यन्न॑ – प॒तिम् ।
 स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग – धे॑येन ।
 उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम॑न्न॒पति॑म् ।
 अ॒न्नप॑तिम् करोति । अ॒न्नप॑तिमि॒त्यन्न॑ – प॒तिम् । करो॑त्यन्न॒पतिः॑ ।
 अ॒न्नप॑तिरे॒व । अ॒न्नप॑तिरि॒त्यन्न॑ – प॒तिः । ए॒व भ॑वति । भ॒वत्य॒ग्नये॑ ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

अ॒ग्नये॑ प॒व॒मा॒नाय॑ । प॒व॒मा॒नाय॑ पु॒रो॒डा॒शम् । पु॒रो॒डा॒शम् अ॒ष्टाक॑पा॒लम् ।
अ॒ष्टाक॑पा॒लम् निः । अ॒ष्टाक॑पा॒लमि॒त्य॒ष्टा – क॒पा॒लम् । निर् व॑पेत् ।
व॒पेद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ पा॒व॒काय॑ । पा॒व॒काया॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ शु॒चये॑ ।
शु॒चये॑ ज्यो॒गाम॑यावी । ज्यो॒गाम॑यावी यत् । ज्यो॒गाम॑यावीति॒
ज्योक् – आ॒मया॑वी । यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ प॒व॒मा॒नय॑ ।
प॒व॒मा॒नाय॑ निर्व॑पति । निर्व॑पति प्रा॒णम् । निर्व॑पतीति॒ निः – व॑पति ।
प्रा॒णमे॒व । प्रा॒णमि॒ति प्र – अ॒नम् । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् ते॒न । ते॒न
द॒धाति॑ । द॒धाति॑ यत् । यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ पा॒व॒काय॑ । 16 (50/61)

T.S. 2.2.4.3 - Kramam

पा॒व॒काय॑ वा॒चम् । वा॒चमे॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् ते॒न । ते॒न द॒धाति॑ ।
द॒धाति॑ यत् । यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ शु॒चये॑ । शु॒चय॑ आ॒युः । आ॒युरे॒व ।
ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् ते॒न । ते॒न द॒धाति॑ । द॒धात्यु॑त । उ॒त य॒दि ।
यदी॒तासुः॑ । इ॒तासु॑र् भ॒वति॑ । इ॒तासु॑रिती॒त – अ॒सुः । भ॒वति॑ जी॒वति॑ ।
जी॒वत्ये॒व । ए॒वैता॑म् । ए॒तामे॒व । ए॒व निः । निर् व॑पेत् ।
व॒पेच्चक्षु॑ष्कामः । चक्षु॑ष्कामो॒ यत् । चक्षु॑ष्काम इति॒ चक्षुः॑ – का॒मः ।
यद॒ग्नये॑ ॥ अ॒ग्नये॑ प॒व॒मा॒नाय॑ । प॒व॒मा॒नाय॑ निर्व॑पति । निर्व॑पति प्रा॒णम् ।

निर्व॑पतीति॑ निः – वप॑ति । प्रा॒णमे॒व । प्रा॒णमि॑ति प्र – अ॒नम् ।
 ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् ते॑न । ते॑न दधा॑ति । दधा॑ति यत् । यद॒ग्नये॑ ।
 अ॒ग्नये॑ पाव॒काय॑ । पा॒वका॑य वाच॑म् । वाच॑मे॒व । ए॒वास्मि॑न् ।
 अ॒स्मिन् ते॑न । ते॑न दधा॑ति । दधा॑ति यत् । यद॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ शुच॑ये ।
 शुच॑ये चक्षुः॑ । चक्षु॑रे॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन् ते॑न । ते॑न दधा॑ति ।

दधा॑त्यु॒त । 17 (50/54)

T.S. 2.2.4.4 - Kramam

उ॒त यदि॑ । यद्व॒न्धः । अ॒न्धो भ॑वति । भ॑वति प्र । प्रै॒व । ए॒व प॑श्यति ।
 प॑श्यत्य॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ पु॒त्रव॑ते । पु॒त्रव॑ते पु॒रोडा॑शम् । पु॒त्रव॑त इति॑
 पु॒त्र – व॑ते । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
 अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेदि॑न्द्राय ।
 इ॒न्द्राय॑ पु॒त्रिणै॑ । पु॒त्रिणै॑ पु॒रोडा॑शम् । पु॒रोडा॑शमे॒काद॑शकपालम् ।
 ए॒काद॑शकपालम् प्र॒जाका॑मः । ए॒काद॑शकपालमि॒त्येका॑दश–क॒पालम् ।
 प्र॒जाका॑मो ऽग्निः । प्र॒जाका॑म इति॑ प्र॒जा – का॑मः । अ॒ग्निरे॒व ।
 ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै प्र॒जाम् । प्र॒जाम् प्र॒जन॑यति । प्र॒जामि॑ति प्र – जा॒म् ।
 प्र॒जन॑यति वृ॒द्धाम् । प्र॒जन॑यतीति॑ प्र – ज॒नय॑ति । वृ॒द्धामि॑न्द्रः ।

इन्द्रः प्र । प्र यच्छति । यच्छत्य॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॒ रस॑वते ।
रस॑वते ऽज॒क्षीरे॑ । रस॑वत॒ इति॑ रस – व॒ते । अज॒क्षीरे॑ च॒रुम् ।
अज॒क्षीर॑ इत्यज – क्षी॒रे । च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः ।
यः का॒मये॑त । का॒मये॑त॒ रस॑वान् । रस॑वान्थ॒ स्याम् ।
रस॑वानि॒ति रस॑ – वा॒न् । स्या॒मिति॑ । इत्य॒ग्निम् । अ॒ग्निमे॒व ।
ए॒व रस॑वन्तम् । रस॑वन्त॒ स्वेन॑ । रस॑वन्त॒मिति॑ रस – व॒न्तम् ।
स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग – धे॑येन ।
उ॒प धा॑वति । धा॒वति॒ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒ रस॑वन्तम् ।
रस॑वन्तम् क॒रोति॑ । रस॑वन्त॒मिति॑ रस – व॒न्तम् ।
क॒रोति॑ रस॑वान् । 18 (50/62)

T.S. 2.2.4.5 - Kramam

रस॑वाने॒व । रस॑वानि॒ति रस॑ – वा॒न् । ए॒व भ॑वति । भ॒वत्य॒जक्षी॑रे ।
अज॒क्षीरे॑ भ॑वति । अज॒क्षीर॑ इत्यज – क्षी॒रे । भ॒वत्या॒ग्नेयी॑ ।
आ॒ग्नेयी॑ वै । वा ए॒षा । ए॒षा य॑त् । यद॒जा । अ॒जा सा॒क्षात् ।
सा॒क्षादे॒व । सा॒क्षादि॑ति॒ स – अ॒क्षात् । ए॒व रस॑म् । रस॑म॒व ।
अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे ऽग्नये॑ । अ॒ग्नये॒ वसु॑मते । वसु॑मते पु॒रोडा॑शम् ।

वसु॑मत॒ इति॑ वसु॑ – म॒ते । पु॒रो॒डा॒शम॒ष्टाक॒पालम् । अ॒ष्टाक॒पालम्
 निः । अ॒ष्टाक॒पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः ।
 यः का॒मये॑त । का॒मये॑त वसु॑मान् । वसु॑मान्थ् स्याम् ।
 वसु॑मा॒निति॑ वसु॑ – मा॒न् । स्या॒मिति॑ । इ॒त्यग्नि॑म् । अ॒ग्निमे॒व ।
 ए॒व वसु॑मन्तम् । वसु॑मन्त॒ स्वेन॑ । वसु॑वन्तमि॒ति वसु॑ – मन्तम् ।
 स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग – धे॑येन ।
 उ॒प धा॑वति । धा॒वति॒ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नं व॑सु॒मन्तम् ।
 वसु॑मन्तम् करोति । वसु॑मन्तमि॒ति वसु॑-मन्तम् । करो॑ति वसु॑मान् ।
 वसु॑मा॒नेव॑ । वसु॑मा॒निति॑ वसु॑ – मा॒न् । ए॒व भ॑वति । भ॒वत्य॒ग्नये॑ ॥
 अ॒ग्नये॑ वा॒जसृ॑ते ॥ वा॒जसृ॑ते पु॒रो॒डा॒शम् । वा॒जसृ॑त इति॑
 वा॒ज – सृ॑ते ॥ पु॒रो॒डा॒शम॒ष्टाक॒पालम् । अ॒ष्टाक॒पालम् निः ।
 अ॒ष्टाक॒पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेथ् स॒ङ्ग्रामे॑ ।
 स॒ङ्ग्रामे॑ सम्प॑य॒त्ते । स॒ङ्ग्राम॑ इति॑ सं – ग्रा॒मे । सम्प॑य॒त्ते वा॒जम् ॥
 सम्प॑य॒त्त इति॑ सं – य॒त्ते । वा॒जं वै । 19 (50/64)

T.S. 2.2.4.6 - Kramam

वा ए॒षः । ए॒ष सि॒सीर्ष॑ति । सि॒सीर्ष॑ति यः । यः स॒ङ्ग्राम॑म् ।
 स॒ङ्ग्राम॑म् जिगी॑षति । स॒ङ्ग्राम॑मिति सं – ग्राम॑म् । जिगी॑षत्यग्निः ।
 अ॒ग्निः खलु॑ । खलु॑ वै । वै दे॒वानाम् । दे॒वानां वा॑ज॒सृत् ।
 वा॒ज॒सृद॒ग्निम् । वा॒ज॒सृदि॑ति वाज – सृत् । अ॒ग्निमे॒व ।
 ए॒व वा॒ज॒सृत॑म् । वा॒ज॒सृत॑ स्वेन॑ । वा॒ज॒सृत॑मिति वाज – सृ॒तम् ।
 स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनोप । भा॒गधे॑येनेति भा॒ग – धे॑येन ।
 उप॑ धावति । धा॒वति॑ धावति॑ । धा॒वति॑ वा॒जम् । वा॒जं ह॑न्ति ।
 ह॑न्ति वृ॒त्रम् । वृ॒त्रम् ज॑यति । ज॑यति तम् । तं स॒ङ्ग्राम॑म् ।
 स॒ङ्ग्राम॑मथो॑ । स॒ङ्ग्राम॑मिति सं – ग्राम॑म् । अथो॑ अ॒ग्निः ।
 अथो॑ इत्यथो॑ । अ॒ग्निरि॑व । इ॒व न । न प्र॑ति॒धृषे॑ । प्र॑ति॒धृषे॑ भवति ।
 प्र॑ति॒धृष इति॑ प्र॒ति – धृषे॑ । भ॒वत्य॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ ऽग्नि॒वते॑ ।
 अ॒ग्नि॒वते॑ पु॒रोडा॑शम् । अ॒ग्नि॒वत॑ इत्यग्नि – व॒ते ।
 पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।
 अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यस्य॑ ।

यस्या॑ग्नौ । अ॒ग्ना॒व॒ग्नि॒म् । अ॒ग्नि॒म॒भ्यु॒द्ध॒रे॒युः । अ॒भ्यु॒द्ध॒रे॒युर्
नि॒र्दि॒ष्ट॒भा॒गः । अ॒भ्यु॒द्ध॒रे॒यु॒रि॒त्य॒भि - उ॒द्ध॒रे॒युः । नि॒र्दि॒ष्ट॒भा॒गो वै ।
नि॒र्दि॒ष्ट॒भा॒ग इति॑ नि॒र्दि॒ष्ट - भा॒गः । वा ए॒तयोः॑ । ए॒तयो॑र॒न्यः ।
अ॒न्योऽनि॒र्दि॒ष्ट॒भा॒गः । अ॒नि॒र्दि॒ष्ट॒भा॒गो ऽन्यः॑ ।
अ॒नि॒र्दि॒ष्ट॒भा॒ग इत्य॑नि॒र्दि॒ष्ट - भा॒गः । अ॒न्य॒स्तौ । तौ सं॒भ॒व॒न्तौ ।
सं॒भ॒व॒न्तौ य॒ज॒मा॒नम् । सं॒भ॒व॒न्ता॒वि॒ति सं - भ॒व॒न्तौ ।
य॒ज॒मा॒न॒म॒भि । 20 (50/63)

T.S. 2.2.4.7 - Kramam

अ॒भि स॒म् । सं भ॒व॒तः । भ॒व॒तः सः । स ई॒श्वरः॑ । ई॒श्वर॑ आ॒र्ति॒म् ।
आ॒र्ति॒मा॒र्तोः॑ । आ॒र्तो॒र् यत् । आ॒र्तो॒रि॒त्या - अ॒र्तोः॑ । यद॒ग्नये॑ ।
अ॒ग्नये॑ ऽग्नि॒व॒ते॑ । अ॒ग्नि॒व॒ते नि॒र्व॒प॒ति । अ॒ग्नि॒व॒त इत्य॑ग्नि - व॒ते॑ ।
नि॒र्व॒प॒ति भा॒ग॒धे॒येन॑ । नि॒र्व॒प॒तीति॑ निः - व॒प॒ति । भा॒ग॒धे॒येनै॒व ।
भा॒ग॒धे॒येनेति॑ भा॒ग - धे॒येन॑ । ए॒वैनौ॑ । ए॒नौ श॒म॒य॒ति । श॒म॒य॒ति न ।
ना॒र्ति॒म् । आ॒र्ति॒मा । आ॒च्छ॒ति । ऋ॒च्छ॒ति य॒ज॒मा॒नः । य॒ज॒मा॒नोऽग्नये॑ ।
अ॒ग्नये॑ ज्योति॒ष्म॒ते॑ । ज्योति॒ष्म॒ते पु॒रो॒डा॒शम् । पु॒रो॒डा॒श॒म॒ष्टाक॑पा॒लम् ।
अ॒ष्टाक॑पा॒लम् निः । अ॒ष्टाक॑पा॒ल॒मि॒त्य॒ष्टा - क॒पा॒लम् । निर् व॒पेत् ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

व॒पेद् यस्य॑ । यस्या॒ग्निः । अ॒ग्निरु॒द्धृतः॑ । उ॒द्धृतो॑ ऽहु॒ते ।
उ॒द्धृत॑ इत्युत् – ह॒तः । अ॒हुते॑ ऽग्नि॒होत्रे॑ । अ॒ग्नि॒होत्र॑ उ॒द्वाये॑त् ।
अ॒ग्नि॒होत्र॑ इत्य॒ग्नि – हो॒त्रे । उ॒द्वाये॑द॒परः॑ । उ॒द्वाये॑दित्युत् – वा॒येत् ।
अ॒पर॑ आ॒दीप्य॑ । आ॒दीप्या॑नू॒द्धृत्यः॑ । आ॒दीप्ये॑त्या – दी॒प्य ।
अ॒नू॒द्धृत्य॑ इति॑ । अ॒नू॒द्धृत्य॑ इत्य॒नु-उ॒द्धृत्यः॑ । इत्या॒हुः । आ॒हुस्तत् ।
तत् त॒था । त॒था न । न का॒र्यम् । का॒र्यं य॑त् । यद् भा॒ग॒धेय॑म् ।
भा॒ग॒धेय॑म॒भि । भा॒ग॒धेय॑मि॒ति भा॒ग – धेय॑म् । अ॒भि पू॒र्वः ।
पू॒र्व उ॒द्धि॒रय॑ते । उ॒द्धि॒रय॑ते किम् । उ॒द्धि॒रय॑त इत्युत् – हि॒रय॑ते ।
कि॒म॒परः॑ । अ॒परो॑ऽभि । अ॒भ्युत् । उ॒द्धि॒रये॑त । 21 (50/62)

T.S. 2.2.4.8 - Kramam

हि॒रये॑तेति॑ । इति॑ ता॒नि । ता॒न्ये॒व । ए॒वाव॑क्षा॒णानि॑ । अ॒वक्षा॑णानि
स॒न्नि॒धाय॑ । अ॒वक्षा॑णा॒नीत्य॑व – क्षा॒णानि॑ । स॒न्नि॒धाय॑ म॒न्थे॑त् ।
स॒न्नि॒धाये॑ति सं – नि॒धाय॑ । म॒न्थे॒दितः॑ । इ॒तः प्र॑थ॒मम् । प्र॒थ॒मम्
ज॒ज्ञे । ज॒ज्ञे अ॒ग्निः । अ॒ग्निः स्वा॑त् । स्वा॒द् यो॒नैः । यो॒नेर॑धि ।
अ॒धि जा॑त॒वेदाः॑ । जा॒त॒वेदा॑ इति॑ जा॒त – वे॒दाः । स गा॑य॒त्रिया॑ ।

गा॒य॒त्रि॒या त्रि॒ष्टु॒भा॑ । त्रि॒ष्टु॒भा॑ जग॒त्या । जग॒त्या दे॒वेभ्यः॑ । दे॒वेभ्यो॑
ह॒व्यम् । ह॒व्यं व॑हतु । व॒हतु प्र॒जान॑न् । प्र॒जान॑न्निति । प्र॒जान॑न्निति
प्र - जान॑न् । इति॑ छन्दोभिः । छन्दो॑भिरेव । छन्दो॑भिरिति
छन्दः॑ - भिः । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒॒ स्वात् । स्वाद् यो॒नैः । यो॒नैः प्र ।
प्र ज॑नयति । ज॒नय॑त्येषः । ए॒ष वाव॑ । वाव सः । सो॒ऽग्निः॑ ।
अ॒ग्निरिति॑ । इत्याहुः॑ । अ॒हुर् ज्योतिः॑ । ज्योति॑स्तु । त्वै । वा अ॒स्य ।
अ॒स्य प॑रापतितम् । प॑रापतितमिति । प॑रापतितमिति प॑रा - प॒तितम् ।
इति॑ यत् । यद॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये॑ ज्योति॑ष्मते । ज्योति॑ष्मते निर्व॑पति ।
निर्व॑पति यत् । निर्व॑पतीति निः - व॑पति । यदे॒व । ए॒वास्य॑ ( ) ।
अ॒स्य ज्योतिः॑ । ज्योतिः॑ प॑रापतितम् । प॑रापतितम् तत् ।
प॑रापतितमिति प॑रा - प॒तितम् । तदे॒व । ए॒वाव॑ । अव॑ रुन्धे ।
रुन्ध॑ इति॑ रुन्धे ॥ 22 (56/63)

(क॒रोत्य॒न्नादो॑ - द॒धाति॑ यद॒ग्नये॑ - शु॒चये॑ चक्षु॒रेवास्मिन्॑ तेन॑ दधाति
- क॒रोति॑ - वा॒जं - य॑ज॒मान॑ - मु - दे॒वास्य॑ - षट्च॑) (A4)

T.S. 2.2.5.1 - Kramam

वै॒श्वा॒न॒र॒म् द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् निः । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॒
 द्वा॒द॒श – क॒पा॒ल॒म् । नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद् वा॒रु॒ण॒म् । वा॒रु॒ण॒म् च॒रु॒म् ।
 च॒रु॒म् द॒धि॒क्रा॒व्.॒ण्णे॑ । द॒धि॒क्रा॒व्.॒ण्णे॑ च॒रु॒म् । द॒धि॒क्रा॒व्.॒ण्ण॑ इति॒
 द॒धि – क्रा॒व्.॒ण्णे॑ । च॒रु॒म॒भि॒श॒स्य॒मा॒नः॑ । अ॒भि॒श॒स्य॒मा॒नो॒ यत् ।
 अ॒भि॒श॒स्य॒मा॒न इत्य॑भि – श॒स्य॒मा॒नः॑ । यद् वै॒श्वा॒न॒रः॑ ।
 वै॒श्वा॒न॒रो द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लः॑ । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लो॒ भ॒व॒ति॒ । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल इति॒
 द्वा॒द॒श – क॒पा॒लः॑ । भ॒व॒ति॒ स॒म्व॑त्स॒रः॑ । स॒म्व॑त्स॒रो वै ।
 स॒म्व॑त्स॒र इति॒ स॒म्व॑त्स॒रः॑ । वा अ॒ग्निः॑ । अ॒ग्नि॒र् वै॒श्वा॒न॒रः॑ ।
 वै॒श्वा॒न॒रः स॒म्व॑त्स॒रेण॑ । स॒म्व॑त्स॒रेणै॒व । स॒म्व॑त्स॒रेणेति॑
 सं – व॒त्स॒रेण॑ । ए॒वैन॑म् । ए॒नं॑ स्व॒द॒य॒ति॒ । स्व॒द॒य॒त्य॒प ।
 अ॒प पा॒प॒म् । पा॒पं व॑र्ण॒म् । वर्ण॑ ह॒ते । ह॒ते वा॒रु॒णे॒न । वा॒रु॒णे॒नै॒व ।
 ए॒वैन॑म् । ए॒नं व॑रु॒ण॒पा॒शात् । व॒रु॒ण॒पा॒शान् मु॒ञ्च॒ति॒ । व॒रु॒ण॒पा॒शादि॑ति॒
 व॒रु॒ण – पा॒शात् । मु॒ञ्च॒ति॒ द॒धि॒क्रा॒व्.॒ण्णा॑ । द॒धि॒क्रा॒व्.॒ण्णा॑ पु॒ना॒ति॒ ।
 द॒धि॒क्रा॒व्.॒ण्णेति॑ द॒धि – क्रा॒व्.॒ण्णा॑ । पु॒ना॒ति॒ हि॒र॒ण्य॒म् ।
 हि॒र॒ण्य॒म् दक्षि॑णा । दक्षि॑णा प॒वि॒त्र॒म् । प॒वि॒त्रं वै॑ । वै हि॒र॒ण्य॒म् ।

हिरण्यम् पुनाति । पुनात्येव । एवैनम् । एनमाद्यम् । आद्यमस्य ।
 अस्यान्नम् । अन्नम् भवति । भवत्येताम् । एतामेव । एव निः ।
 निर् वपेत् । वपेत् प्रजाकामः । प्रजाकामः सम्वत्सरः ।
 प्रजाकाम इति प्रजा - कामः । सम्वत्सरो वै ।
 सम्वत्सर इति सं - वत्सरः । 23 (50/60)

T.S. 2.2.5.2 - Kramam

वा एतस्य । एतस्याशान्तः । अशान्तो योनिम् । योनिम् प्रजायै ।
 प्रजायै पशूनाम् । प्रजाया इति प्र - जायै । पशूनाम् निः ।
 निर् दहति । दहति यः । योऽलम् । अलम् प्रजायै । प्रजायै सन् ।
 प्रजाया इति प्र - जायै । सन् प्रजाम् । प्रजाम् न । प्रजामिति
 प्र - जाम् । न विन्दते । विन्दते यत् । यद् वैश्वानरः ।
 वैश्वानरो द्वादशकपालः । द्वादशकपालो भवति । द्वादशकपाल इति
 द्वादश - कपालः । भवति सम्वत्सरः । सम्वत्सरो वै ।
 सम्वत्सर इति सं - वत्सरः । वा अग्निः । अग्निर् वैश्वानरः ।
 वैश्वानरः सम्वत्सरम् । सम्वत्सरमेव । सम्वत्सरमिति
 सं - वत्सरम् । एव भागधेयेन । भागधेयेन शमयति ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॒ भा॒ग॒-धे॒ये॒न॒ । श॒म॒य॒ति॒ सः॑ । सोऽ॒स्मै॑ । अ॒स्मै॑ शान्तः॑ ।
शान्तः॑ स्वात् । स्वाद् यो॒नैः॑ । यो॒नैः॑ प्र॒जाम् । प्र॒जाम् प्र॑ । प्र॒जामि॑ति
प्र - जा॒म् । प्र॑ ज॒नय॑ति । ज॒नय॑ति वा॒रु॒णेन॑ । वा॒रु॒णेनै॒व । ए॒वैन॑म् ।
ए॒नं॑ वरुणपाशात् । वरुणपाशान् मुञ्चति॑ ।
वरुणपाशादिति॑ वरुण - पाशात् । मुञ्चति॑ दधि॒क्राव्.ण्णा॑ ।
दधि॒क्राव्.ण्णा॑ पुनाति॑ । दधि॒क्राव्.ण्णे॑ति॒ दधि॑ - क्राव्.ण्णा॑ ।
पुनाति॑ हि॒र॒ण्यम् । हि॒र॒ण्यम् दक्षि॑णा । दक्षि॑णा पवि॒त्रम् । पवि॒त्रं॑ वै ।
वै हि॒र॒ण्यम् । हि॒र॒ण्यम् पु॒नाति॑ । पु॒नात्ये॒व । ए॒वैन॑म् ।

ए॒नं॑ वि॒न्दते॑ । 24 (50/60)

T.S. 2.2.5.3 - Kramam

वि॒न्दते॑ प्र॒जाम् । प्र॒जां॑ वै॒श्वान॑रम् । प्र॒जामि॑ति प्र - जा॒म् ।
वै॒श्वान॑रम् द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लम् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लम् निः॑ । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लमि॑ति
द्वा॒द॒श॒-क॒पा॒लम् । निर् व॒पेत् । व॒पेत् पु॒त्रे । पु॒त्रे जा॒ते । जा॒ते यत् ।
यद॒ष्टा॒क॒पा॒लः । अ॒ष्टा॒क॒पा॒लो भ॑वति । अ॒ष्टा॒क॒पा॒ल इत्य॑ष्टा-क॒पा॒लः ।
भ॑वति गा॒य॒त्रि॒या । गा॒य॒त्रि॒यै॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् ब्र॑ह्मवर्च॒सेन॑ ।
ब्र॑ह्मवर्च॒सेन॑ पुनाति॑ । ब्र॑ह्मवर्च॒सेने॑ति ब्रह्म - वर्च॒सेन॑ । पु॒नाति॑ यत् ।

यन्नवकपालः । नवकपालस्त्रिवृता । नवकपाल इति नव-कपालः ।
 त्रिवृतैव । त्रिवृतेति त्रि - वृता । एवास्मिन् । अस्मिन् तेजः ।
 तेजोदधाति । दधाति यत् । यद् दशकपालः । दशकपालो विराजा ।
 दशकपाल इति दश - कपालः । विराजैव । विराजेति वि-राजा ।
 एवास्मिन् । अस्मिन्नन्नाद्यम् । अन्नाद्यम् दधाति ।
 अन्नाद्यमित्यन्न - अद्यम् । दधाति यत् । यदेकादशकपालः ।
 एकादशकपालस्त्रिष्टुभा । एकादशकपाल इत्येकादश - कपालः ।
 त्रिष्टुभैव । एवास्मिन् । अस्मिन्निन्द्रियम् । इन्द्रियम् दधाति । दधाति
 यत् । यद् द्वादशकपालः । द्वादशकपालो जगत्या । द्वादशकपाल इति
 द्वादश - कपालः । जगत्यैव । एवास्मिन् । अस्मिन् पशून् । पशून्
 दधाति । दधाति यस्मिन् । यस्मिन् जाते । जात एताम् । एतामिष्टिम् ।
 इष्टिम् निर्वपति । निर्वपति पूतः । निर्वपतीति निः - वपति ।

पूत एव । 25 (50/62)

T.S. 2.2.5.4 - Kramam

एव तेजस्वी । तेजस्व्यन्नादः । अन्नाद इन्द्रियावी ।
 अन्नाद इत्यन्न - अदः । इन्द्रियावी पशुमान् । पशुमान् भवति ।

प॒शु॒मा॒नि॒ति॒ प॒शु – मा॒न् । भ॒व॒त्य॒व । अ॒व॒ वै । वा ए॒षः । ए॒ष
 सु॒व॒र्गा॒त् । सु॒व॒र्गा॒ल्लो॒का॒त् । सु॒व॒र्गा॒दि॒ति॒ सु॒वः-गा॒त् । लो॒का॒च्छि॒द्य॒ते ।
 छि॒द्य॒ते॒ यः । यो द॒र्॒श॒पू॒र्ण॒मा॒स॒या॒जी । द॒र्॒श॒पू॒र्ण॒मा॒स॒या॒जी स॒न् ।
 द॒र्॒श॒पू॒र्ण॒मा॒स॒या॒जी॒ति॒ द॒र्॒श॒पू॒र्ण॒मा॒स – या॒जी । स॒न्मा॒वा॒स्याम् ॥
 अ॒मा॒वा॒स्यां ॥ वा । अ॒मा॒वा॒स्या॒मि॒त्य॒मा – वा॒स्याम् । वा पौ॒र्ण॒मा॒सीम् ।
 पौ॒र्ण॒मा॒सीं ॥ वा । पौ॒र्ण॒मा॒सी॒मि॒ति॒ पौ॒र्ण – मा॒सीम् । वा ऽति॒पा॒द॒य॒ति ।
 अ॒ति॒पा॒द॒य॒ति॒ सु॒व॒र्गा॒य । अ॒ति॒पा॒द॒य॒ती॒त्य॒ति-पा॒द॒य॒ति । सु॒व॒र्गा॒य हि ।
 सु॒व॒र्गा॒ये॒ति॒ सु॒वः – गा॒य । हि लो॒का॒य । लो॒का॒य द॒र्॒श॒पू॒र्ण॒मा॒सौ ।
 द॒र्॒श॒पू॒र्ण॒मा॒सा वि॒ज्ये॒ते ॥ द॒र्॒श॒पू॒र्ण॒मा॒सा॒वि॒ति॒ द॒र्॒श – पू॒र्ण॒मा॒सौ ।
 इ॒ज्ये॒ते॒ वै॒श्वान॒रम् । इ॒ज्ये॒ते॒ इती॒ज्ये॒ते ॥ वै॒श्वान॒रं द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लम् ।
 द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लम् निः । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॒ द्वा॒द॒श – क॒पा॒लम् ।
 निर् व॒पे॒त् । व॒पे॒द॒मा॒वा॒स्याम् ॥ अ॒मा॒वा॒स्यां ॥ वा ।
 अ॒मा॒वा॒स्या॒मि॒त्य॒मा – वा॒स्याम् । वा पौ॒र्ण॒मा॒सीम् । पौ॒र्ण॒मा॒सीं ॥ वा ।
 पौ॒र्ण॒मा॒सी॒मि॒ति॒ पौ॒र्ण – मा॒सीम् । वा ऽति॒पा॒द्य । अ॒ति॒पा॒द्य
 स॒म्व॒त्स॒रः । अ॒ति॒पा॒द्ये॒त्य॒ति – पा॒द्य । स॒म्व॒त्स॒रो वै ।

स॒म्॒व॒त्स॒र इति॑ सं – व॒त्स॒रः । वा अ॒ग्निः । अ॒ग्निर् वै॒श्वान॒रः ।
 वै॒श्वान॒रः स॒म्॒व॒त्स॒रम् । स॒म्॒व॒त्स॒रमे॒व । स॒म्॒व॒त्स॒रमि॒ति
 सं – व॒त्स॒रम् । ए॒व प्री॑णाति । प्री॒णा॒त्यथो॑ । अथो॑ स॒म्॒व॒त्स॒रम् ।
 अथो॑ इत्यथो॑ । स॒म्॒व॒त्स॒रमे॒व । स॒म्॒व॒त्स॒रमि॒ति सं – व॒त्स॒रम् ।
 ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मा उप॑ । उप॑ दधाति । दधाति सु॒व॒र्गस्य॑ । सु॒व॒र्गस्य॑
 लो॒कस्य॑ । सु॒व॒र्गस्ये॒ति सु॒वः – ग॒स्य । लो॒कस्य॑ स॒म॒ष्ट्यै ।
 स॒म॒ष्ट्या अथो॑ । स॒म॒ष्ट्या इति॑ सं – अ॒ष्ट्यै । 26 (50/70)

T.S. 2.2.5.5 - Kramam

अथो॑ दे॒वताः॑ । अथो॑ इत्यथो॑ । दे॒वता॑ ए॒व । ए॒वान्वा॒रभ्य॑ । अ॒न्वा॒रभ्य॑
 सु॒व॒र्गम् । अ॒न्वा॒रभ्ये॒त्यनु॑ – आ॒रभ्य॑ । सु॒व॒र्गं लो॒कम् । सु॒व॒र्गमि॒ति
 सु॒वः – ग॒म् । लो॒कमे॒ति । ए॒ति वी॒रहा॑ । वी॒रहा॑ वै । वी॒रहे॒ति
 वी॒र – हा । वा ए॒षः । ए॒ष दे॒वाना॑म् । दे॒वानां॑ यः । यो॒ऽग्नि॑म् ।
 अ॒ग्नमु॒द्वा॒सय॑ते । उ॒द्वा॒सय॑ते न । उ॒द्वा॒सय॑त इत्युत् – वा॒सय॑ते ।
 न वै । वा ए॒तस्य॑ । ए॒तस्य॑ ब्रा॒ह्म॒णाः । ब्रा॒ह्म॒णा ऋ॒ताय॑वः ।
 ऋ॒ताय॑वः पु॒रा । ऋ॒ताय॑व इत्युत् – य॒वः । पु॒राऽन्न॑म् । अ॒न्नम॑क्षन् ।
 अ॒क्षन्ना॒ग्नेय॑म् । आ॒ग्नेय॑म॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।

अ॒ष्टाक॒पाल॒मित्य॑ष्टा – क॒पाल॒म् । नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद् वै॒श्वान॒रम् ।
 वै॒श्वान॒रम् द्वा॒दश॑क॒पाल॒म् । द्वा॒दश॑क॒पाल॒म॒ग्निम् । द्वा॒दश॑क॒पाल॒मि॒ति
 द्वा॒दश॑ – क॒पाल॒म् । अ॒ग्नि॒मु॒द्वास॑यिष्यन् । उ॒द्वास॑यिष्यन् यत् ।
 उ॒द्वास॑यिष्यन्नित्युत् – वा॒स॒यिष्य॑न् । यद॒ष्टाक॑पालः । अ॒ष्टाक॑पालो
 भ॒वति॑ । अ॒ष्टाक॑पाल इ॒त्य॒ष्टा – क॒पालः॑ । भ॒वत्य॑ष्टाक्षरा । अ॒ष्टाक्ष॑रा
 गा॒यत्री॑ । अ॒ष्टाक्ष॑रेत्य॒ष्टा – अ॒क्ष॒रा । गा॒यत्री॑ गा॒य॒त्रः । गा॒य॒त्रो॒ऽग्निः॑ ।
 अ॒ग्नि॒र् या॒वान् । या॒वा॒ने॒व । ए॒वा॒ग्निः॑ । अ॒ग्नि॒स्त॒स्मै॑ ।
 त॒स्मा॑ आ॒तिथ्य॑म् । आ॒तिथ्य॑म् क॒रोति॑ । क॒रोत्य॑थो॑ । अथो॑ यथा॑ ।
 अथो॑ इत्यथो॑ । यथा॑ ज॒नम् । ज॒नं य॑ते । य॒तेऽव॑सम् ।
 अ॒व॒स॒म् क॒रोति॑ । क॒रोति॑ ता॒दृक् । ता॒दृगे॒व । 27 (50/62)

T.S. 2.2.5.6 - Kramam

ए॒व तत् । तद् द्वा॒दश॑क॒पालः॑ । द्वा॒दश॑क॒पालो॑ वै॒श्वान॒रः । द्वा॒दश॑क॒पाल
 इति॑ द्वा॒दश॑ – क॒पालः॑ । वै॒श्वान॒रो भ॒वति॑ । भ॒वति॑ द्वा॒दश॑ ।
 द्वा॒दश॑ मा॒साः । मा॒साः स॒म्व॑त्स॒रः । स॒म्व॑त्स॒रः स॒म्व॑त्स॒रः ।
 स॒म्व॑त्स॒र इति॑ सं – व॒त्स॒रः । स॒म्व॑त्स॒रः ख॒लु । स॒म्व॑त्स॒र
 इति॑ सं – व॒त्स॒रः । ख॒लु वै । वा अ॒ग्नेः॑ । अ॒ग्ने॒र् यो॒निः॑ ।

यो॒निः॒ स्वा॒म् । स्वा॒मे॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नं॑ यो॒निम् । यो॒निम् ग॒मय॑ति ।
 ग॒मय॑त्या॒द्यम् । आ॒द्य॒मस्य॑ । अ॒स्यान्न॑म् । अ॒न्नं भ॑वति ।
 भ॑वति वै॒श्वान॑रम् । वै॒श्वान॑रम् द्वा॒दश॑क॒पाल॑म् । द्वा॒दश॑क॒पाल॑म् निः ।
 द्वा॒दश॑क॒पाल॑मि॒ति द्वा॒दश॑ – क॒पाल॑म् । निर् व॑पेत् । व॒पेन् मा॒रुत॑म् ।
 मा॒रुत॑ꣳ स॒प्तक॑पालम् । स॒प्तक॑पालम् ग्रा॒मका॑मः । स॒प्तक॑पालमि॒ति
 स॒प्त – क॒पाल॑म् । ग्रा॒मका॑म आ॒हव॑नीये॑ । ग्रा॒मका॑म इति॑
 ग्रा॒म – का॑मः । आ॒हव॑नीये॑ वै॒श्वान॑रम् । आ॒हव॑नीय॒ इत्या॑ – ह॒वनीये॑ ।
 वै॒श्वान॑रम॒धि । अ॒धि श्र॑यति । श्र॒यति॑ गा॒र्हप॑त्ये । गा॒र्हप॑त्ये
 मा॒रुत॑म् । गा॒र्हप॑त्य इति॑ गा॒र्ह – प॑त्ये । मा॒रुत॑म् पा॒पव॑स्य॒सस्य॑ ।
 पा॒पव॑स्य॒सस्य॑ वि॒धृत्यै॑ । पा॒पव॑स्य॒सस्ये॑ति पा॒प – व॑स्य॒सस्य॑ ।
 वि॒धृत्यै॑ द्वा॒दश॑क॒पालः॑ । वि॒धृत्या॑ इति॑ वि – धृत्यै॑ । द्वा॒दश॑क॒पालो
 वै॒श्वान॑रः । द्वा॒दश॑क॒पाल॑ इति॑ द्वा॒दश॑ – क॒पालः॑ । वै॒श्वान॑रो भ॑वति ।
 भ॑वति द्वा॒दश॑ । द्वा॒दश॑मा॒साः । मा॒साः स॒म्व॑त्स॒रः । स॒म्व॑त्स॒रः
 स॒म्व॑त्स॒रेण॑ । स॒म्व॑त्स॒र इति॑ सं – व॒त्स॒रः । स॒म्व॑त्स॒रेणै॒व ।
 स॒म्व॑त्स॒रेणे॑ति सं – व॒त्स॒रेण॑ । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै स॒जा॒तान् ।

स॒जा॒ता॒ञ्छ्या॒वय॑ति । स॒जा॒ता॒निति॑ स-जा॒तान् । च्या॒वय॑ति मा॒रुतः॑ ।

मा॒रुतो॑ भवति ( ) । भवति॑ म॒रुतः॑ । 28 (50/64)

T.S. 2.2.5.7 - Kramam

म॒रुतो॑ वै । वै दे॒वानाम् । दे॒वानां॑ वि॒शः । वि॒शो दे॒ववि॒शेन॑ ।
 दे॒ववि॒शेनै॒व । दे॒ववि॒शेनेति॑ दे॒व - वि॒शेन॑ । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै
 म॒नुष्य॑वि॒शम् । म॒नुष्य॑वि॒शम॑व । म॒नुष्य॑वि॒शमिति॑ म॒नुष्य - वि॒शम् ।
 अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे स॒प्तक॑पा॒लः । स॒प्तक॑पा॒लो भव॑ति । स॒प्तक॑पा॒ल
 इति॑ स॒प्त - क॑पा॒लः । भव॑ति स॒प्तग॑णाः । स॒प्तग॑णा॒ वै । स॒प्तग॑णा
 इति॑ स॒प्त - ग॑णाः । वै म॒रुतः॑ । म॒रुतो॑ ग॒णशः॑ । ग॒णश॑ ए॒व ।
 ग॒णश॑ इति॑ ग॒ण - शः॑ । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै स॒जा॒तान् । स॒जा॒तान॑व ।
 स॒जा॒ता॒निति॑ स - जा॒तान् । अ॒व रु॒न्धे । रु॒न्धे ऽनू॑च्यमा॒ने ।
 अ॒नूच्य॑मा॒न आ॑ । अ॒नूच्य॑मा॒न इत्य॑नु - उ॒च्यमा॒ने । आ सा॑दयति ।
 सा॒दय॑ति वि॒शम् । वि॒शमे॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मा अ॑नुव॒र्त्मान॑म् ।
 अ॑नुव॒र्त्मान॑म् करोति । अ॑नुव॒र्त्मान॑मित्य॑नु - व॒र्त्मान॑म् ।
 क॒रोतीति॑ करोति ॥ 29 (29/37)

(प्र॒जा॒कामः॑ स॒वँ॒थ्सरः॑ – पु॒ना॒त्ये॒वैनं॑ – पू॒तः – स॒म॒ष्ट्यै॑ – ता॒दृङ्
– मा॒रु॒तो भ॑व – त्ये॒कान्न॑ त्रि॒ंशच्च॑) (A5)

T.S. 2.2.6.1 - Kramam

आ॒दि॒त्यम् च॒रुम् । च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् । व॒पेथ् स॒ङ्ग्राम॑म् ।
स॒ङ्ग्राम॑मु॒पप्र॑या॒स्यन् । स॒ङ्ग्राम॑मि॒ति सं – ग्राम॑म् ।
उ॒पप्र॑या॒स्यन्नि॒यम् । उ॒पप्र॑या॒स्यन्नि॒त्युप – प्र॑या॒स्यन् । इ॒यं वै ।
वा अ॒दि॒तिः । अ॒दि॒तिर॒स्याम् । अ॒स्यामे॒व । ए॒व पूर्वे॑ । पूर्वे॑ प्र॒ति ।
प्र॒ति ति॑ष्ठन्ति । ति॒ष्ठन्ति वै॒श्वान॑रम् । वै॒श्वान॑रम् द्वा॒दश॑क॒पालम् ।
द्वा॒दश॑क॒पालम् निः । द्वा॒दश॑क॒पालमि॒ति द्वा॒दश – क॒पालम् ।
निर् व॑पेत् । व॒पेदा॑य॒तनम् । आ॒य॒त॒नम् ग॒त्वा ।
आ॒य॒त॒नमि॒त्या – य॒त॒नम् । ग॒त्वा स॒म्वँ॒थ्सरः॑ । स॒म्वँ॒थ्सरो॑ वै ।
स॒म्वँ॒थ्सर इ॒ति सं – व॒थ्सरः॑ । वा अ॒ग्निः । अ॒ग्निर् वै॒श्वान॑रः ।
वै॒श्वान॑रः स॒म्वँ॒थ्सरः॑ । स॒म्वँ॒थ्सरः॑ ख॒लु । स॒म्वँ॒थ्सर इ॒ति
सं – व॒थ्सरः॑ । ख॒लु वै । वै दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑मा॒य॒त॒नम् ।
आ॒य॒त॒नमे॒तस्मा॑त् । आ॒य॒त॒नमि॒त्या – य॒त॒नम् । ए॒तस्मा॑द् वै ।
वा आ॒य॒त॒नात् । आ॒य॒त॒नाद् दे॒वाः । आ॒य॒त॒नादि॒त्या – य॒त॒नात् ।

दे॒वा अ॒सुरान् । अ॒सुरान॑जयन् । अ॒जयन्॑ यत् । यद् वै॒शान॑रम् ।
 वै॒श्वान॑रम् द्वा॒दश॑कपालम् । द्वा॒दश॑कपालम् निर्व॑पति ।
 द्वा॒दश॑कपालमि॒ति द्वा॒दश॑ – क॒पालम् । निर्व॑पति दे॒वाना॑म् ।
 निर्व॑पतीति निः – व॑पति । दे॒वाना॑मेव । ए॒वाय॑तने । आ॒यत॑ने यतते ।
 आ॒यत॑न इ॒त्या – य॑तने । य॒तते॑ ज॒यति॑ । ज॒यति॑ तम् ।
 त॒ꣳ स॒ङ्ग्राम॑म् । स॒ङ्ग्राम॑मेतस्मिन् । स॒ङ्ग्राम॑मि॒ति सं – ग्राम॑म् ।
 ए॒तस्मिन्॑ वै । वा ए॒तौ । ए॒तौ मृ॑जाते । मृ॒जाते॑ यः ।
 मृ॒जाते॑ इति मृ॒जाते॑ । 30 (50/63)

T.S. 2.2.6.2 - Kramam

यो वि॒द्विषा॑णयोः । वि॒द्विषा॑णयो॒रन्नम्॑ । वि॒द्विषा॑णयो॒रिति॑
 वि – द्वि॒षाणयोः॑ । अ॒न्नम॑ति । अ॒ति वै॒श्वान॑रम् । वै॒श्वान॑रम्
 द्वा॒दश॑कपालम् । द्वा॒दश॑कपालम् निः । द्वा॒दश॑कपालमि॒ति
 द्वा॒दश॑-क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् वि॒द्विषा॑णयोः । वि॒द्विषा॑णयो॒रन्नम्॑ ।
 वि॒द्विषा॑णयो॒रिति॑ वि – द्वि॒षाणयोः॑ । अ॒न्नम् ज॒ग्ध्वा । ज॒ग्ध्वा
 स॒म्व॑त्सरः । स॒म्व॑त्सरो वै । स॒म्व॑त्सर इति सं – व॒त्सरः॑ ।
 वा अ॒ग्निः । अ॒ग्निर् वै॒श्वान॑रः । वै॒श्वान॑रः स॒म्व॑त्सरस्व॒दितम्॑ ।

सम्॑व॒थ्स॒रस्व॑दि॒तमे॒व ।
सम्॑व॒थ्स॒रस्व॑दि॒तमि॑ति॒ सम्॑व॒थ्स॒र – स्व॑दि॒तम् । ए॒वा॒त्ति॑ ।
अ॒त्ति॒ न । ना॒स्मिन् । अ॒स्मिन् मृ॒जा॒ते । मृ॒जा॒ते सम्॑व॒थ्स॒राय॑ ।
मृ॒जा॒ते इति॑ मृ॒जा॒ते । सम्॑व॒थ्स॒राय॑ वै । सम्॑व॒थ्स॒राये॑ति॒
सं – व॒थ्स॒राय॑ । वा ए॒तौ । ए॒तौ सम् । सम॑मा॒ते । अ॒मा॒ते यौ ।
अ॒मा॒ते इत्य॑मा॒ते । यौ सम॑मा॒ते । सम॑मा॒ते तयोः॑ । सम॑मा॒ते इति॑
सं-अ॒मा॒ते । तयो॒र् यः । यः पूर्॑वः । पूर्॒वो ऽभि॑द्रु॒ह्यति॑ ।
अ॒भि॒द्रु॒ह्यति॑ तम् । अ॒भि॒द्रु॒ह्यती॒त्यभि॑ – दु॒ह्यति॑ । तं व॑रु॒णः ।
व॒रु॒णो गृ॑ह्णाति । गृ॒ह्णा॒ति वै॒श्वान॑रम् । वै॒श्वान॑रम् द्वा॒दश॑क॒पाल॑म् ।
द्वा॒दश॑क॒पाल॑म् निः । द्वा॒दश॑क॒पाल॑मि॒ति द्वा॒दश॑-क॒पाल॑म् ।
नि॒र् व॑पेत् । व॒पेथ् सम॑मा॒नयोः॑ । सम॑मा॒नयोः॑ पूर्॑वः । सम॑मा॒नयो॒रिति॑
सं – अ॒मा॒नयोः॑ । पूर्॒वो ऽभि॑द्रु॒ह्य । अ॒भि॒द्रु॒ह्य सम्॑व॒थ्स॒रः ।
अ॒भि॒द्रु॒ह्ये॒त्यभि॑ – दु॒ह्य । सम्॑व॒थ्स॒रो वै । सम्॑व॒थ्स॒र इति॑
सं-व॒थ्स॒रः । वा अ॒ग्निः । अ॒ग्निर् वै॒श्वान॑रः । वै॒श्वान॑रः सम्॑व॒थ्स॒रम् ।
सम्॑व॒थ्स॒रमे॒व । सम्॑व॒थ्स॒रमि॑ति॒ सं – व॒थ्स॒रम् । ए॒वा॒प्त्वा ।

आप्त्वा॑ निर्व॒रुणम् । निर्व॒रुणम्॑ प॒रस्तात् । निर्व॒रुणमि॑ति

निः – व॒रुणम् । 31 (50/66)

T.S. 2.2.6.3 - Kramam

प॒रस्ताद॑भि । अ॒भि दृ॒ह्यति॑ । दृ॒ह्यति॑ न । नैनम् । ए॒नं व॑रुणः । व॒रुणो॑
गृ॒ह्णाति॑ । गृ॒ह्णात्या॑व्यम् । आ॒व्यं वै । वा ए॒षः । ए॒ष प्र॑ति । प्र॑ति गृ॒ह्णाति॑ ।
गृ॒ह्णाति॑ यः । योऽवि॑म् । अ॒विम् प्र॑तिगृ॒ह्णाति॑ । प्र॑तिगृ॒ह्णाति॑ वैश्वा॒नरम् ।
प्र॑तिगृ॒ह्णातीति॑ प्र॑ति – गृ॒ह्णाति॑ । वैश्वा॒नरम्॑ द्वाद॑शकपालम् ।
द्वाद॑शकपालम् निः । द्वाद॑शकपालमि॒ति द्वाद॑श – क॒पालम् ।
निर् व॑पेत् । व॒पेद॑विम् । अ॒विम् प्र॑तिगृ॒ह्य । प्र॑तिगृ॒ह्य स॑म्व॒त्स॒रः ।
प्र॑तिगृ॒ह्येति॑ प्र॑ति – गृ॒ह्य । स॑म्व॒त्स॒रो वै । स॑म्व॒त्स॒र इति॑
सं – व॒त्स॒रः । वा अ॒ग्निः । अ॒ग्निर् वैश्वा॒नरः॑ । वैश्वा॒नरः॑
स॑म्व॒त्स॒रस्व॑दिताम् । स॑म्व॒त्स॒रस्व॑दितामे॒व । स॑म्व॒त्स॒रस्व॑दितामि॒ति
स॑म्व॒त्स॒र – स्व॑दिताम् । ए॒व प्र॑ति । प्र॑ति गृ॒ह्णाति॑ । गृ॒ह्णाति॑ न ।
ना॒व्यम् । आ॒व्यम् प्र॑ति । प्र॑ति गृ॒ह्णाति॑ । गृ॒ह्णात्या॑त्मनः । आ॒त्मनो॑ वै ।
वा ए॒षः । ए॒ष मा॒त्राम् । मा॒त्रामा॑प्नोति । आ॒प्नोति॑ यः । य उ॒भया॑दत् ।

उ॒भया॑दत् प्रति॒गृ॒ह्णा॑ति । प्रति॒गृ॒ह्णा॑त्यश्च॒म् । प्रति॒गृ॒ह्णा॑तीति॒
 प्रति - गृ॒ह्णा॑ति । अ॒श्वं वा । वा पु॒रुष॑म् । पु॒रुषं वा । वा वै॒श्वान॑रम् ।
 वै॒श्वान॑रम् द्वा॒दश॑कपा॒लम् । द्वा॒दश॑कपा॒लम् निः ।
 द्वा॒दश॑कपा॒लमि॒ति द्वा॒दश - क॒पा॒लम् । निर् व॑पेत् । व॒पेदु॑भया॑दत् ।
 उ॒भया॑दत् प्रति॒गृ॒ह्य । 32 (50/57)

T.S. 2.2.6.4 - Kramam

प्रति॒गृ॒ह्य स॒म्व॑त्स॒रः । प्रति॒गृ॒ह्येति॑ प्रति - गृ॒ह्य । स॒म्व॑त्स॒रो वै ।
 स॒म्व॑त्स॒र इति॑ सं - व॒त्स॒रः । वा अ॒ग्निः । अ॒ग्निर् वै॒श्वान॑रः ।
 वै॒श्वान॑रः स॒म्व॑त्स॒रस्व॑दि॒तम् । स॒म्व॑त्स॒रस्व॑दि॒तमे॒व ।
 स॒म्व॑त्स॒रस्व॑दि॒तमि॒ति स॒म्व॑त्स॒र - स्व॑दि॒तम् । ए॒व प्रति॑ ।
 प्रति गृ॒ह्णा॑ति । गृ॒ह्णा॑ति न । ना॒त्मनः॑ । आ॒त्मनो॑ मा॒त्राम् । मा॒त्रामा॑प्नोति ।
 आ॒प्नोति॑ वै॒श्वान॑रम् । वै॒श्वान॑रम् द्वा॒दश॑कपा॒लम् । द्वा॒दश॑कपा॒लम् निः ।
 द्वा॒दश॑कपा॒लमि॒ति द्वा॒दश - क॒पा॒लम् । निर् व॑पेत् । व॒पेथ् स॒निम् ।
 स॒निमे॑ष्यन् । ए॒ष्यन्थ् स॒म्व॑त्स॒रः । स॒म्व॑त्स॒रो वै । स॒म्व॑त्स॒र
 इति॑ सं - व॒त्स॒रः । वा अ॒ग्निः । अ॒ग्निर् वै॒श्वान॑रः । वै॒श्वान॑रो य॒दा ।
 य॒दा ख॒लु । ख॒लु वै । वै स॒म्व॑त्स॒रम् । स॒म्व॑त्स॒रम् ज॒नता॑याम् ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

सम्॑व॒थ्स॒रमि॑ति सं – व॒थ्स॒रम् । ज॒न॒ता॒या॒म् च॑रति । च॒र॒त्य॒थ ।
अथ॑ सः । स ध॑नार्घः । ध॒नार्घो॑ भवति । ध॒नार्घ॑ इति धन – अ॒र्घः ।
भव॑ति यत् । यद् वै॒शान॑रम् । वै॒श्वान॑रम् द्वाद॑शकपालम् ।
द्वाद॑शकपालम् निर्व॑पति । द्वाद॑शकपालमि॒ति द्वाद॑श – क॒पा॒लम् ।
निर्व॑पति सम्॑व॒थ्स॒रसा॑ताम् । निर्व॑पतीति निः – व॑पति ।
सम्॑व॒थ्स॒रसा॑तामेव । सम्॑व॒थ्स॒रसा॑तामि॒ति सम्॑व॒थ्स॒र – सा॑ताम् ।
ए॒व स॒निम् । स॒निम॑भि । अ॒भि प्र । प्र च्य॑वते । च्य॒वते॑ दान॑कामाः ।
दान॑कामा अ॒स्मै । दान॑कामा इति दान – का॒माः । अ॒स्मै प्र॒जाः ।
प्र॒जा भव॑न्ति । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । भव॑न्ति यः । यो वै ।
वै सम्॑व॒थ्स॒रम् ( ) । सम्॑व॒थ्स॒रम् प्र॒युज्य॑ ।
सम्॑व॒थ्स॒रमि॑ति सं – व॒थ्स॒रम् । 33 (50/63)

T.S. 2.2.6.5 - Kramam

प्र॒युज्य॑ न । प्र॒युज्ये॑ति प्र – युज्य॑ । न वि॒मुञ्च॑ति ।
वि॒मुञ्च॑त्यप्रति॒ष्ठानः॑ । वि॒मुञ्च॑तीति वि – मुञ्च॑ति । अ॒प्रति॒ष्ठानो॑ वै ।
अ॒प्रति॒ष्ठान॑ इत्यप्रति – स्था॒नः । वै सः । स भव॑ति । भव॑त्येतम् ।
ए॒तमे॒व । ए॒व वै॒श्वान॑रम् । वै॒श्वान॑रम् पुनः॑ । पुन॑रागत्य ।

आ॒ग॒त्य॒ निः । आ॒ग॒त्ये॒त्या॑ – ग॒त्य॒ । नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद् य॒म् । य॒मे॒व ।
 ए॒व प्र॒यु॒ङ्क्ते॑ । प्र॒यु॒ङ्क्ते॑ त॒म् । प्र॒यु॒ङ्क्त॑ इति॒ प्र – यु॒ङ्क्ते॑ ।
 त॒म् भा॒ग॒धे॒ये॒न॑ । भा॒ग॒धे॒ये॒न॑ वि । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॑ भा॒ग – धे॒ये॒न॑ ।
 वि मु॒ञ्च॒ति॑ । मु॒ञ्च॒ति॑ प्र॒ति॒ष्ठि॒त्यै॑ । प्र॒ति॒ष्ठि॒त्यै॑ य॒या॑ । प्र॒ति॒ष्ठ॒त्या॑ इति॒
 प्र॒ति – स्ति॒त्यै॑ । य॒या॑ र॒ज्वा॑ । र॒ज्वा॑त्त॒माम् । उ॒त्त॒माम्॑ गा॒म् ।
 उ॒त्त॒मा॒मित्यु॑त् – त॒माम् । गा॒मा॒जे॒त् । आ॒जे॒त् ता॒म् ।
 आ॒जे॒दि॒त्या॑ – अ॒जे॒त् । ता॒म् भ्रा॒तृ॒व्या॒य॑ । भ्रा॒तृ॒व्या॒य॑ प्र । प्र हि॒णु॒यात् ।
 हि॒णु॒यान्नि॒र्ऋ॒ति॒म् । नि॒र्ऋ॒ति॒मे॒व । नि॒र्ऋ॒ति॒मि॒ति॒ निः – ऋ॒ति॒म् ।
 ए॒वा॒स्मै॑ । अ॒स्मै॑ प्र । प्र हि॒णो॒ति॑ । हि॒णो॒ती॒ति॑ हि॒णो॒ति॑ ॥ 34 (36/46)

(मृ॒जा॒ते॑ – नि॒र्व॒रु॒णं॑ – व॒पे॒दु॒भ॒या॒दद् – यो॑ वै स॒व॒त्स॒र –
 ष॒ट्त्रिं॒श॒च्च॑) (A6)

T.S. 2.2.7.1 - Kramam

ऐ॒न्द्र॒म् च॒रु॒म् । च॒रु॒म् निः । नि॒र् व॒पेत् । व॒पेत् प॒शु॒का॒मः॑ । प॒शु॒का॒म॑
 ऐ॒न्द्राः॑ । प॒शु॒का॒म॑ इति॒ प॒शु – का॒मः॑ । ऐ॒न्द्रा॑ वै । वै प॒श॒वः॑ ।
 प॒श॒व॑ इ॒न्द्र॒म् । इ॒न्द्र॒मे॒व । ए॒व स्वे॒न॑ । स्वे॒न॑ भा॒ग॒धे॒ये॒न॑ ।
 भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प॑ । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॑ भा॒ग – धे॒ये॒न॑ । उ॒प॒ धा॒व॒ति॑ ।

धा॒व॒ति॒ सः॑ । स॒ ए॒व । ए॒वा॒स्मै॑ । अ॒स्मै॒ प॒शून् । प॒शून् प्र॑ ।
 प्र॒ य॒च्छ॒ति॒ । य॒च्छ॒ति॒ प॒शु॒मान् । प॒शु॒मा॒ने॒व । प॒शु॒मा॒नि॒ति॒ प॒शु॒मा॒न् ।
 ए॒व भ॒व॒ति॒ । भ॒व॒ति॒ च॒रुः॑ । च॒रुर् भ॒व॒ति॒ । भ॒व॒ति॒ स्वा॒त् । स्वा॒दे॒व ।
 ए॒वा॒स्मै॑ । अ॒स्मै॒ यो॒नैः॑ । यो॒नैः॑ प॒शून् । प॒शून् प्र॑ । प्र॒ ज॒न॒य॒ति॒ ।
 ज॒न॒य॒ती॒न्द्रा॒य । इ॒न्द्रा॒ये॒न्द्रि॒या॒व॒ते॑ । इ॒न्द्रि॒या॒व॒ते॑ पु॒रो॒डा॒श॒म् ।
 इ॒न्द्रि॒या॒व॒त॒ इ॒ती॒न्द्रि॒य – व॒ते॑ । पु॒रो॒डा॒श॒मे॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् ।
 ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् निः॑ । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श – क॒पा॒ल॒म् ।
 नि॒र् व॒पे॒त् । व॒पे॒त् प॒शु॒का॒मः॑ । प॒शु॒का॒म इ॒न्द्रि॒य॒म् । प॒शु॒का॒म इ॒ति॑
 प॒शु – का॒मः॑ । इ॒न्द्रि॒यं वै॑ । वै प॒श॒वः॑ । प॒श॒व इ॒न्द्र॒म् । इ॒न्द्र॒मे॒व ।
 ए॒वे॒न्द्रि॒या॒व॒न्त॒म् । इ॒न्द्रि॒या॒व॒न्त॒स्वे॒न॑ ।
 इ॒न्द्रि॒या॒व॒न्त॒मि॒ती॒न्द्रि॒य – व॒न्त॒म् । स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न॑ । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प॑ ।
 भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॑ भा॒ग – धे॒ये॒न॑ । उ॒प॑ धा॒व॒ति॒ । धा॒व॒ति॒ सः॑ ।

स ए॒व । 35 (50/58)

T.S. 2.2.7.2 - Kramam

ए॒वा॒स्मै॑ । अ॒स्मा॒ इ॒न्द्रि॒य॒म् । इ॒न्द्रि॒य॒म् प॒शून् । प॒शून् प्र॑ ।
 प्र॒ य॒च्छ॒ति॒ । य॒च्छ॒ति॒ प॒शु॒मान् । प॒शु॒मा॒ने॒व ।

प॒शु॒मा॒नि॒ति॒ प॒शु॒-मा॒न् । ए॒व भ॒व॒ति । भ॒व॒ती॒न्द्रा॒य । इ॒न्द्रा॒य घ॒र्म॒व॒ते ।
 घ॒र्म॒व॒ते पु॒रो॒डा॒श॒म् ॥ घ॒र्म॒व॒त इति॑ घ॒र्म - व॒ते ।
 पु॒रो॒डा॒श॒मे॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् निः ।
 ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् । नि॒र् व॒पे॒त् ।
 व॒पे॒द् ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒का॒मः । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒का॒मो ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒म् ।
 ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒का॒म इति॑ ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स - का॒मः । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सं वै ।
 ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒मि॒ति ब्र॒ह्म - व॒र्च॒स॒म् । वै घ॒र्मः । घ॒र्म इ॒न्द्र॒म् । इ॒न्द्र॒मे॒व ।
 ए॒व घ॒र्म॒व॒न्त॒म् । घ॒र्म॒व॒न्त॒स्वे॒न । घ॒र्म॒व॒न्त॒मि॒ति घ॒र्म - व॒न्त॒म् ।
 स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒प
 धा॒व॒ति । धा॒व॒ति सः । स ए॒व । ए॒वा॒स्मि॒न् । अ॒स्मि॒न् ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒म् ।
 ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒म् द॒धा॒ति । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒मि॒ति ब्र॒ह्म - व॒र्च॒स॒म् । द॒धा॒ति
 ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सी । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स्ये॒व । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सी॒ति ब्र॒ह्म - व॒र्च॒सी ।
 ए॒व भ॒व॒ति । भ॒व॒ती॒न्द्रा॒य । इ॒न्द्रा॒या॒र्क॒व॒ते । अ॒र्क॒व॒ते पु॒रो॒डा॒श॒म् ॥
 अ॒र्क॒व॒त इत्य॑र्क - व॒ते । पु॒रो॒डा॒श॒मे॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् ।
 ए॒का॒द॒श॒पा॒ल॒म् निः । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒ल॒म् ।

नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद॒न्न॒कामः॑ । अ॒न्न॒कामो॑ ऽर्कः । अ॒न्न॒काम
इत्य॑न्न – का॒मः । अ॒र्को वै । वै दे॒वाना॑म् । दे॒वाना॑म॒न्नम् ।
अ॒न्नमि॑न्द्रम् । इन्द्र॒मेव॑ । ए॒वार्क॑व॒न्तम् । अ॒र्कव॑न्त॒ऽस्वेन॑ ।
अ॒र्कव॑न्त॒मित्य॑र्क – व॒न्तम् । स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनोप ।
भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग – धे॑येन । 36 (50/64)

T.S. 2.2.7.3 - Kramam

उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मा अ॒न्नम् ।
अ॒न्नम् प्र॑ । प्र य॒च्छति॑ । य॒च्छत्य॑न्नादः । अ॒न्नाद॑ ए॒व । अ॒न्नाद॑
इत्य॑न्न – अ॒दः । ए॒व भ॑वति । भ॒वतीन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य घ॒र्मव॑ते ।
घ॒र्मव॑ते पु॒रोडा॑शम् । घ॒र्मव॑त इति॑ घ॒र्म – व॑ते ।
पु॒रोडा॑शमे॒काद॑शकपालम् । ए॒काद॑शकपालम् निः ।
ए॒काद॑शकपालमित्ये॒काद॑श – क॒पालम् । नि॒र् व॒पेत् । व॒पेदिन्द्रा॑य ।
इन्द्रा॑येन्द्रि॒याव॑ते । इन्द्रि॒याव॑त इन्द्रा॑य । इन्द्रि॒याव॑त इतीन्द्रि॒य – व॑ते ।
इन्द्रा॑यार्कव॑ते । अ॒र्कव॑ते भू॒तिकामः॑ । अ॒र्कव॑त इत्य॑र्क – व॑ते ।
भू॒तिकामो॑ यत् । भू॒तिकाम॑ इति॑ भू॒ति – का॒मः । यदिन्द्रा॑य ।
इन्द्रा॑य घ॒र्मव॑ते । घ॒र्मव॑ते निर्व॑पति । घ॒र्मव॑त इति॑ घ॒र्म – व॑ते ।

निर्व॑पति॑ शिरः॑ । निर्व॑पतीति॑ निः – वपति॑ । शिर॑ ए॒व । ए॒वास्य॑ ।
 अ॒स्य तेन॑ । तेन॑ करोति॑ । करोति॑ यत् । यदिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑येन्द्रि॒यावते॑ ।
 इन्द्रि॒यावत॑ आ॒त्मानम्॑ । इन्द्रि॒यावत॑ इतीन्द्रि॒य – वते॑ । आ॒त्मानमे॒व ।
 ए॒वास्य॑ । अ॒स्य तेन॑ । तेन॑ करोति॑ । करोति॑ यत् । यदिन्द्रा॑य ।
 इन्द्रा॑यार्क॒वते॑ । अ॒र्कवते॑ भू॒तः । अ॒र्कवत॑ इत्य॒र्क – वते॑ । भू॒त ए॒व ।
 ए॒वान्नाद्यै॑ । अ॒न्नाद्ये॑ प्रति॑ । अ॒न्नाद्य॑ इत्य॒न्न – अद्यै॑ । प्रति॑ तिष्ठति॑ ।
 तिष्ठति॑ भवति॑ । भवत्ये॒व । ए॒वेन्द्रा॑य । इन्द्रा॑या॒होमुचै॑ । 37 (50/61)

T.S. 2.2.7.4 - Kramam

अ॒होमु॑चे पु॒रोडा॑शम् । अ॒होमु॑च इत्य॒ह – मुचै॑ ।
 पु॒रोडा॑शमेकादशपालम् । ए॒काद॑शकपालम् निः ।
 ए॒काद॑शकपालमित्येकादश – क॒पालम् । निर् वपेत् । वपेद् यः ।
 यः पाप्म॑ना । पाप्म॑ना गृहीतः । गृहीतः स्यात् । स्यात् पाप्मा ।
 पाप्मा वै । वा अ॒हः । अ॒ह इन्द्र॑म् । इन्द्र॑मे॒व । ए॒वाहो॑मुचम् ।
 अ॒होमु॑च॒ स्वेन॑ । अ॒होमु॑चमित्य॒हः – मुचम्॑ ।
 स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनोप । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग – धेये॑न ।
 उप॑ धावति॑ । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वैनम्॑ । ए॒नम् पाप्म॑नः ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

पा॒प्मनो ऽ॒हसः । अ॒हसो मु॒ञ्चति । मु॒ञ्चतीन्द्रा॒य । इन्द्रा॒य
वैमृ॒धाय । वैमृ॒धाय पु॒रोडा॑शम् । पु॒रोडा॑शमेकादशकपालम् ।
एकादशकपालम् निः । एकादशकपालमित्येकादश – क॒पा॒लम् ।
निर् व॑पेत् । व॒पेद् यम् । यम् मृ॒धः । मृ॒धोऽभि । अ॒भि प्र॒वेपे॑रन् ।
प्र॒वेपे॑रन् रा॒ष्ट्राणि । प्र॒वेपे॑रन्निति प्र – वेपे॑रन् । रा॒ष्ट्राणि वा । वाऽभि ।
अ॒भि स॒मि॒युः । स॒मि॒युरिन्द्र॑म् । स॒मि॒युरिति॑ सं – इ॒युः । इन्द्र॑मेव ।
ए॒व वैमृ॒धम् । वैमृ॒धः स्वेन॑ । स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॑न । भा॒ग॒धेये॑नोप ।
भा॒ग॒धेये॑नेति भा॒ग – धेये॑न । उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व ।
ए॒वास्मात् । अ॒स्मान् मृ॒धः । मृ॒धोऽप । 38 (50/58)

T.S. 2.2.7.5 - Kramam

अप॑ ह॒न्ति । ह॒न्तीन्द्रा॒य । इन्द्रा॒य त्रा॒त्रे । त्रा॒त्रे पु॒रोडा॑शम् ।
पु॒रोडा॑शमेकादशकपालम् । एकादशकपालम् निः ।
एकादशकपालमित्येकादश – क॒पा॒लम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् ब॒द्धः ।
ब॒द्धो वा । वा प॒रि॒यत्तः । प॒रि॒यत्तो वा । प॒रि॒यत्त इति॑ प॒रि – य॒त्तः ।
वेन्द्र॑म् । इन्द्र॑मेव । ए॒व त्रा॒तारम् । त्रा॒तारः स्वेन॑ । स्वेन॑ भा॒ग॒धेये॑न ।
भा॒ग॒धेये॑नोप । भा॒ग॒धेये॑नेति भा॒ग – धेये॑न । उप॑ धावति ।

धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् त्रा॑यते । त्रा॒यत॑ इन्द्रा॒य ।
 इन्द्रा॒यार्का॑श्चमे॒धव॑ते । अ॒र्काश्च॑मे॒धव॑ते पु॒रोडा॑शम् । अ॒र्काश्च॑मे॒धव॑त
 इत्य॑र्काश्चमे॒ध - व॑ते । पु॒रोडा॑शमे॒काद॑शक॒पाल॑म् । ए॒काद॑शक॒पाल॑म्
 निः । ए॒काद॑शक॒पाल॑मित्ये॒काद॑श-क॒पाल॑म् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् य॑म् ।
 यम् म॒हाय॑ज्ञः । म॒हाय॑ज्ञो न । म॒हाय॑ज्ञ इति॑ म॒हा - य॑ज्ञः ।
 नोप॑नमैत् । उ॒पन॑मेदे॒ते । उ॒पन॑मेदित्यु॒प - न॑मैत् । ए॒ते वै ।
 ए॒ते इत्ये॒ते । वै म॒हाय॑ज्ञस्य । म॒हाय॑ज्ञस्यान्त्ये॑ । म॒हाय॑ज्ञस्येति॑
 म॒हा - य॑ज्ञस्य । अ॒न्त्ये त॑नू । अ॒न्त्ये इत्य॑न्त्ये । त॑नू यत् ।
 त॑नू इति॑ त॒नू । यद॑र्काश्चमे॒धौ । अ॒र्काश्च॑मे॒धावि॑न्द्रम् ।
 अ॒र्काश्च॑मे॒धावि॑त्यर्क - अ॒श्चमे॒धौ । इन्द्र॑मे॒व । ए॒वार्का॑श्चमे॒धव॑न्तम् ।
 अ॒र्काश्च॑मे॒धव॑न्त७ स्वे॒न । अ॒र्काश्च॑मे॒धव॑न्तमित्य॑र्काश्चमे॒ध - व॑न्तम् ।
 स्वे॒न भा॒गधे॑ये॒न । भा॒गधे॑ये॒नोप॑ । भा॒गधे॑ये॒नेति॑ भा॒ग - धे॑ये॒न ।
 उ॒प धा॑वति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मै॑ ( ) । अ॒स्मा अ॒न्ततः॑ ।
 अ॒न्ततो॑ म॒हाय॑ज्ञम् । म॒हाय॑ज्ञम् च्या॒वय॑ति । म॒हाय॑ज्ञमि॒ति
 म॒हा - य॑ज्ञम् । च्या॒वय॑त्यु॒प । उ॒पैन॑म् । ए॒नम् म॒हाय॑ज्ञः ।

महा॒य॒ज्ञो न॒मति॑ । महा॒य॒ज्ञ इति॑ महा – य॒ज्ञः ।

नम॒तीति॑ नमति ॥ 39 (57/73)

(इन्द्रि॒याव॑न्त॒ऽस्वेन॑ भा॒ग॒धे॒येनो॑प॒ धाव॑ति सः॑ – ऽर्क॑व॒न्त॒ऽस्वेन॑
भा॒ग॒धे॒र्येनै॑ – वेन्द्रा॒या – स्मा॒न् मृ॒धो॑ – ऽस्मै॑ – स॒प्त च॑) (A7)

T.S. 2.2.8.1 - Kramam

इन्द्रा॒यान्वृ॑जवे । अन्वृ॑जवे पु॒रोडा॑शम् । अन्वृ॑जव॒ इत्य॑नु – ऋ॒जवे॑ ।

पु॒रोडा॑शमेकादशकालम् । एकादशकपा॒लम् निः॑ ।

एकादशकपा॒लमित्ये॑कादश – कपा॒लम् । निर् व॑पेत् ।

व॒पेद् ग्राम॑कामः । ग्राम॑काम॒ इन्द्र॑म् । ग्राम॑काम॒ इति॑ ग्राम – का॒मः ।

इन्द्र॑मेव । ए॒वान्वृ॑जुम् । अन्वृ॑जु॒ऽस्वेन॑ । अन्वृ॑जु॒मित्य॑नु – ऋ॒जुम् ।

स्वेन॑ भा॒ग॒धे॒येन॑ । भा॒ग॒धे॒येनो॑प । भा॒ग॒धे॒येनेति॑ भा॒ग – धे॒येन॑ ।

उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै स॒जा॒तान् ।

स॒जा॒ताननु॑कान् । स॒जा॒तानिति॑ स – जा॒तान् । अनु॑कान् करोति ।

अनु॑का॒नित्य॑नु – का॒न् । करो॑ति ग्रा॒मी । ग्रा॒म्ये॒व । ए॒व भ॑वति ।

भ॒वतीन्द्रा॑ण्यै । इन्द्रा॑ण्यै च॒रुम् । च॒रुम् निः॑ । निर् व॑पेत् ।

व॒पेद् यस्य॑ । यस्य॑ से॒ना । से॒ना ऽस॑ञ्शि॒ता । अ॒स॑ञ्शिते॒व ।

अस॑ञ्शिते॒त्यसं॑ – शि॒ता । इ॒व स्या॑त् । स्या॑दिन्द्रा॒णी । इन्द्रा॒णी वै ।
 वै से॒नायै॑ । से॒नायै॑ दे॒वता॑ । दे॒वतेन्द्रा॒णीम् । इन्द्रा॒णीमे॒व । ए॒व स्वे॒न ।
 स्वे॒न भा॒गधे॒येन॑ । भा॒गधे॒येनो॒प । भा॒गधे॒येने॒ति भा॒ग – धे॒येन॑ ।
 उ॒प धा॑वति । धा॒वति॒ सा । सै॒व । ए॒वास्य॑ । अ॒स्य से॒नाम् ।
 से॒नाञ् स॒म् । सञ् श्य॑ति । श्य॒ति ब॒ल्व॒जान् । ब॒ल्व॒जान॑पि ।

अपी॒द्धमे॑ । 40 (50/59)

T.S. 2.2.8.2 - Kramam

इ॒द्धमे॑ स॒म् । स॒म् न॒ह्येत् । न॒ह्येद् गौः॑ । गौर् य॒त्र । य॒त्राधि॑ष्क॒न्ना ।
 अधि॑स्क॒न्ना न्य॑मे॒हत् । अधि॑स्क॒न्नेत्य॑धि – स्क॒न्ना । न्य॑मे॒हत् त॑तः ।
 न्य॑मे॒हदि॒ति नि॒-अ॑मे॒हत् । त॑तो ब॒ल्व॒जाः । ब॒ल्व॒जा उ॒त् । उ॒दति॑ष्ठन् ।
 अ॒तिष्ठ॑न् ग॒वाम् । ग॒वामे॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् न्या॑यम् । न्या॑यम॒पिनी॑य ।
 न्या॑यमि॒ति नि – आ॑यम् । अ॒पिनी॑य गाः । अ॒पिनी॑ये॒त्यपि॑ – नी॒य ।
 गा वे॑दयति । वे॒दय॑तीन्द्रा॒य । इन्द्रा॒य म॒न्युम॑ते । म॒न्युम॑ते म॒नस्व॑ते ।
 म॒न्युम॑त इति॑ म॒न्यु – म॑ते । म॒नस्व॑ते पु॒रोडा॑शम् ।
 पु॒रोडा॑शमे॒काद॑शक॒पाल॑म् । ए॒काद॑शक॒पाल॑म् निः ।
 ए॒काद॑शक॒पाल॑मित्ये॒काद॑श – क॒पाल॑म् । निर् व॑पेत् ।

व॒पे॒थ् स॒ङ्ग्रामे॑ । स॒ङ्ग्रामे॑ स॒म्य॑त्ते । स॒ङ्ग्राम॑ इति सं – ग्रामे॑ ।
 स॒म्य॑त्त इन्द्रि॒येण॑ । स॒म्य॑त्त इति सं – य॒त्ते । इन्द्रि॒येण॑ वै ।
 वै म॒न्युना॑ ॥ म॒न्युना॑ म॒नसा॑ । म॒नसा॑ स॒ङ्ग्राम॑म् । स॒ङ्ग्राम॑म् ज॒यति॑ ।
 स॒ङ्ग्राम॑मि॒ति सं-ग्राम॑म् । ज॒यती॑न्द्रम् । इन्द्र॑मे॒व । ए॒व म॒न्युम॑न्तम् ।
 म॒न्युम॑न्तम् म॒नस्व॑न्तम् । म॒न्युम॑न्तमि॒ति म॒न्यु – म॑न्तम् । म॒नस्व॑न्त॒स्वेन॑ ।
 स्वेन॑ । स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनो॒प । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग-धे॑येन ।
 उ॒प धा॑वति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्निन्द्रि॒यम् ।
 इन्द्रि॒यम् म॒न्युम् । म॒न्युम् म॒नः । म॒नो द॑धाति । द॒धाति॑ ज॒यति॑ ।
 ज॒यति॑ तम् । त॒ स॒ङ्ग्राम॑म् । 41 (50/61)

T.S. 2.2.8.3 - Kramam

स॒ङ्ग्राम॑मे॒ताम् । स॒ङ्ग्राम॑मि॒ति सं – ग्राम॑म् । ए॒तामे॒व । ए॒व निः॑ ।
 निर् व॒पेत् । व॒पेद् यः॑ । यो ह॒तम॑नाः । ह॒तम॑नाः स्व॒यम्पा॑पः ।
 ह॒तम॑ना इति॑ ह॒त – म॒नाः । स्व॒यम्पा॑प इ॒व । स्व॒यम्पा॑प इति॑
 स्व॒यम् – पा॑पः । इ॒व स्या॑त् । स्या॒दे॒तानि॑ । ए॒तानि॑ हि । हि वै ।
 वा ए॒तस्मा॑त् । ए॒तस्मा॑द॒पक्रा॑न्तानि । अ॒पक्रा॑न्तान्यथ ।

अप॒क्रान्ता॑नीत्यप॒ – क्रान्ता॑नि । अथै॒षः । ए॒ष ह॒तम॑नाः । ह॒तम॑नाः
 स्वय॑म्पापः । ह॒तम॑ना इति ह॒त – म॑नाः । स्वय॑म्पाप इन्द्र॑म् ।
 स्वय॑म्पाप इति स्वय॑म् – पा॒पः । इन्द्र॑मेव । ए॒व म॒न्युम॑न्तम् ।
 म॒न्युम॑न्तम् म॒नस्व॑न्तम् । म॒न्युम॑न्तमि॒तिम॑न्यु – म॒न्तम् । म॒नस्व॑न्त७
 स्वेन॑ । स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनोप॑ । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग-धे॑येन ।
 उप॑ धावति । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्नि॒न्द्रि॒यम् ।
 इन्द्रि॑यम् म॒न्युम् । म॒न्युम् म॒नः । म॒नो द॑धाति । द॒धाति॑ न ।
 न ह॒तम॑नाः । ह॒तम॑नाः स्वय॑म्पापः । ह॒तम॑ना इति ह॒त – म॑नाः ।
 स्वय॑म्पापो भवति । स्वय॑म्पाप इति स्वय॑म् – पा॒पः । भव॑तीन्द्रा॒य ।
 इन्द्रा॑य दा॒त्रे । दा॒त्रे पु॒रोडा॑शम् । पु॒रोडा॑शमे॒काद॑शकपालम् ।
 ए॒काद॑शकपालम् निः । ए॒काद॑शकपालमि॒त्येका॑दश – क॒पालम् ।
 निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः । यः का॒मये॑त । का॒मये॑त दा॒नका॑माः ।
 दा॒नका॑मा मे । दा॒नका॑मा इति दा॒न – का॑माः । मे प्र॒जाः ।
 प्र॒जाः स्युः॑ । प्र॒जा इति॑ प्र – जाः । स्यु॒रिति॑ । 42 (50/63)

T.S. 2.2.8.4 - Kramam

इ॒तीन्द्र॑म् । इ॒न्द्रमे॒व । ए॒व दा॒तार॑म् । दा॒तार॑ꣳ स्वे॒न । स्वे॒न
भा॒ग॒धेये॑न । भा॒ग॒धेये॑नो॒प । भा॒ग॒धेये॑नेति भा॒ग-धेये॑न । उ॒प धा॑वति ।
धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै दान॑कामाः । दान॑कामाः
प्र॒जाः । दान॑कामा इति दान - का॒माः । प्र॒जाः करो॑ति । प्र॒जा इति॑
प्र - जाः । करो॑ति दान॑कामाः । दान॑कामा अ॒स्मै । दान॑कामा इति॑
दान - का॒माः । अ॒स्मै प्र॒जाः । प्र॒जा भव॑न्ति । प्र॒जा इति॑ प्र-जाः ।
भव॑न्तीन्द्रा॒य । इन्द्रा॒य प्र॒दात्रे॑ । प्र॒दात्रे॑ पु॒रोडा॑शम् । प्र॒दात्र इति॑
प्र - दा॒त्रे । पु॒रोडा॑शमेकादशकपालम् । ए॒काद॑शकपालम् निः ।
ए॒काद॑शकपालमित्येकादश - क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेद् यस्मै॑ ।
यस्मै॑ प्र॒त्तम् । प्र॒त्तमि॑व । इ॒व स॒त् । स॒न्न । न प्र॑दीयेत ।
प्र॒दीये॑तेन्द्र॑म् । प्र॒दीये॑तेति प्र - दी॒येत । इ॒न्द्रमे॒व । ए॒व प्र॒दाता॑रम् ।
प्र॒दाता॑रꣳ स्वे॒न । प्र॒दाता॑रमिति प्र - दा॒तार॑म् । स्वे॒न भा॒ग॒धेये॑न ।
भा॒ग॒धेये॑नो॒प । भा॒ग॒धेये॑नेति भा॒ग - धेये॑न । उ॒प धा॑वति ।
धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै प्र॒ । प्र॒ दा॑पयति ।
दा॒पय॑तीन्द्रा॒य । इन्द्रा॒य सु॒त्राम्णे॑ । सु॒त्राम्णे॑ पु॒रोडा॑शम् ।

सु॒त्रा॒म्ण॒ इति॑ सु॒ - त्रा॒म्णे॑ । पु॒रो॒डा॒श॒मे॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् ।
 ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् निः॑ । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श॒ - क॒पा॒ल॒म् ।
 निर् व॒पेत् । व॒पे॒द॒प॒रु॒द्धः॑ । अ॒प॒रु॒द्धो॑ वा । अ॒प॒रु॒द्ध॒ इत्य॑प - रु॒द्धः॑ ।
 वा ऽप॒रु॒द्ध्य॒मा॒नः॑ । 43 (50/63)

T.S. 2.2.8.5 - Kramam

अ॒प॒रु॒द्ध्य॒मा॒नो॑ वा । अ॒प॒रु॒द्ध्य॒मा॒न॒ इत्य॑प - रु॒द्ध्य॒मा॒नः॑ । वे॒न्द्र॒म् ॥
 इ॒न्द्र॒मे॒व । ए॒व सु॒त्रा॒मा॒ण॒म् । सु॒त्रा॒मा॒ण॒ꣳ स्वे॒न । सु॒त्रा॒मा॒ण॒मि॒ति॑
 सु॒ - त्रा॒मा॒ण॒म् । स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॑
 भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒प धा॒व॒ति॑ । धा॒व॒ति॒ सः॑ । स ए॒व । ए॒वैन॑म् ।
 ए॒न॒म् त्रा॒य॒ते॑ । त्रा॒य॒ते॑ ऽन॒प॒रु॒द्ध्यः॑ । अ॒न॒प॒रु॒द्ध्यो॑ भ॒व॒ति॑ ।
 अ॒न॒प॒रु॒द्ध्य॒ इत्य॑न॒प - रु॒द्ध्यः॑ । भ॒व॒ती॒न्द्रः॑ । इ॒न्द्रो॒ वै ।
 वै स॒दृ॒ङ् । स॒दृ॒ङ् दे॒व॒ता॒भिः॑ । स॒दृ॒ङि॒डि॒ति॑ स - दृ॒ङ् ।
 दे॒व॒ता॒भि॒रा॒सी॒त् । आ॒सी॒त् सः॑ । स न । न व्या॒वृ॒त॒म् ॥
 व्या॒वृ॒त॒म॒गच्छ॑त् । व्या॒वृ॒त॒मि॒ति॑ वि - आ॒वृ॒त॒म् । अ॒गच्छ॑त् सः ।
 स प्र॒जा॒प॒ति॒म् । प्र॒जा॒प॒ति॒मु॒प । प्र॒जा॒प॒ति॒मि॒ति॑ प्र॒जा - प॒ति॒म् ।
 उ॒पा॒धा॒व॒त् । अ॒धा॒व॒त् तस्मै॑ ॥ तस्मा॑ ए॒त॒म् । ए॒त॒मै॒न्द्र॒म् ॥

ऐ॒न्द्रमे॒काद॑शकपालम् । ए॒काद॑शकपालम् निः ।
 ए॒काद॑शकपालमित्ये॒काद॑श – क॒पालम् । निर॑वपत् ।
 अ॒वप॑त् तेन । तेनै॒व । ए॒वास्मि॑न् । अ॒स्मिन्नि॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यम॑दधात् ।
 अ॒दधा॑च्छक्वरी । शक्वरी॑ याज्यानुवाक्ये॑ । शक्वरी॑ इति॑ शक्वरी ।
 याज्यानुवाक्ये॑ अकरोत् । याज्यानुवाक्ये॑ इति॑ याज्या – अनुवाक्ये॑ ।
 अकरोद् वज्रः॑ । वज्रो॑ वै । वै शक्वरी॑ । शक्वरी॑ सः । स ए॒नम् ।
 ए॒नं वज्रः॑ । वज्रो॑ भूत्यै॑ । भूत्या॑ ऐ॒न्ध । ऐ॒न्ध सः । 44 (50/60)

T.S. 2.2.8.6 - Kramam

सो ऽभवत् । अ॒भव॑त् सः । सो ऽबि॒भेत् । अ॒बि॒भेद् भू॒तः ।
 भू॒तः प्र । प्र मा॑ । मा धक्ष्यति॑ । धक्ष्यतीति॑ । इति॑ सः ।
 स प्र॒जाप॑तिम् । प्र॒जाप॑तिम् पुनः । प्र॒जाप॑तिमिति॑ प्र॒जा – प॑तिम् ।
 पुन॑रुप । उपा॑धावत् । अ॒धाव॑त् सः । सः प्र॒जाप॑तिः । प्र॒जाप॑तिः
 शक्व॑र्याः । प्र॒जाप॑तिरिति॑ प्र॒जा – प॑तिः । शक्व॑र्या अधि॑ । अधि॑
 रेव॑तीम् । रेव॑तीम् निः । निर॑मिमीत । अ॒मिमी॑त शान्त्यै॑ । शान्त्या॑
 अ॒प्रदा॑हाय । अ॒प्रदा॑हाय यः । अ॒प्रदा॑हायेत्यप्र॑ – दा॒हाय॑ । योऽ॒लम् ।
 अ॒लं श्रि॑यै । श्रि॑यै सन् । सन्थ् स॒दृङ्ङ् । स॒दृङ्ङ् स॒मानैः॑ ।

स॒दृ॒डि॒ति॒ स-दृ॒ड् । स॒मा॒नैः॑ स्यात् । स्यात् तस्मै॑ । तस्मा॑ ए॒तम् ।
 ए॒त॒मै॒न्द्रम् । ऐ॒न्द्र॒मे॒का॒द॒श॒क॒पा॒लम् । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒लम् निः ।
 ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒लम् । निर् व॒पेत् । व॒पे॒दि॒न्द्रम् ।
 इ॒न्द्र॒मे॒व । ए॒व स्वे॒न । स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॒
 भा॒ग - धे॒ये॒न । उ॒प धा॒वति॑ । धा॒वति॑ सः । स ए॒व । ए॒वास्मि॑न् ।
 अ॒स्मि॒न्नि॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यम् द॒धाति॑ । द॒धाति॑ रे॒वती॑ ।
 रे॒वती॑ पु॒रो॒नु॒वा॒क्या॑ । पु॒रो॒नु॒वा॒क्या॑ भ॒वति॑ ( ) । पु॒रो॒नु॒वा॒क्ये॒ति॒
 पु॒रः - अ॒नु॒वा॒क्या॑ । भ॒वति॑ शा॒न्त्यै॑ । शा॒न्त्या॑ अ॒प्र॒दा॒हाय॑ ।
 अ॒प्र॒दा॒हाय॑ श॒क्वरी॑ । अ॒प्र॒दा॒हाये॒त्य॒प्र - दा॒हाय॑ । श॒क्वरी॑ या॒ज्या॑ ।
 या॒ज्या॑ व॒ज्रः । व॒ज्रो वै । वै श॒क्वरी॑ । श॒क्वरी॑ सः । स ए॒नम् ।
 ए॒नं व॒ज्रः । व॒ज्रो भू॒त्यै॑ । भू॒त्या इ॒न्धे । इ॒न्धे भ॒वति॑ । भ॒वत्ये॒व ।

ए॒वेत्ये॒व ॥ 45 (64/72)

(अ॒पि - त॒ - स्यु॑ - वै - न्य - भ॒वति॑ - चतु॑र्द॒श च) (A8)

T.S. 2.2.9.1 - Kramam

आ॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒वमे॒का॒द॒श॒क॒पा॒लम् । आ॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒वमि॒त्या॒ग्ना - वै॒ष्ण॒वम् ।
 ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒लम् निः । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श - क॒पा॒लम् ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

निर् वपेत् । वपेदभिचरन् । अभिचरन्त् सरस्वती ।
अभिचरन्नित्यभि – चरन् । सरस्वत्याज्यभागा । आज्यभागा स्यात् ।
आज्यभागेत्याज्य – भागा । स्याद् बारुहस्पत्यः । बारुहस्पत्य श्वरुः ।
चरुर् यत् । यदाग्नावैष्णवः । आग्नावैष्णव एकादशकपालः ।
आग्नावैष्णव इत्याग्ना – वैष्णवः । एकादशकपालो भवति ।
एकादशकपाल इत्येकादश – कपालः । भवत्यग्निः । अग्निः सर्वाः ।
सर्वा देवताः । देवता विष्णुः । विष्णुर् यज्ञः । यज्ञो देवताभिः ।
देवताभिश्च । चैव । एवैनम् । एनं यज्ञेन । यज्ञेन च । चाभि ।
अभि चरति । चरति सरस्वती । सरस्वत्याज्यभागा । आज्यभागा
भवति । आज्यभागेत्याज्य – भागा । भवति वाक् । वाग् वै ।
वै सरस्वती । सरस्वती वाचा । वाचैव । एवैनम् । एनमभि ।
अभि चरति । चरति बारुहस्पत्यः । बारुहस्पत्य श्वरुः ।
चरुर् भवति । भवति ब्रह्म । ब्रह्म वै । वै देवानाम् । देवानाम्
बृहस्पतिः । बृहस्पतिर् ब्रह्मणा । ब्रह्मणैव । एवैनम् । एनमभि ।
अभि चरति । चरति प्रति । 46 (50/57)

T.S. 2.2.9.2 - Kramam

प्रति॑ वै । वै॑ पर॒स्तात् । पर॒स्ताद॑भि॒चर॑न्तम् । अ॒भि॒चर॑न्तम॒भि ।
 अ॒भि॒चर॑न्तमि॒त्यभि॑ – चर॑न्तम् । अ॒भि चर॑न्ति । चर॑न्ति द्वे॒द्वे ।
 द्वे॒द्वे पु॒रोनु॒वाक्ये॑ । द्वे॒द्वे इति॑ द्वे – द्वे । पु॒रोनु॒वाक्ये॑ कुर्यात् ।
 पु॒रोनु॒वाक्ये॑ इति॑ पु॒रः – अ॒नुवा॒क्ये । कुर्या॑दति । अति॑ प्रयु॒क्त्यै ।
 प्रयु॒क्त्या ए॒तया॑ । प्रयु॒क्त्या इति॑ प्र – यु॒क्त्यै । ए॒तयै॒व । ए॒व य॑जेत ।
 य॑जेताभि॒चर्य॑माणः । अ॒भि॒चर्य॑माणो दे॒वता॑भिः । अ॒भि॒चर्य॑माण
 इ॒त्यभि॑-च॒र्यमा॑णः । दे॒वता॑भिरे॒व । ए॒व दे॒वताः॑ । दे॒वताः॑ प्रति॑चरति ।
 प्रति॑चरति य॒ज्ञेन॑ । प्रति॑चरतीति॑ प्रति – चर॑ति । य॒ज्ञेन॑ य॒ज्ञम् ।
 य॒ज्ञं वा॒चा । वा॒चा वा॒चम् । वा॒चम् ब्र॒ह्मणा॑ । ब्र॒ह्मणा॑ ब्र॒ह्म ।
 ब्र॒ह्म सः॑ । स दे॒वताः॑ । दे॒वता॑श्च । चै॒व । ए॒व य॒ज्ञम् । य॒ज्ञम् च॑ ।
 च म॒द्ध्यतः॑ । म॒द्ध्यतो॑ व्य॒वस॑र्पति । व्य॒वस॑र्पति तस्य॑ ।
 व्य॒वस॑र्पतीति॑ वि – अ॒वस॑र्पति । तस्य॑ न । न कु॒तः । कु॒तश्च॑न ।
 च॒नोपा॑व्याधः । उ॒पाव्या॑धो भ॒वति॑ । उ॒पाव्या॑ध इत्यु॒प – आ॒व्याधः॑ ।
 भ॒वति॑ न । नैन॑म् । ए॒नम॑भि॒चर॑न् । अ॒भि॒चर॑न्थ् स्तृ॒णुते॑ ।
 अ॒भि॒चर॑न्ति॒त्यभि॑ – चर॑न् । स्तृ॒णुत॑ आ॒ग्नावै॑ष्ण॒वम् ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

आ॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒वमे॒काद॑श॒कपा॒लम् । आ॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒वमि॒त्याग्ना॑ – वै॒ष्ण॒वम् ।
एका॑द॒शक॒पा॒लम् निः । एका॑द॒शक॒पा॒लमि॒त्येका॑द॒श – क॒पा॒लम् ।
निर् व॑पेत् । व॒पेद् यम् । यं य॑ज्ञः । य॒ज्ञो न ।

नोप॑नमेत् । 47 (50/61)

T.S. 2.2.9.3 - Kramam

उप॑नमे॒दग्निः॑ । उप॑नमे॒दित्यु॑प – नमे॑त् । अ॒ग्निः सर्वाः॑ ।
सर्वा॑ दे॒वताः॑ । दे॒वता॑ वि॒ष्णुः । वि॒ष्णुर् य॑ज्ञः । य॒ज्ञो ऽग्नि॑म् ।
अ॒ग्निम् च॑ । चै॒व । ए॒व वि॒ष्णुम् । वि॒ष्णुम् च॑ । च॒ स्वेन॑ ।
स्वेन॑ भा॒गधे॑येन । भा॒गधे॑येनोप । भा॒गधे॑येनेति॑ भा॒ग – धे॑येन ।
उप॑ धावति । धा॒वति॑ तौ । तावे॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै य॑ज्ञम् ।
य॒ज्ञम् प्र॑ । प्र॒ यच्छ॑तः । य॒च्छत॑ उप । उपै॑नम् । ए॒नं य॑ज्ञः ।
य॒ज्ञो न॑मति । न॒मत्या॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒वम् । आ॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒वम् घृ॑ते ।
आ॒ग्ना॒वै॒ष्ण॒वमि॒त्याग्ना॑ – वै॒ष्ण॒वम् । घृ॑ते च॒रुम् । च॒रुम् निः॑ ।
निर् व॑पेत् । व॒पेच्चक्षु॑ष्कामः । चक्षु॑ष्कामो॒ऽग्नेः॑ । चक्षु॑ष्काम
इति॑ चक्षुः – का॒मः । अ॒ग्नेर् वै॑ । वै चक्षु॑षा । चक्षु॑षा म॒नुष्याः॑ ।
म॒नुष्या॑ वि । वि प॑श्यन्ति । प॒श्यन्ति॑ य॒ज्ञस्य॑ । य॒ज्ञस्य॑ दे॒वाः ।

दे॒वा अ॒ग्निम् । अ॒ग्निम् च॑ । चै॒व । ए॒व वि॒ष्णुम् । वि॒ष्णुम् च॑ ।
च॒ स्वेन॑ । स्वेन॑ भा॒गधे॑र्येन । भा॒गधे॑र्येनो॒प ।
भा॒गधे॑र्येनेति॑ भा॒ग – धे॑र्येन । उ॒प धा॑वति । धा॒वति॒ तौ ।
तावे॒व । ए॒वास्मि॑न् । 48 (50/55)

T.S. 2.2.9.4 - Kramam

अ॒स्मिन् चक्षुः॑ । चक्षु॑र् ध॒त्तः । ध॒त्तश्चक्षु॑ष्मान् । चक्षु॑ष्माने॒व ।
ए॒व भ॑वति । भ॒वति॒ धे॒न्वै । धे॒न्वै वै । वा ए॒तत् । ए॒तत् रे॑तः ।
रे॒तो य॑त् । य॒दाज्य॑म् । आ॒ज्यम॑न॒डुहः॑ । अ॒न॒डुह॑ स्तण्डु॒लाः ।
तण्डु॑ला मि॒थुना॑त् । मि॒थुना॑दे॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै चक्षुः॑ । चक्षुः॑ प्र ।
प्र ज॑नयति । ज॒नय॑ति घृ॒ते । घृ॒ते भ॑वति । भ॒वति॒ तेजः॑ । तेजो॑ वै ।
वै घृ॒तम् । घृ॒तम् तेजः॑ । तेज॑श्चक्षुः । चक्षु॑स्तेजसा । तेज॑सै॒व ।
ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै तेजः॑ । तेज॑श्चक्षुः । चक्षु॑र॒व । अ॒व रु॑न्धे ।
रु॒न्ध इ॒न्द्रि॒यम् । इ॒न्द्रि॒यं वै । वै वी॒र्य॑म् । वी॒र्यं वृ॑ङ्क्ते ।
वृ॒ङ्क्ते भ्रा॑तृ॒व्यः । भ्रा॑तृ॒व्यो य॑जमानः । य॒जमा॑नो ऽय॑जमानस्य ।
अ॒य॒जमा॑नस्या॒ध्वर॑कल्पा॒म् । अ॒ध्वर॑कल्पा॒म् प्र॑ति ।
अ॒ध्वर॑कल्पा॒मित्य॑ध्वर – कल्पा॒म् । प्र॑ति निः । निर् व॑पेत् ।

व॒पेद् भ्रा॒तृ॒व्ये । भ्रा॒तृ॒व्ये यज॑माने । यज॑माने न । ना॒स्य ।

अ॒स्येन्द्रि॒यम् । इन्द्रि॒यं वी॒र्यम् ॥ 49 (50/51)

T.S. 2.2.9.5 - Kramam

वी॒र्यं वृ॒ङ्क्ते । वृ॒ङ्क्ते पु॒रा । पु॒रा वा॒चः । वा॒चः प्र॒वदि॑तोः ।

प्र॒वदि॑तोर् निः । प्र॒वदि॑तो॒रिति॑ प्र – व॒दि॒तोः । निर् व॑पेत् ।

व॒पेद् या॒वती॑ । या॒वत्ये॒व । ए॒व वाक् । वाक् ता॒म् । ता॒मप्रो॑दिताम् ।

अप्रो॑दिताम् भ्रा॒तृ॒व्यस्य॑ । अप्रो॑दिता॒मित्य॑प्र – उ॒दि॒ताम् ।

भ्रा॒तृ॒व्यस्य॑ वृ॒ङ्क्ते । वृ॒ङ्क्ते ता॒म् । ता॒मस्य॑ । अ॒स्य वा॒चम् । वा॒चम्

प्र॒वद॑न्तीम् । प्र॒वद॑न्ती॒मन्याः॑ । प्र॒वद॑न्ती॒मिति॑ प्र – व॒द॑न्तीम् । अ॒न्या

वा॒चः । वा॒चोऽनु॑ । अ॒नु प्र । प्र व॑दन्ति । व॒द॒न्ति ताः॑ । ता इन्द्रि॒यम् ।

इन्द्रि॒यं वी॒र्यम् ॥ वी॒र्यं यज॑माने । यज॑माने दध॑ति ।

दध॑त्याग्ना॒वैष्ण॑वम् । आ॒ग्ना॒वैष्ण॑वम॒ष्टाक॑पालम् ।

आ॒ग्ना॒वैष्ण॑वमि॒त्याग्ना॑ – वैष्ण॑वम् । अ॒ष्टाक॑पालम् निः ।

अ॒ष्टाक॑पालमि॒त्यष्टा॑ – क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेत् प्रा॒तस्स॒वनस्य॑ ।

प्रा॒तस्स॒वनस्या॑का॒ले । प्रा॒तस्स॒वनस्ये॑ति प्रा॒तः – स॒वनस्य॑ ।

आ॒का॒ले सर॑स्वती । आ॒का॒ल इ॒त्या – का॒ले । सर॑स्वत्याज्यभागा ।

आज्यभागा॒ स्यात् । आज्यभागेत्याज्य-भागा॒ । स्याद् बार्हस्पत्यः॑ ।
 बार्हस्पत्य॑ श्रुः । चरुर् यत् । यदष्टाकपालः॑ । अष्टाकपालो॑ भवति ।
 अष्टाकपाल॑ इत्यष्टा - कपालः॑ । भवत्यष्टाक्षरा॑ । अष्टाक्षरा॑ गायत्री ।
 अष्टाक्षरेत्यष्टा - अक्षरा॑ । गायत्री॑ गायत्रम् । गायत्रम् प्रातस्सवनम् ।
 प्रातस्सवनम् प्रातस्सवनम् । प्रातस्सवनमिति॑ प्रातः - सवनम् ।
 प्रातस्सवनमेव॑ । प्रातस्सवनमिति॑ प्रातः - सवनम् । ए॒व तेन॑ ।
 तेना॒प्नोति॑ । आ॒प्नोत्या॒ग्नावैष्ण॒वम् । 50 (50/62)

T.S. 2.2.9.6 - Kramam

आ॒ग्नावैष्ण॒वमेकादश॑कपालम् । आ॒ग्नावैष्ण॒वमित्या॒ग्ना - वैष्ण॒वम् ।
 एकादश॑कपालम् निः । एकादश॑कपालमित्येकादश - कपालम् ।
 निर् व॑पेत् । व॒पेन् मा॒द्ध्यन्दि॑नस्य । मा॒द्ध्यन्दि॑नस्य सवनस्य ।
 स॒वनस्या॑काले । आ॒काले॑ सरस्वती । आ॒काल॑ इत्या - काले॑ ।
 सरस्वत्याज्यभागा॑ । आज्यभागा॒ स्यात् । आज्यभागेत्याज्य-भागा॒ ।
 स्याद् बार्हस्पत्यः॑ । बार्हस्पत्य॑ श्रुः । चरुर् यत् ।
 यदेकादश॑कपालः । एकादश॑कपालो भवति । एकादश॑कपाल
 इत्येकादश॑ - कपालः॑ । भवत्येकादशाक्षरा॑ । एकादशाक्षरा॑ त्रिष्टुप् ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

एकादशाक्षरेत्येकादश – अक्षरा । त्रिष्टुप् त्रैष्टुभम् । त्रैष्टुभम्
माद्ध्यन्दिनम् । माद्ध्यन्दिनं सवनम् । सवनम् माद्ध्यन्दिनम् ।
माद्ध्यन्दिनमेव । एव सवनम् । सवनम् तेन । तेनाप्नोति ।
आप्नोत्याग्नावैष्णवम् । आग्नावैष्णवम् द्वादशकपालम् ।
आगावैष्णवमित्याग्ना – वैष्णवम् । द्वादशकपालम् निः ।
द्वादशकपालमिति द्वादश – कपालम् । निर् वपेत् ।
वपेत् तृतीयसवनस्य । तृतीयसवनस्याकाले । तृतीयसवनस्येति
तृतीय – सवनस्य । आकाले सरस्वती । आकाल इत्या – काले ।
सरस्वत्याज्यभागा । आज्यभागा स्यात् । आज्यभागेत्याज्य-भागा ।
स्याद् बारुहस्पत्यः । बारुहस्पत्यश्चरुः । चरुर् यत् ।
यद् द्वादशकपालः । द्वादशकपालो भवति । द्वादशकपाल इति
द्वादश – कपालः । भवति द्वादशाक्षरा । द्वादशाक्षरा जगती ।
द्वादशाक्षरेति द्वादश – अक्षरा । जगती जागतम् । जागतं
तृतीयसवनम् । तृतीयसवनम् तृतीयसवनम् ।
तृतीयसवनमिति तृतीय – सवनम् । तृतीयसवनमेव ।

तृ॒ती॒य॒स॒व॒न॒मि॒ति॑ तृ॒ती॒य॒ – स॒व॒न॒म् । ए॒व॒ ते॒न॑ । ते॒ना॒प्नो॒ति॑ ।

आ॒प्नो॒ति॑ दे॒वता॑भिः । दे॒वता॑भिरे॒व । ए॒व॒ दे॒वताः॑ ( ) ।

दे॒वताः॑ प्र॒ति॒च॒र॒ति॑ । 51 (50/65)

T.S. 2.2.9.7 - Kramam

प्र॒ति॒च॒र॒ति॑ य॒ज्ञे॒न॑ । प्र॒ति॒च॒र॒ती॒ति॑ प्र॒ति॑ – च॒र॒ति॑ । य॒ज्ञे॒न॑ य॒ज्ञ॒म् ।

य॒ज्ञं॑ वा॒चा । वा॒चा वा॒च॒म् । वा॒च॒म् ब्र॒ह्म॒णा । ब्र॒ह्म॒णा ब्र॒ह्म॒ ।

ब्र॒ह्म॒ क॒पा॒लैः॑ । क॒पा॒लैरे॒व । ए॒व॒ छ॒न्दा॑सि । छ॒न्दा॑स्या॒प्नो॒ति॑ ।

आ॒प्नो॒ति॑ पु॒रो॒डा॒शैः॑ । पु॒रो॒डा॒शैः॑ स॒व॒ना॒नि॑ । स॒व॒ना॒नि॑ मै॒त्रा॒व॒रु॒ण॒म् ।

मै॒त्रा॒व॒रु॒ण॒मे॒क॒क॒पा॒ल॒म् । मै॒त्रा॒व॒रु॒ण॒मि॒ति॑ मै॒त्रा॑ – व॒रु॒ण॒म् ।

ए॒क॒क॒पा॒ल॒म् निः॑ । ए॒क॒क॒पा॒ल॒ मि॒त्ये॒क॑ – क॒पा॒ल॒म् । नि॒र् व॒पे॒त् ।

व॒पे॒द् व॒शा॒यै॑ । व॒शा॒यै॑ का॒ले॑ । का॒ले॑ या॒ । यै॒व । ए॒वा॒सौ॑ । अ॒सौ॑

भा॒तृ॒व्य॒स्य॑ । भा॒तृ॒व्य॒स्य॑ व॒शा॒ । व॒शा॒ ऽनू॒ब॒न्द्ध्य॑ । अ॒नू॒ब॒न्द्ध्य॑ सो॒ ।

अ॒नू॒ब॒न्द्ध्ये॒त्यनु॑ – ब॒न्द्ध्य॑ । सो॒ ए॒व॒ । सो॒ इ॒ति॑ सो॒ । ए॒वै॒षा॒ ।

ए॒षै॒त॒स्य॑ । ए॒त॒सै॒क॒क॒पा॒लः॑ । ए॒क॒क॒पा॒लो॒ भ॒व॒ति॑ । ए॒क॒क॒पा॒ल॒

इ॒त्ये॒क॑ – क॒पा॒लः॑ । भ॒व॒ति॑ न॒ । न॒ हि॒ । हि॒ क॒पा॒लैः॑ । क॒पा॒लैः॑

प॒शु॒म् । प॒शु॒म॒र्ह॒ति॑ । अ॒र्ह॒त्या॒प्नु॒म् । आ॒प्नु॒मि॒त्या॒प्नु॒म् ॥ 52 (37/43)

(ब्रह्मणै॒वैन॒मभि॒ चरति॑ – य॒ज्ञो न – ता॒वे॒वा – ऽस्येन्द्रि॒य –
मा॒प्नोति॑ – दे॒वताः॑ – स॒प्तत्रिं॑शच्च) (A9)

T.S. 2.2.10.1 - Kramam

अ॒सा॒वा॒दि॒त्यः । आ॒दि॒त्यो न । न वि । व्य॒रो॒च॒त । अ॒रो॒च॒त तस्मै॑ ।
तस्मै॑ दे॒वाः । दे॒वाः प्रा॒यश्चि॑त्तिम् । प्रा॒यश्चि॑त्तिमैच्छन् । ऐ॒च्छन् तस्मै॑ ।
तस्मा॑ ए॒तम् । ए॒तं सो॒मा॒रौ॒द्रम् । सो॒मा॒रौ॒द्रम् च॒रुम् ।
सो॒मा॒रौ॒द्रमि॑ति सो॒मा – रौ॒द्रम् । च॒रुम् निः । नि॒र॒व॒प॒न् ।
अ॒व॒प॒न् ते॒न । ते॒नै॒व । ए॒वा॒स्मि॒न् । अ॒स्मि॒न् रु॒चम् । रु॒च॒म॒द॒धुः ।
अ॒द॒धुर् यः । यो ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒का॒मः । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒का॒मः स्या॑त् ।
ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒का॒म इति॑ ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स – का॒मः । स्या॑त् तस्मै॑ ।
तस्मा॑ ए॒तम् । ए॒तं सो॒मा॒रौ॒द्रम् । सो॒मा॒रौ॒द्रम् च॒रुम् । सो॒मा॒रौ॒द्रमि॑ति
सो॒मा – रौ॒द्रम् । च॒रुम् निः । नि॒र॒व॒पे॒त् । व॒पे॒थ् सो॒मम् । सो॒मम्
च । चै॒व । ए॒व रु॒द्रम् । रु॒द्रम् च । च स्वे॒न । स्वे॒न भा॒ग॒धे॒ये॒न ।
भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति भा॒ग॒धे॒ये॒न । उ॒प धा॒व॒ति । धा॒व॒ति तौ ।
ता॒वे॒व । ए॒वा॒स्मि॒न् । अ॒स्मि॒न् ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒म् । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒म् ध॒त्तः ।
ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स॒मि॑ति ब्र॒ह्म – व॒र्च॒स॒म् । ध॒त्तो ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒सी । ब्र॒ह्म॒व॒र्च॒स्ये॒व ।

ब्र॒ह्मव॑र्च॒सीति॑ ब्र॒ह्म – व॒र्च॒सी । ए॒व भ॑वति । भ॒वति॑ ति॒ष्यापू॑र्ण॒मासे॑ ।

ति॒ष्यापू॑र्ण॒मासे॑ निः । ति॒ष्यापू॑र्ण॒मास॑ इति॑ ति॒ष्या – पू॒र्ण॒मासे॑ ।

नि॒र् व॑पेत् । व॒पेद् रु॒द्रः । रु॒द्रो वै । 53 (50/57)

T.S. 2.2.10.2 - Kramam

वै ति॒ष्यः । ति॒ष्यः सोमः॑ । सोमः॑ पू॒र्ण॒मासः॑ । पू॒र्ण॒मासः॑ सा॒क्षात् ।

पू॒र्ण॒मास॑ इति॑ पू॒र्ण – मा॒सः । सा॒क्षादे॒व । सा॒क्षादि॑ति स-अ॒क्षात् ।

ए॒व ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम् । ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम॑व । ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति ब्र॒ह्म-व॑र्च॒सम् ।

अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्धे परि॑श्रिते । परि॑श्रिते याज॑यति । परि॑श्रित इति॑

परि॑ – श्रि॒ते । याज॑यति ब्र॒ह्मव॑र्च॒सस्य॑ । ब्र॒ह्मव॑र्च॒सस्य॑ परि॑गृहीत्यै ।

ब्र॒ह्मव॑र्च॒सस्ये॑ति ब्र॒ह्म – व॑र्च॒सस्य॑ । परि॑गृहीत्यै श्वे॒तायै॑ ॥ परि॑गृहीत्या

इति॑ परि॑ – गृ॒हीत्यै॑ । श्वे॒तायै॑ श्वे॒तव॑त्स्यायै । श्वे॒तव॑त्सायै दु॒ग्धम् ।

श्वे॒तव॑त्साया इति॑ श्वे॒त-व॑त्सायै । दु॒ग्धम् म॑थितम् । म॒थित॑माज्यम् ॥

आज्यम् भ॑वति । भ॒वत्याज्यम्॑ । आ॒ज्यम् प्रो॑क्षणम् ।

प्रो॑क्ष॒णमाज्ये॑न । प्रो॑क्ष॒णमि॑ति प्र – उ॒क्ष॒णम् । आ॒ज्येन॑ मार्ज॑यन्ते ।

मार्ज॑यन्ते याव॑त् । याव॑दे॒व । ए॒व ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम् । ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम् तत् ।

ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति ब्र॒ह्म – व॑र्च॒सम् । तथ् स॑र्वम् ॥ स॑र्वम् करो॑ति ।

क॒रोत्य॑ति । अति॑ ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम् । ब्र॒ह्मव॑र्च॒सम् क्रि॑यते ।
 ब्र॒ह्मव॑र्च॒समि॑ति ब्र॒ह्म – व॑र्च॒सम् । क्रि॑यत॒ इति॑ । इत्या॑हुः ।
 आ॒हु॒रीश्व॑रः । ई॒श्वरो॑ दु॒श्चर्मा॑ । दु॒श्चर्मा॑ भ॒वितोः॑ । दु॒श्चर्मे॑ति
 दुः – च॒र्मा॑ । भ॒वितो॑रिति॑ । इति॑ मा॒नवी॑ । मा॒नवी॑ ऋचौ॑ । मा॒नवी॑
 इति॑ मा॒नवी॑ । ऋचौ॑ धा॒य्ये॑ । धा॒य्ये॑ कुर्यात् । धा॒य्ये॑ इति॑ धा॒य्ये॑ ।
 कुर्या॑द् यत् । यद् वै । वै किम् । किम् च । च॒ मनुः॑ । मनु॑रवदत् ।
 अव॑दत् तत् । तद् भै॒षज॑म् । भै॒षज॑म् भै॒षज॑म् । 54 (50/63)

T.S. 2.2.10.3 - Kramam

भै॒षज॑मे॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै क॑रोति । क॒रोति॑ यदि॑ । यदि॑ बि॒भीया॑त् ।
 बि॒भीया॑द् दु॒श्चर्मा॑ । दु॒श्चर्मा॑ भ॒विष्या॑मि । दु॒श्चर्मे॑ति दुः – च॒र्मा॑ ।
 भ॒विष्या॑मीति॑ । इति॑ सो॒मापौ॑ष्णम् । सो॒मापौ॑ष्णम् च॒रुम् ।
 सो॒मापौ॑ष्णमि॑ति सो॒मा – पौ॑ष्णम् । च॒रुम् निः॑ । निर् व॑पेत् ।
 व॑पेथ् सौ॒म्यः । सौ॒म्यो वै । वै दे॒वत॑या । दे॒वत॑या पु॒रुषः॑ ।
 पु॒रुषः॑ पौ॒ष्णाः । पौ॒ष्णाः प॒शवः॑ । प॒शवः॑ स्व॒या । स्व॒यैव॑ । ए॒वास्मै॑ ।
 अ॒स्मै दे॒वत॑या । दे॒वत॑या प॒शुभिः॑ । प॒शुभि॑ स्त्वच॑म् । प॒शुभि॑रिति॑
 प॒शु-भिः॑ । त्वच॑म् क॒रोति॑ । क॒रोति॑ न । न दु॒श्चर्मा॑ । दु॒श्चर्मा॑ भ॒वति॑ ।

दु॒श्च॒र्मे॒ति॑ दुः – च॒र्मा॑ । भ॒व॒ति॑ सो॒मा॒रौ॒द्रम् । सो॒मा॒रौ॒द्रम् – च॒रुम् ।
 सो॒मा॒रौ॒द्रमि॒ति॑ सो॒मा – रौ॒द्रम् । च॒रुम् निः । नि॒र् व॒पेत् ।
 व॒पेत् प्र॒जाका॒मः । प्र॒जाका॒मः सोमः॑ । प्र॒जाका॒म इति॑ प्र॒जा-का॒मः ।
 सो॒मो वै । वै रे॒तो॒धाः । रे॒तो॒धा अ॒ग्निः । रे॒तो॒धा इति॑ रे॒तः – धाः ।
 अ॒ग्निः प्र॒जाना॑म् । प्र॒जाना॑म् प्र॒जन॑यिता । प्र॒जाना॑मि॒ति॑ प्र – जा॒नाम् ।
 प्र॒जन॑यिता सोमः॑ । प्र॒जन॑यि॒तेति॑ प्र – जन॑यिता । सोम॑ ए॒व ।
 ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मै रे॒तः । रे॒तो द॑धाति । द॒धात्य॑ग्निः । अ॒ग्निः प्र॒जाम् ।
 प्र॒जाम् प्र । प्र॒जामि॒ति॑ प्र – जा॒म् । प्र जन॑यति । ज॒नय॑ति वि॒न्दते॑ ।
 वि॒न्दते॑ प्र॒जाम् । 55 (50/60)

T.S. 2.2.10.4 - Kramam

प्र॒जाꣳ सो॒मा॒रौ॒द्रम् । प्र॒जामि॒ति॑ प्र – जा॒म् । सो॒मा॒रौ॒द्रम् च॒रुम् ।
 सो॒मा॒रौ॒द्रमि॒ति॑ सो॒मा – रौ॒द्रम् । च॒रुम् निः । नि॒र् व॒पेत् ।
 व॒पेद॑भि॒चर॑न् । अ॒भिच॑रन्थ् सौ॒म्यः । अ॒भिच॑रन्नित्य॒भि – च॑रन् ।
 सौ॒म्यो वै । वै दे॒वत॑या । दे॒वत॑या पु॒रुषः॑ । पु॒रुष ए॒षः । ए॒ष रु॒द्रः ।
 रु॒द्रो यत् । यद॑ग्निः । अ॒ग्निः स्वा॑याः । स्वा॑या ए॒व । ए॒वैन॑म् ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

ए॒नम् दे॒वता॑यै । दे॒वता॑यै नि॒ष्क्री॑य । नि॒ष्क्री॑य रु॒द्राय॑ । नि॒ष्क्री॑येति
 निः – क्री॑य । रु॒द्राया॑पि । अ॒पि द॑धाति । द॒धाति॑ ता॒जक् ।
 ता॒जगा॑र्तिम् । आ॒र्तिमा॑ । आ॒च्छति॑ । ऋ॒च्छति॑ सो॒मार्॑द्रम् ।
 सो॒मार्॑द्रम् च॒रुम् । सो॒मार्॑द्रमि॒ति सो॒मा – रौ॑द्रम् । च॒रुम् निः ।
 निर् व॑पेत् । व॒पेज्ज्यो॑गामयावी । ज्यो॑गामयावी सोमम् ।
 ज्यो॑गामयावीति ज्योक् – आ॒मया॑वी । सोमं॑ वै । वा ए॒तस्य॑ ।
 ए॒तस्य॑ र॒सः । र॒सो ग॑च्छति । ग॒च्छत्य॑ग्निम् । अ॒ग्निं श॑रीरम् ।
 श॑रीरं य॒स्य । य॒स्य ज्यो॑क् । ज्यो॑गामयति । आ॒मय॑ति सोमा॑त् ।
 सोमा॑दे॒व । ए॒वास्य॑ । अ॒स्य र॑सम् । र॒सम् नि॒ष्क्री॑णाति ।
 नि॒ष्क्री॑णात्य॒ग्नेः । नि॒ष्क्री॑णातीति॑ निः – क्री॑णाति । अ॒ग्नेः श॑रीरम् ।
 श॑रीरमु॒त । उ॒त य॑दि । यदी॒तासुः॑ । 56 (50/57)

T.S. 2.2.10.5 - Kramam

इ॒तासु॑र् भवति । इ॒तासु॑रिती॒त-अ॒सुः । भव॑ति जी॒वति॑ । जी॒वत्ये॒व ।
 ए॒व सो॒मार्॑द्रयोः॑ । सो॒मार्॑द्रयो॒र् वै । सो॒मार्॑द्रयो॒रिति॑
 सो॒मा – रु॒द्रयोः॑ । वा ए॒तम् । ए॒तम् ग्र॑सितम् । ग्र॒सितं॑ हो॒ता ।
 हो॒ता निः । नि॒ष्वि॑दति । खि॒दति॑ सः । स ई॒श्वरः॑ । ई॒श्वर॑ आ॒र्तिम् ।

आ॒र्ति॒मा॒र्तोः॑ । आ॒र्तो॒रन॒ड्वान् । आ॒र्तो॒रित्या॑ – अ॒र्तोः॑ । अ॒न॒ड्वान् ।
 हो॒त्रा॑ । हो॒त्रा॑ दे॒यः । दे॒यो वह्निः॑ । वह्नि॒र् वै । वा अ॒न॒ड्वान् ।
 अ॒न॒ड्वान् वह्निः॑ । वह्नि॒र् होता॑ । होता॑ वह्नि॒ना । वह्नि॒नैव ।
 ए॒व वह्नि॑म् । वह्नि॑मा॒त्मानम् । आ॒त्मानं॑ स्पृ॒णोति॑ ।
 स्पृ॒णोति॑ सो॒मा॒रौ॒द्रम् । सो॒मा॒रौ॒द्रम् च॒रुम् । सो॒मा॒रौ॒द्रमि॑ति
 सो॒मा – रौ॒द्रम् । च॒रुम् निः । नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद् यः । यः का॒मये॑त ।
 का॒मये॑त स्वे । स्वे॑ऽस्मै । अ॒स्मा आ॒यत॑ने । आ॒यत॑ने भ्रातृ॒व्यम् ।
 आ॒यत॑न इ॒त्या – यत॑ने । भ्रातृ॒व्यम् ज॒नये॑यम् । ज॒नये॑यमि॒ति ।
 इति॑ वे॒दिम् । वे॒दिम् प॒रिगृ॑ह्य । प॒रिगृ॑ह्या॒र्द्धम् । प॒रिगृ॑ह्येति॑ प॒रि-गृ॑ह्य ।
 अ॒र्द्धमु॒द्धन्या॑त् । उ॒द्धन्या॑द॒र्द्धम् । उ॒द्धन्या॑दित्युत्-ह॒न्यात् । अ॒र्द्धम् न ।
 ना॒र्द्धम् । अ॒र्द्धम् ब॒र्हिषः॑ । ब॒र्हिषः॑ स्तृ॒णीया॑त् । स्तृ॒णीया॑द॒र्द्धम् ( ) ।
 अ॒र्द्धम् न । ना॒र्द्धम् । अ॒र्द्धमि॒द्धम॑स्य । इ॒द्धम॑स्या॒भ्याद॑द्ध्य॒यात् ।
 अ॒भ्याद॑द्ध्य॒याद॒र्द्धम् । अ॒भ्याद॑द्ध्य॒यादित्य॑भि – आ॒दद्ध्य॒यात् । अ॒र्द्धम् न ।
 न स्वे । स्व॑ ए॒व । ए॒वास्मै॑ । अ॒स्मा आ॒यत॑ने । आ॒यत॑ने भ्रातृ॒व्यम् ।
 आ॒यत॑न इ॒त्या – यत॑ने । भ्रातृ॒व्यम् ज॒नय॑ति ।

जनयतीति जनयति ॥ 57 (62/71) (रुद्रो – भेषजं – विन्दते –
यदि – स्तृणीयादर्थ – द्वादश च) (A10)

T.S. 2.2.11.1 - Kramam

ऐन्द्रमेकादशकपालम् । एकादशकपालम् निः ।
एकादशकपालमित्येकादश-कपालम् । निर् वपेत् । वपेन् मारुतम् ।
मारुतं सप्तकपालम् । सप्तकपालम् ग्रामकामः । सप्तकपालमिति
सप्त – कपालम् । ग्रामकाम इन्द्रम् । ग्रामकाम इति ग्राम-कामः ।
इन्द्रम् च । चैव । एव मरुतः । मरुतश्च । च स्वेन ।
स्वेन भागधेयेन । भागधेयेनोप । भागधेयेनेति भाग – धेयेन ।
उप धावति । धावति ते । त एव । एवास्मै । अस्मै सजातान् ।
सजातान् प्र । सजातानिति स – जातान् । प्र यच्छन्ति । यच्छन्ति
ग्रामी । ग्राम्यैव । एव भवति । भवत्याहवनीयै । आहवनीय ऐन्द्रम् ।
आहवनीय इत्या – हवनीयै । ऐन्द्रमधि । अधि श्रयति ।
श्रयति गार्हपत्ये । गार्हपत्ये मारुतम् । गार्हपत्य इति
गार्ह – पत्ये । मारुतम् पापवस्यसस्य । पापवस्यसस्य विधृत्यै ।
पापवस्यसस्येति पाप – वस्यसस्य । विधृत्यै सप्तकपालः ।

वि॒धृत्या॑ इति॒ वि - धृ॒त्यै॑ । स॒प्त॒क॒पा॒लो॒ मा॒रु॒तः॑ ।
 स॒प्त॒क॒पा॒ल॒ इति॑ स॒प्त - क॒पा॒लः॑ । मा॒रु॒तो॒ भव॑ति ।
 भव॑ति स॒प्त॒ग॒णाः॑ । स॒प्त॒ग॒णा॒ वै । स॒प्त॒ग॒णा॒ इति॑ स॒प्त - ग॒णाः॑ ।
 वै म॒रु॒तः॑ । म॒रु॒तो॒ ग॒ण॒शः॑ । ग॒ण॒श॒ ए॒व । ग॒ण॒श॒ इति॑ ग॒ण - शः॑ ।
 ए॒वा॒स्मै॑ ॥ अ॒स्मै स॒जा॒ता॒न् । स॒जा॒ता॒न॒व । स॒जा॒ता॒नि॒ति स॒जा॒ता॒न् ।
 अ॒व रु॒न्धे॑ । रु॒न्धेऽनु॒च्य॒मा॒ने॑ । अ॒नु॒च्य॒मा॒न॒ आ । अ॒नु॒च्य॒मा॒न॒
 इत्य॑नु - उ॒च्य॒मा॒ने॑ । आ सा॒दय॑ति । सा॒दय॑ति वि॒शम् । वि॒शमे॒व ।
 ए॒वा॒स्मै॑ ॥ 58 (50/64)

T.S. 2.2.11.2 - Kramam

अ॒स्मा अनु॑व॒र्त्मान॑म् । अनु॑व॒र्त्मान॑म् क॒रोति॑ ।
 अनु॑व॒र्त्मान॑मि॒त्यनु॑ - व॒र्त्मान॑म् । क॒रोत्ये॒ताम् । ए॒तामे॒व । ए॒व निः॑ ।
 निर् व॑पेत् । व॒पेद् यः॑ । यः का॒मये॑त । का॒मये॑त क्ष॒त्राय॑ । क्ष॒त्राय॑ च ।
 च वि॒शे॑ । वि॒शे च॑ । च स॒मद॑म् । स॒मद॑म् द॒द्ध्याम् । स॒मद॑मि॒ति
 स - म॒दम् । द॒द्ध्यामि॑ति । इत्यै॒न्द्रस्य॑ । ऐ॒न्द्रस्या॑व॒द्यन् ।
 अ॒वद्य॑न् ब्रू॒यात् । अ॒वद्य॑न्नित्य॒व - द्यन् । ब्रू॒यादि॑न्द्राय । इन्द्रा॒यानु॑ ।
 अनु॑ ब्रू॒हि । ब्रू॒हीति॑ । इत्या॒श्राव्य॑ । आ॒श्राव्य॑ ब्रू॒यात् ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

आ॒श्राव्ये॒त्या – श्राव्य॑ । ब्रू॒यान् म॒रुतः॑ । म॒रुतो॑ यज । य॒जेति॑ ।
इति॑ मा॒रुत॑स्य । मा॒रुत॑स्याव॒द्यन् । अ॒वद्यन् ब्रू॒यात् ।
अ॒वद्य॑न्नित्य॒व – द्यन् । ब्रू॒यान् म॒रुद्भ्यः॑ । म॒रुद्भ्यो॑ ऽनु ।
म॒रुद्भ्य इति॑ म॒रुत् – भ्यः॑ । अनु॑ ब्रू॒हि । ब्रू॒हीति॑ । इत्या॒श्राव्य॑ ।
आ॒श्राव्य ब्रू॒यात् । आ॒श्राव्ये॒त्या – श्राव्य॑ । ब्रू॒यादिन्द्र॑म् । इन्द्रं॑ यज ।
य॒जेति॑ । इति॑ स्वे । स्व॒ एव॑ । ए॒वैभ्यः॑ । ए॒भ्यो भा॒गधे॒यै ।
भा॒गधे॒यै स॒मद॑म् । भा॒गधे॒य इति॑ भा॒ग – धे॒यै । स॒मद॑म् दधाति ।
स॒मद॑मिति स॒मद॑म् । दधाति॑ वि॒तृ॒हाणाः॑ । वि॒तृ॒हाणा॑स्तिष्ठन्ति ।
वि॒तृ॒हाणा इति॑ वि – तृ॒हाणाः॑ । तिष्ठ॑न्त्येताम् । ए॒तामे॒व ।

ए॒व निः । 59 (50/60)

T.S. 2.2.11.3 - Kramam

नि॒र् व॒पेत् । व॒पेद् यः॑ । यः का॒मये॑त । का॒मये॑त क॒ल्पे॑रन् ।
क॒ल्पे॑रन्निति॑ । इति॑ यथादे॒वत॑म् । यथादे॒वत॑म॒वदा॑य ।
यथादे॒वत॑मिति॑ यथा – दे॒वत॑म् । अ॒वदा॑य यथादे॒वत॑म् ।
अ॒वदा॑येत्य॒व – दा॑य । यथादे॒वतं॑ य॒जेत् ।
यथादे॒वत॑मिति॑ यथा – दे॒वत॑म् । य॒जेद् भा॒गधे॒येन॑ । भा॒गधे॒येनै॒व ।

भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॒ भा॒ग॒ - धे॒ये॒न॒ । ए॒वै॒ना॒न् । ए॒ना॒न् य॒था॒य॒थ॒म् ।
 य॒था॒य॒थ॒म् क॒ल्प॒य॒ति॒ । य॒था॒य॒थ॒मि॒ति॒ य॒था॒ - य॒थ॒म् । क॒ल्प॒य॒ति॒
 क॒ल्प॒न्ते॒ । क॒ल्प॒न्त॒ ए॒व । ए॒वै॒न्द्र॒म् । ऐ॒न्द्र॒मे॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् ।
 ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् निः॒ । ए॒का॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒त्ये॒का॒द॒श॒ - क॒पा॒ल॒म् ।
 नि॒र् व॒पे॒त् । व॒पे॒द् वै॒श्व॒दे॒व॒म् । वै॒श्व॒दे॒व॒म् द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् । वै॒श्व॒दे॒व॒मि॒ति॒
 वै॒श्व॒ - दे॒व॒म् । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒म् ग्रा॒म॒का॒मः॒ । द्वा॒द॒श॒क॒पा॒ल॒मि॒ति॒
 द्वा॒द॒श॒ - क॒पा॒ल॒म् । ग्रा॒म॒का॒म॒ इ॒न्द्र॒म् । ग्रा॒म॒का॒म॒ इ॒ति॒ ग्रा॒म॒-का॒मः॒ ।
 इ॒न्द्र॒म् च॒ । चै॒व । ए॒व वि॒श्वान्॒ । वि॒श्वो॒श्च॒ । च॒ दे॒वान् । दे॒वान्थ्
 स्वे॒न॒ । स्वे॒न॒ भा॒ग॒धे॒ये॒न॒ । भा॒ग॒धे॒ये॒नो॒प॒ । भा॒ग॒धे॒ये॒ने॒ति॒ भा॒ग॒ - धे॒ये॒न॒ ।
 उ॒प॒ धा॒व॒ति॒ । धा॒व॒ति॒ ते॒ । त॒ ए॒व । ए॒वा॒स्मै॑ । अ॒स्मे॒ स॒जा॒ता॒न् ।
 स॒जा॒ता॒न् प्र॒ । स॒जा॒ता॒नि॒ति॒ स॒ - जा॒ता॒न् । प्र॒ य॒च्छ॒न्ति॒ ।
 य॒च्छ॒न्ति॒ ग्रा॒मी॒ । ग्रा॒म्ये॒व । ए॒व भ॒व॒ति॒ । भ॒व॒त्यै॒न्द्र॒स्य॑ । ऐ॒न्द्र॒स्या॒व॒दा॒य॑ ।
 अ॒व॒दा॒य॑ वै॒श्व॒दे॒व॒स्य॑ । अ॒व॒दा॒ये॒त्य॒व॒ - दा॒य॑ । वै॒श्व॒दे॒व॒स्या॒व॑ ।
 वै॒श्व॒दे॒व॒स्ये॒ति॒ वै॒श्व॒ - दे॒व॒स्य॑ । अ॒व॒ द्ये॒त् । द्ये॒दथ॑ । अथै॒न्द्र॒स्य॑ ।
 ऐ॒न्द्र॒स्यो॒परि॒ष्ठा॒त् । 60 (50/63)

T.S. 2.2.11.4 - Kramam

उपरि॑ष्टादि॒न्द्रिये॑ण । इन्द्रि॒येणै॑व । ए॒वास्मै॑ ॥ अ॒स्मा उ॒भय॑तः ।
उ॒भय॑तः स॒जा॒तान् । स॒जा॒तान् परि॑ । स॒जा॒तानि॑ति स – जा॒तान् ।
परि॑ गृ॒ह्णाति॑ । गृ॒ह्णात्यु॑पा॒धाय्य॑पूर्व॒यम् । उ॒पा॒धाय्य॑पूर्व॒यं वा॑सः ।
उ॒पा॒धाय्य॑पूर्व॒यमित्यु॑पा॒धाय्य॑ – पूर्॒व॒यम् । वा॒सो दक्षि॑णा । दक्षि॑णा
स॒जा॒ताना॑म् ॥ स॒जा॒ताना॑मुप॒हित्यै॑ । स॒जा॒ताना॑मि॒ति स – जा॒ताना॑म् ।
उप॒हित्यै॑ पृ॒श्नि॒ज्यै । उप॒हित्या॑ इत्यु॒प – हि॒त्यै । पृ॒श्नि॒ज्यै दुग्धे॑ ।
दुग्धे॑ प्रै॒यङ्ग॑वम् । प्रै॒यङ्ग॑वम् च॒रुम् । च॒रुम् निः । निर् व॑पेत् ।
व॑पेन् म॒रुद्भ्यः॑ । म॒रुद्भ्यो॑ ग्रा॒मका॑मः । म॒रुद्भ्य॑ इति म॒रुत्-भ्यः॑ ।
ग्रा॒मका॑मः पृ॒श्नि॒ज्यै । ग्रा॒मका॑म इति ग्रा॒म – का॑मः । पृ॒श्नि॒ज्यै वै ।
वै प॑यसः । प॑यसो म॒रुतः॑ । म॒रुतो॑ जा॒ताः । जा॒ताः पृ॒श्नि॒ज्यै ।
पृ॒श्नि॒ज्यै प्रि॒यङ्ग॑वः । प्रि॒यङ्ग॑वो मा॒रुताः॑ । मा॒रुताः॑ खलु॑ । खलु॑ वै ।
वै दे॒वत॑या । दे॒वत॑या स॒जा॒ताः । स॒जा॒ता म॒रुतः॑ । स॒जा॒ता इति॑
स – जा॒ताः । म॒रुत॑ ए॒व । ए॒व स्वे॑न । स्वे॑न भा॒गधे॑येन ।
भा॒गधे॑येनो॒प । भा॒गधे॑येनेति भा॒ग – धे॑येन । उप॑ धावति ।
धा॒वति॑ ते । त ए॒व । ए॒वास्मै॑ ॥ अ॒स्मे स॒जा॒तान् । स॒जा॒तान् प्र॑ ।

स॒जा॒तानि॑ति स-जा॒तान् । प्र य॑च्छन्ति । य॒च्छन्ति॑ ग्रा॒मी । ग्रा॒म्ये॒व ।
 ए॒व भ॑वति । भ॒वति॑ प्रि॒यव॑ती । प्रि॒यव॑ती या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ । प्रि॒यव॑ती
 इति॑ प्रि॒य - व॑ती । या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ भवतः । या॒ज्यानु॒वाक्ये॑ इति॑
 या॒ज्या - अनु॒वाक्ये॑ ॥ 61 (50/61)

T.S. 2.2.11.5 - Kramam

भवतः॑ प्रि॒यम् । प्रि॒यमे॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒न॒ꣳ स॒माना॑नाम् । स॒माना॑नाम्
 करो॑ति । करो॑ति द्वि॒पदा॑ । द्वि॒पदा॑ पु॒रोनु॒वाक्या॑ । द्वि॒पदे॑ति द्वि-पदा॑ ।
 पु॒रोनु॒वाक्या॑ भवति । पु॒रोनु॒वाक्ये॑ति पु॒रः - अनु॒वाक्या॑ । भवति॑
 द्वि॒पदः॑ । द्वि॒पद॑ ए॒व । द्वि॒पद॑ इति॑ द्वि - पदः॑ । ए॒वाव॑ । अ॒व रु॑न्धे ।
 रु॒न्धे च॑तुष्पदा । च॑तुष्पदा या॒ज्या । च॑तुष्पदेति॑ च॒तुः - प॒दा । या॒ज्या
 च॑तुष्पदः॑ । च॑तुष्पद॑ ए॒व । च॑तुष्पद॑ इति॑ च॒तुः - प॒दः । ए॒व प॒शून् ।
 प॒शून॑व । अ॒व रु॑न्धे । रु॒न्धे दे॒वा॒सु॒राः । दे॒वा॒सु॒राः स॒म्य॑त्ताः ।
 दे॒वा॒सु॒रा इति॑ दे॒व - अ॒सु॒राः । स॒म्य॑त्ता आ॒सन् । स॒म्य॑त्ता इति॑
 सं - य॒त्ताः । आ॒सन् ते॑ । ते दे॒वाः । दे॒वा मि॒थः । मि॒थो वि॒प्रि॒याः ।
 वि॒प्रि॒या आ॒सन् । वि॒प्रि॒या इति॑ वि - प्रि॒याः । आ॒सन् ते॑ । तेऽन्यः॑ ।
 अ॒न्योऽन्य॑स्मै ॥ अ॒न्यस्मै॑ ज्यैष्ठ्या॑य । ज्यैष्ठ्या॑यातिष्ठ॑मानाः ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

अतिष्ठमाना श्वतुर्द्धा । चतुर्द्धा वि । चतुर्द्धेति चतुः-धा । व्यक्रामन् ।
अक्रामन्नग्निः । अग्निर् वसुभिः । वसुभिः सोमः । वसुभिरिति
वसु - भिः । सोमो रुद्रैः । रुद्रैरिन्द्रः । इन्द्रो मरुद्भिः । मरुद्भिर्
वरुणः । मरुद्भिरिति मरुत् - भिः । वरुण आदित्यैः । आदित्यैः
सः । स इन्द्रः । इन्द्रः प्रजापतिम् । प्रजापतिमुप । प्रजापतिमिति
प्रजा - पतिम् । उपाधावत् । अधावत् तम् । तमेतया ॥ 62 (50/62)

T.S. 2.2.11.6 - Kramam

एतया सं(2)ज्ञान्या । सं(2)ज्ञान्या ज्याजयत् । सं(2)ज्ञान्येति
सं. - ज्ञान्या । अयाजयदग्नये । अग्नये वसुमते । वसुमते
पुरोडाशम् । वसुमत इति वसु - मते । पुरोडाशमष्टाकपालम् ।
अष्टाकपालम् निः । अष्टाकपालमित्यष्टा - कपालम् । निरवपत् ।
अवपथ् सोमाय । सोमाय रुद्रवते । रुद्रवते चरुम् । रुद्रवत इति
रुद्र - वते । चरुमिन्द्राय । इन्द्राय मरुत्वते । मरुत्वते पुरोडाशम् ।
पुरोडाशमेकादशकपालम् । एकादशकपालं वरुणाय ।
एकादशकपालमित्येकादश - कपालम् । वरुणायादित्यवते ।
आदित्यवते चरुम् । आदित्यवत इत्यादित्य - वते । चरुम् ततः ।

ततो॑ वै । वा॒ इन्द्र॑म् । इन्द्र॑म् दे॒वाः । दे॒वा ज्यैष्ठ्या॑य ।
 ज्यैष्ठ्या॑याभि॒ । अ॒भि सम् । सम्॑जानत । अ॒जान॑त यः ।
 यः स॒मानैः । स॒मानैर् मि॒थः । मि॒थो विप्रि॑यः । विप्रि॑यः स्यात् ।
 विप्रि॑य इति वि - प्रि॒यः । स्यात् तम् । तमे॒तया॑ ।
 ए॒तया सं॑(२)ज्ञान्या॑ । सं॑(२)ज्ञान्या॑ याजयेत् । सं॑(२)ज्ञान्येति॑
 सं-ज्ञान्या॑ । याजयेद॒ग्नये॑ । अ॒ग्नये वसु॑मते । वसु॑मते पु॒रोडा॑शम् ।
 वसु॑मत इति वसु - म॒ते । पु॒रोडा॑शम॒ष्टाक॑पालम् । अ॒ष्टाक॑पालम्
 निः । अ॒ष्टाक॑पालमित्य॒ष्टा - क॒पालम् । निर् व॑पेत् । व॒पेथ् सोमा॑य ।
 सोमा॑य रु॒द्रव॑ते । रु॒द्रव॑ते च॒रुम् । रु॒द्रव॑त इति रु॒द्र-व॑ते ।
 च॒रुमिन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य म॒रुत्व॑ते । म॒रुत्व॑ते पु॒रोडा॑शम् ।
 पु॒रोडा॑शमेकादशकपालम् । ए॒काद॑शकपालं व॒रुणा॑य ( ) ।
 ए॒काद॑शकपालमित्येकादश - क॒पालम् । व॒रुणा॑यादित्यव॑ते ।
 आ॒दि॒त्यव॑ते च॒रुम् । आ॒दि॒त्यव॑त इत्यादि॒त्य - व॑ते । च॒रुमिन्द्र॑म् ।
 इन्द्र॑मे॒व । ए॒वैन॑म् । ए॒नम् भू॒तम् । भू॒तम् ज्यैष्ठ्या॑य ।
 ज्यैष्ठ्या॑य स॒मानाः । स॒माना॑ अ॒भि । अ॒भि सम् । सं जा॑नते ।

जान॑ते व॒सि॒ष्ठः । व॒सि॒ष्ठः स॒मा॒ना॒नाम् । स॒मा॒ना॒नाम् भ॒वति॑ ।

भ॒वती॑ति भ॒वति॑ ॥ 63 (64/77)

(वि॒श॒मे॒व – ति॒ष्ठन्त्ये॒ता॒मे – वा॒थै॒न्द्रस्य॑ – या॒ज्यानु॒वाक्य॑ – तं –
वै॒रु॒णाय॑ – च॒तु॒र्द॒श च) (A11)

T.S. 2.2.12.1 - Kramam

हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भ आपः॑ । हि॒र॒ण्य॒ग॒र्भ इति॑ हि॒र॒ण्य – ग॒र्भः । आपो॑ ह ।
ह॒ यत् । यत् प्र॒जाप॑ते । प्र॒जाप॑त इति॑ प्र॒जा – प॑ते । स वे॒द ।
वे॒द पु॒त्रः । पु॒त्रः पि॒तर॑म् । पि॒तर॑ꣳ सः । स मा॒तर॑म् । मा॒तर॑ꣳ सः ।
स सू॒नुः । सू॒नु र्भु॑वत् । भु॒व॒थ् सः । स भु॑वत् । भु॒व॒त् पुन॑र्म॒घः ।
पुन॑र्म॒घ इति॑ पुनः॑ – म॒घः ॥ स द्या॑म् । द्या॒मौर्णो॑त् । औ॒र्णो॑द॒न्तरि॑क्षम् ।
अ॒न्तरि॑क्षꣳ सः । स सु॒वः । सु॒वः सः । स वि॒श्वाः । वि॒श्वा भु॑वः ।
भु॒वो अ॑भवत् । अ॒भ॒व॒थ् सः । स आ । आऽभ॑वत् ।
अ॒भ॒व॒दित्य॑भवत् ॥ उ॒दु । उ॒त्यम् । त्यम् चि॒त्रम् । चि॒त्रमि॑ति चि॒त्रम् ॥
स प्र॒ल॒वत् । प्र॒ल॒वन् न॑वीयसा । प्र॒ल॒व॒दिति॑ प्र॒ल – व॑त् ।
न॑वीयसाऽग्ने॑ । अ॒ग्ने द्यु॒म्नेन॑ । द्यु॒म्नेन॑ स॒म्य॑ता । स॒म्य॑तेति॑
सं – य॑ता । बृ॒हत् त॑तन्थ । त॒तन्थ॑ भा॒नुना॑ । भा॒नुने॑ति भा॒नुना॑ ॥

नि का॒व्या॑ । का॒व्या॑ वे॒धसः॑ । वे॒धसः॑ श॒श्वतः॑ । श॒श्वतः॑ स्क्रः॑ ।

क॒रु॒हस्ते॑ । ह॒स्ते द॒धानः॑ । द॒धानो॑ न॒र्याः॑ । 64 (50/52)

T.S. 2.2.12.2 - Kramam

न॒र्या पु॒रूणि॑ । पु॒रूणी॑ति पु॒रूणि॑ ॥ अ॒ग्निर् भु॒वत् । भु॒वद् र॒यिप॑तिः ।

र॒यिप॑ती र॒यीणा॑म् । र॒यिप॑तिरिति र॒यि - प॑तिः । र॒यीणा॑ꣳ स॒न्ना ।

स॒न्ना च॑क्राणः । च॒क्राणो॑ अ॒मृता॑नि । अ॒मृता॑नि वि॒श्वा । वि॒श्वेति॑

वि॒श्वा ॥ हि॒रण्य॑पाणिमू॒तये॑ । हि॒रण्य॑पाणिमि॒ति हि॒रण्य - पा॑णिम् ।

ऊ॒तये॑ स॒वितार॑म् । स॒वितार॑मुप । उप ह॒वये॑ । ह॒वय॑ इति ह॒वये॑ ॥

स चे॒त्ता । चे॒त्ता दे॒वता॑ । दे॒वता॑ प॒दम् । प॒दमि॑ति प॒दम् ॥ वा॒मम॑द्य ।

अ॒द्य स॒वितः॑ । स॒वित॑र् वा॒मम् । वा॒ममु॑ । उ श्वः । श्वो दि॒वेदि॑वे ।

दि॒वेदि॑वे वा॒मम् । दि॒वेदि॑व इति दि॒वे - दि॒वे । वा॒मम॑स्मभ्यम् ।

अ॒स्मभ्य॑ꣳ सा॒वीः । अ॒स्मभ्य॑मित्य॒स्म - भ्य॑म् । सा॒वीरि॑ति सा॒वीः ।

वा॒मस्य॑ हि । हि क्ष॒यस्य॑ । क्ष॒यस्य॑ दे॒व । दे॒व भू॑रैः । भू॑रे॒रया॑ ।

अ॒या धि॒या । धि॒या वा॒मभा॑जः । वा॒मभा॑जः स्याम । वा॒मभा॑ज इति

वा॒म - भा॑जः । स्या॒मेति॑ स्याम ॥ ब॒डि॒त्था । इ॒त्था प॑र्व॒ताना॑म् ।

प॑र्व॒ताना॑म् खि॒द्रम् । खि॒द्रम् बि॒भर्षि॑ । बि॒भर्षि॑ पृ॒थि॒वि ।

पृ॒थि॒वीति॑ पृ॒थि॒वि ॥ प्र॒ या । या॒ भूमि॑ । भूमि॑ प्र॒व॒त्व॒ति ।

प्र॒व॒त्व॒ति म॒हा । म॒हा जि॒नोषि॑ । जि॒नोषि॑ म॒हिनि॑ । 65 (50/55)

T.S. 2.2.12.3 - Kramam

म॒हिनी॑ति॑ म॒हिनि॑ ॥ स्तो॒मा॒स॒स्त्वा । त्वा॒ वि॒चा॒रि॒णि । वि॒चा॒रि॒णि प्र॒ति ।

वि॒चा॒रि॒णीति॑ वि – चा॒रि॒णि । प्र॒ति॒ष्ठो॒भन्ति॑ । स्तो॒भ॒न्त्य॒क्तु॒भिः ।

अ॒क्तु॒भिरि॒त्य॒क्तु॒भिः ॥ प्र॒ या । या॒ वा॒ज॒म् । वा॒ज॒म् न । न हे॒ष॒न्त॒म् ।

हे॒ष॒न्त॒म् पे॒रुम् । पे॒रु॒म॒स्य॑सि । अ॒स्य॑स्य॒र्जु॒नि । अ॒र्जु॒नी॒त्य॒र्जु॒नि ॥

ऋ॒दू॒दरे॑ण स॒ख्या ॥ स॒ख्या स॒चेय॑ । स॒चेय॑ यः । यो मा॑ । मा॒ न ।

न रि॒ष्येत् । रि॒ष्ये॒द्ध॒र्य॒श्च । ह॒र्य॒श्च पी॒तः । ह॒र्य॒श्चेति॑ ह॒रि – अ॒श्च ।

पी॒त इति॑ पी॒तः ॥ अ॒यं यः॑ । यः सो॒मः । सो॒मो न्य॑धा॒यि ।

न्य॑धा॒य्य॒स्मे । न्य॑धा॒यीति॑ नि – अ॒धा॒यि । अ॒स्मे त॒स्मै ॥

अ॒स्मे इत्य॑स्मे । त॒स्मा इन्द्र॑म् । इन्द्र॑म् प्र॒ति॒र॒म् । प्र॒ति॒र॒मे॒मि ।

प्र॒ति॒र॒मिति॑ प्र – ति॒र॒म् । ए॒म्य॒च्छ । अ॒च्छे॒त्य॒च्छ ।

आपा॑न्त॒म॒न्यु॒स्तृ॒प॒ल॒प्र॒भ॒र्मा । आ॒पा॑न्त॒म॒न्यु॒रि॒त्या॒पा॑न्त – म॒न्युः ।

तृ॒प॒ल॒प्र॒भ॒र्मा धु॒निः । तृ॒प॒ल॒प्र॒भ॒र्मेति॑ तृ॒प॒ल – प्र॒भ॒र्मा ।

धु॒निः शि॒मी॒वान् । शि॒मी॒वा॒ञ्छ॒रु॒मा॒न् । श॒रु॒मा॒ञ् ऋ॒जी॒षी ।

शरु॑मानि॒ति शरु॑ – मान् । ऋ॒जी॒षी॒त्यृ॒जी॒षी ॥ सोमो॑ वि॒श्वानि॑ ।
 वि॒श्वान्य॑त॒सा । अ॒त॒सा व॒नानि॑ । व॒नानि॑ न । ना॒र्वाक् । अ॒र्वा॒गिन्द्र॑म् ।
 इन्द्र॑म् प्र॒तिमा॑नानि । प्र॒तिमा॑नानि दे॒भुः । प्र॒तिमा॑ना॒नीति॑ प्र॒ति-मा॑नानि ।
 दे॒भुरि॑ति दे॒भुः ॥ प्र सु॒वानः । 66 (50/59)

T.S. 2.2.12.4 - Kramam

सु॒वानः॑ सोमः॑ । सोम॑ ऋ॒तयुः॑ । ऋ॒तयु॑श्चि॒केत॑ । ऋ॒तयु॑रि॒त्यृत॑ – युः ।
 चि॒के॒तेन्द्रा॑य । इन्द्रा॑य ब्र॒ह्म । ब्र॒ह्म ज॒मद॑ग्निः । ज॒मद॑ग्निर॒र्चन् ।
 अ॒र्चन्नि॒त्यर्च॑न् ॥ वृ॒षा य॒न्ता । य॒न्ता ऽसि॑ । अ॒सि श॒वसः॑ ।
 श॒वस॑स्तु॒रस्य॑ । तु॒रस्या॒न्तः । अ॒न्तर् य॒च्छ । य॒च्छ गृ॒णते॑ ।
 गृ॒णते॑ ध॒र्त्रम् । ध॒र्त्रम् दृ॒ह । दृ॒हेति॑ दृ॒ह । स॒बाध॑स्ते ।
 स॒बाध॑ इति॑ स – बा॒धः । ते म॒दम् । म॒दम् च । च शु॒ष्मय॑म् ।
 शु॒ष्मय॑म् च । च ब्र॒ह्म । ब्र॒ह्म नरः॑ । नरो॑ ब्र॒ह्मकृ॑तः । ब्र॒ह्मकृ॑तः
 स॒पर्य॑न् । ब्र॒ह्मकृ॑त इति॑ ब्र॒ह्म – कृ॑तः । स॒पर्य॑न्निति॑ स॒पर्य॑न् ॥
 अ॒र्को वा॑ । वा॒ यत् । यत् तु॒रते॑ । तु॒रते॑ सोम॑च॒क्षाः । सोम॑च॒क्षास्त॑त्र ।
 सोम॑च॒क्षा इति॑ सोम॑ – च॒क्षाः । त॒त्रेत् । इ॒दिन्द्रः॑ । इन्द्रो॑ द॒धते॑ ।
 द॒धते॑ पृ॒थ्सु । पृ॒थ्सु तु॒र्याम् । पृ॒थि॒स्विति॑ पृत्-सु । तु॒र्यामि॑ति॑ तु॒र्याम् ॥

व॒षट् ते । ते वि॒ष्णो । वि॒ष्णवा॒सः । आ॒स आ । आ कृ॒णोमि ।

कृ॒णोमि॑ तत् । तन् मे॑ । मे जु॒षस्व । जु॒षस्व शि॒पिवि॒ष्ट ।

शि॒पिवि॒ष्ट ह॒व्यम् । शि॒पिवि॒ष्टेति॑ शि॒पि – वि॒ष्ट ।

ह॒व्यमि॑ति ह॒व्यम् ॥ 67 (50/56)

T.S. 2.2.12.5 - Kramam

व॒र्द्धन्तु॑ त्वा । त्वा सु॒ष्टुत॑यः । सु॒ष्टुत॑यो गि॒रः । सु॒ष्टुत॑य इति॑
सु-स्तु॑तयः । गि॒रो मे॑ । मे यू॒यम् । यू॒यम् पा॑त । पा॒त स्व॒स्तिभिः॑ ।

स्व॒स्तिभिः॑ सदा॑ । स्व॒स्तिभि॑रिति॑ स्व॒स्ति – भिः॑ । सदा॑ नः ।

न इति॑ नः ॥ प्र तत् । तत् ते॑ । ते अ॒द्य । अ॒द्य शि॒पिवि॒ष्ट ।

शि॒पिवि॒ष्ट ना॑म । शि॒पिवि॒ष्टेति॑ शि॒पि – वि॒ष्ट । ना॒मा॒र्यः ।

अ॒र्यः श॒ऽसामि॑ । श॒ऽसामि॑ व॒युना॑नि । व॒युना॑नि वि॒द्वान् ।

वि॒द्वानि॑ति वि॒द्वान् ॥ तम् त्वा॑ । त्वा गृ॒णामि॑ । गृ॒णामि॑ तव॒सम् ॥

तव॒सम॑तवी॒यान् । अ॒तवी॒यान् क्ष॑यन्तम् । क्ष॑यन्तम॒स्य । अ॒स्य रज॑सः ।

रज॑सः प॒राके॑ । प॒राक॑ इति॑ प॒राके॑ ॥ कि॒मित् । इत् ते॑ । ते वि॒ष्णो ।

वि॒ष्णो प॒रिच॑क्ष्यम् । वि॒ष्णो इति॑ वि॒ष्णो । प॒रिच॑क्ष्यम् भू॒त् ।

प॒रिच॑क्ष्यमि॑ति प॒रि – च॑क्ष्यम् । भू॒त् प्र । प्र यत् । यद् वव॑क्षे ।

ववक्षे॑ शि॒पिवि॒ष्टः । शि॒पिवि॒ष्टो अ॒स्मि । शि॒पिवि॒ष्ट इति॑
 शि॒पि-वि॒ष्टः । अ॒स्मीत्य॑स्मि ॥ मा॒ वर्पः॑ । वर्पो॑ अ॒स्मत् । अ॒स्मदप॑ ।
 अप॑ गू॒हः । गू॒ह ए॒तत् । ए॒तद् यत् । यद॒न्यरूपः॑ । अ॒न्यरूपः॑ स॒मिथे॑ ।
 अ॒न्यरूप॑ इत्य॒न्य - रूपः॑ । स॒मिथे॑ ब॒भूथ॑ । स॒मिथ॑ इति॑ सं-इ॒थे ।
 ब॒भूथेति॑ ब॒भूथ॑ ॥ 68 (50/58)

T.S. 2.2.12.6 - Kramam

अ॒ग्ने दाः॑ । दा॒ दाशु॑षे । दाशु॑षे र॒यिम् । र॒यिं वी॒रव॑न्तम् ।
 वी॒रव॑न्तम् प॒रीण॑सम् । वी॒रव॑न्तमि॒ति वी॒र - व॑न्तम् । प॒रीण॑समि॒ति
 प॒रि - न॑सम् ॥ शि॒शीहि॑ नः । नः॒ सूनु॑मतः । सूनु॑मत॒ इति॑
 सूनु॑ - मतः ॥ दा॒ नः । नो॒ अ॒ग्ने । अ॒ग्ने श॒तिनः॑ । श॒तिनो॑ दाः ।
 दाः स॒हस्रि॑णः । स॒हस्रि॑णो दुरः । दुरो॑ न । न वा॒जम् । वा॒ज॑
 श्रु॒त्यै । श्रु॒त्या अप॑ । अपा॑ वृ॒धि । वृ॒धीति॑ वृ॒धि ॥ प्रा॒ची द्या॑वापृ॒थिवी॑ ।
 प्रा॒ची इति॑ प्रा॒ची । द्या॑वापृ॒थिवी॑ ब्र॒ह्मणा॑ । द्या॑वापृ॒थिवी॑ इति॑
 द्या॑वा-पृ॒थिवी॑ । ब्र॒ह्मणा॑ कृ॒धि । कृ॒धि सु॒वः । सु॒वर् न । न शु॒क्रम् ।
 शु॒क्रमु॒षसः॑ । उ॒षसो॑ वि । वि दि॒द्युतुः॑ । दि॒द्युतु॑रिति॑ दि॒द्युतुः॑ ॥
 अ॒ग्निर् दाः॑ । दा॒ द्रवि॑णम् । द्रवि॑णं वी॒रपे॑शाः । वी॒रपे॑शा अ॒ग्निः ।

वी॒रपे॒शा इति॑ वी॒र – पे॒शाः । अ॒ग्निर् ऋ॒षिम् । ऋ॒षिं यः॑ ।
यः स॒हस्रा॑ । स॒हस्रा॑ स॒नोति॑ । स॒नोतीति॑ स॒नोति॑ ॥ अ॒ग्निर् दि॒वि ।
दि॒वि ह॒व्यम् । ह॒व्यमा॑ । आ त॒तान॑ । त॒ताना॒ग्नेः । अ॒ग्नेर् धा॒मानि॑ ।
धा॒मानि॑ वि॒भृता॑ । वि॒भृता॑ पु॒रुत्रा॑ । वि॒भृतेति॑ वि – भृ॒ता ।
पु॒रुत्रेति॑ पु॒रु – त्रा॑ ॥ मा नः॑ । 69 (50/55)

T.S. 2.2.12.7 - Kramam

नो म॒र्द्धीः॑ । म॒र्द्धीरा॑ । आ तु । तू॑ भ॒र । भ॒रेति॑ भ॒र ॥ घृ॒तम् न॑ ।
न पू॒तम् । पू॒तम् त॒नूः । त॒नूर॑रे॒पाः । अ॒रेपाः॑ शु॒चि॑ । शु॒चि॑ हि॒र॒ण्यम् ।
हि॒र॒ण्यमि॒ति हि॒र॒ण्यम् ॥ तत् ते॑ । ते रु॒क्मः॑ । रु॒क्मो न॑ । न रो॒चत॑ ।
रो॒चत॑ स्व॒धावः॑ । स्व॒धाव॑ इति॑ स्व॒धावः॑ ॥ उ॒भे सु॒श्चन्द्र॑ ।
उ॒भे इत्यु॒भे । सु॒श्चन्द्र॑ स॒र्पिषः॑ । सु॒श्चन्द्रेति॑ सु – च॒न्द्र ।
स॒र्पिषो॑ द॒र्वी॑ । द॒र्वी॑ श्री॒णीषे॑ । द॒र्वी॑ इति॑ द॒र्वी॑ । श्री॒णीष॑ आ॒सनि॑ ।
आ॒सनीत्या॒सनि॑ ॥ उ॒तो नः॑ । उ॒तो इत्यु॒तो । न उ॒त् । उ॒त् पु॒पूर्याः॑ ।
पु॒पूर्या॑ उ॒क्थेषु॑ । उ॒क्थेषु॑ श॒वसः॑ । श॒वस॑स्प॒ते । प॒त इ॒षम् ।
इ॒षः स्तो॒तृभ्यः॑ । स्तो॒तृभ्य॑ आ । स्तो॒तृभ्य॑ इति॑ स्तो॒तृ – भ्यः॑ ।
आ भ॒र । भ॒रेति॑ भ॒र ॥ वा॒यो श॒तम् । वा॒यो इति॑ वा॒यो॑ ।

श॒त॒ ह॒री॒णाम् । ह॒री॒णां यु॒वस्व॑ । यु॒वस्व॑ पो॒ष्या॒णाम् । पो॒ष्या॒णामि॒ति॒
पो॒ष्या॒णाम् ॥ उ॒त वा॑ । वा॒ ते । ते स॒हस्रि॑णः । स॒हस्रि॑णो रथः ।
रथ॑ आ । आ या॒तु । या॒तु पा॒जसा॑ । पा॒जसे॒ति पा॒जसा॑ ॥
प्र या॒भिः ( ) । या॒भिर् या॒सि । 70 (50/56)

T.S. 2.2.12.8 - Kramam

या॒सि दा॒श्वा॒सम् । दा॒श्वा॒सम॑च्छ । अ॒च्छा॒नियु॑द्भिः । नि॒युद्भिर् वा॒यो ।
नि॒युद्भि॒रिति॑ नि॒युत् – भिः॑ । वा॒यवि॑ष्टये । इ॒ष्टये॑ दुरो॒णे ।
दुरो॒ण इति॑ दुः – ओ॒ने ॥ नि नः॑ । नो र॒यिम् । र॒यि सु॒भोज॑सम् ।
सु॒भोज॑सं यु॒व । सु॒भोज॑समि॒ति सु – भोज॑सम् । यु॒वेह॑ । इ॒ह नि॑ ।
नि वी॒रव॑त् । वी॒रव॑द् ग॒व्यम् । वी॒रव॑दिति॑ वी॒र-व॑त् । ग॒व्यम॑श्वि॒यम् ।
अ॒श्वि॒यम् च॑ । च रा॒धः । रा॒ध इति॑ रा॒धः ॥ रे॒वती॑र् नः ।
नः स॒धमा॑दः । स॒धमा॑द इ॒न्द्रे । स॒धमा॑द इति॑ स॒ध – मा॑दः ।
इ॒न्द्रे स॒न्तु । स॒न्तु तु॒विवा॑जाः । तु॒विवा॑जा इति॑ तु॒वि – वा॒जाः ॥
क्षु॒मन्तो॑ या॒भिः । या॒भिर् म॑दे॒म । म॑दे॒मेति॑ म॑दे॒म ॥ रे॒वा इ॒त् ।
इ॒द् रे॒वतः॑ । रे॒वतः॑ स्तो॒ता । स्तो॒ता स्या॑त् । स्या॑त् त्वा॒वतः॑ । त्वा॒वतो॑
म॒घो॒नः । त्वा॒वत॑ इति॑ त्व-व॒तः । म॒घो॒न इति॑ म॒घो॒नः ॥ प्रे॒त् । इ॒दु ।

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

उ॒ हरि॒वः । हरि॒वः श्रु॒तस्य॑ । हरि॒व इति॑ हरि॒ – वः ।
श्रु॒तस्येति॑ श्रु॒तस्य॑ ॥ 71 (40/46) (द॒धानो॑ – जि॒नोषि॑ – दे॒भुः प्र॒ –
ह॒व्यं – ब॒भूथ॑ – मा – याभि॑ – श्र॒त्वा॒रि॒श्च॑) (A12)

=====

तैत्तिरीय संहिता क्रम पाठे (TS 2.2)

Prasna Korvai with starting Padams of 1 to 12 Anuvaakams :-

(प्र॒जाप॑ति॒स्ताः सृ॒ष्टा - अ॒ग्नये॑ पथि॒कृते॑ - ग्नये॒ कामा॑या -
ग्नये॑न्नवते - वैश्वान॒र - मा॒दित्यं॑ च॒रु - मै॒न्द्रं च॒रु -
मि॒न्द्राया॑न्वृजव - आ॒ग्नावै॑ष्णव - म॒सौ सो॑मारौ॒द्र -
मै॒न्द्रम॑कादशकपालꣳ - हि॒रण्यग॑र्भो - द्वा॒दश)

Korvai with starting Padams of 1, 11, 21 Series of Panchaatis :-

(प्र॒जाप॑ति - ग्नये॒ कामा॑या - ऽभि सं भवतो - यो वि॒द्विषा॑णयो -
रि॒ध्मे सन्न॑ ह्ये - दा॒ग्नावै॑ष्णवमु - परि॒ष्टा - द्या॒सि दा॒श्वाꣳस -
मे॒कस॑प्ततिः)

First and Last Padam of Second Prasnam of Kandam 2 :-

(प्र॒जाप॑तिः - प्रे॒दु ह॑रि॒वः श्रु॒तस्य॑)

॥ हरिः ओं ॥

॥ द्वितीय काण्डे द्वितीयः प्रश्नः क्रमपाठः समाप्तः ॥

=====

द्वितीय काण्डे – द्वितीयः प्रश्नः – (TS 2.2)

Details of Panchati, Padam and Krama Vaakyam for

Kandam 2, Prasanam 2 (TS 2.2)

	Panchati	Padams	Krama Vaakyams
Anuvakam 1	5	239	290
Anuvakam 2	5	254	310
Anuvakam 3	4	188	213
Anuvakam 4	8	406	493
Anuvakam 5	7	329	415
Anuvakam 6	5	236	295
Anuvakam 7	5	257	314
Anuvakam 8	6	314	378
Anuvakam 9	7	337	394
Anuvakam 10	5	262	308
Anuvakam 11	6	314	387
Anuvakam 12	8	390	437
Total →	71	3526	4234